

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

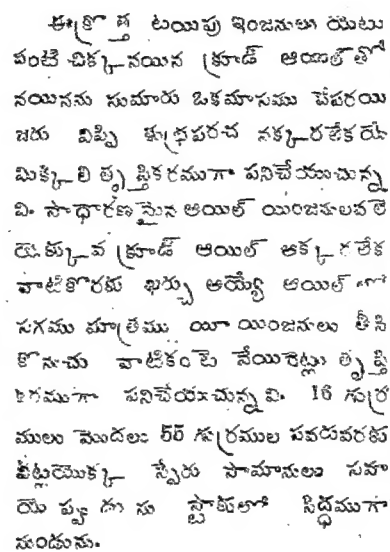
చేన్న్ పట్టణము 1917 సం॥ మే 19 వ తేది శనివారము

No. 427

శింఖ నాడు సంవత్సరవైశాఖమాసబహుళత్రయోదశి ౧౩.

సంచిక ౪౨

మొదటి కెమిడీశల్ కూడ్ ఆయిల్ యింజనులు.

అద్భుత నిహారిణి.

ప్రొఫెసర్ జేమ్సుగారి
ఎలెక్ట్రో టానిక్ పెరల్స్

ఇది బలహీను
లకును సేదను
లకును మందు
నిద్ర లేకుండు
ట, జ్ఞాపకము
తక్కువగును,
మెదడు పుష్కము
గా నుండును,

పనియందెంబూత మిచ్చలేదుమంట, నిన్నుత్తువ బలహీనము, తియ్యనము, కుష్టవృత్తులు పోగొట్టుట. నిద్రాబద్ధులకు, శిశువ్యాధియులకు గుమస్తాబులకు చిత్తరువులకు, మనోవ్యాధియులకు ముదలగు వారికి వలెనైయుచుండు; బలమును గలిగించును. అశుక వేపమంచి ఇందువలన బాగుపడినవారు. ఏప్రుకూడ నేటిదివఱకు ఒక బుడిని కొని దానిమోసగు ఒకయారు పరీక్షించువును.

25 మాక్రొల బుడ్డి 1-3 రూ, 1-4-0
40 " " " 2-0-0

నవీనము !

అమ్మమ్మ!

ప రి ను త | చ వ్య ము ల రా జు

ఆటో దివ్బహర్

మనోరగ్యముగాను కొంతకాలమును జట్టి అపూర్వ
వాసనయును కలదు. అలకనాథ సారాయి మొదలగువాటి
యొక్క సంబంధము బొత్తిగాలేదు. చేతిగుడ్డలూ గాని నో
క్కాయల వైనగాని 2.9 చుక్కల విడిచినంతట ఒక నందన
వనము మధ్యలోనుంటే యంత సుఖమును నాననను అను
భవించు వచ్చునో అంత ఆనందమును. ఇతర వాసనలయే
సేసి యుండినా యీ ఆటోమోటార్ యొక్క వాసన ప్రాధా
న్యముగా నిలుచును. ఈదినమే ఒకబుడిక వ్రాసి పంపును.

పెట 1/2 (దాము బుడ్డి)	1-క రూ.	0- 3-0	} వ. పి. చార్జీ	
, 1 (దాము బుడ్డి)	1-క ,,	0-12-0		} రూ. 0-4-0
, 1/2 అవున్న బుడ్డి	1-క ,,	2- 0-0		
			} ప్రత్యేకము.	

అంగో యిండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెనీ.

సం 155, జుమ్మానుస్తి ౪ వీధి, హంపాలూరు

మృదాను యోజంఘు:- మేహతా పురుషోత్తం మూర్తీ,

చె నా బజారు నోట్, వద నాసు.

A Magic Cure for Scorpion Sting.
నర్సవృశ్చిక పషనంజీవిని.

(శ్రీమద్ భగవద్ గీతా) 586
దుఃఖముతో నమివారు సంకోచముతో పోవుదురు.
గుణము లేదని రుణావు చేయువారలకు రూ 100 ఇనాం.

ఒకనాటి 2 వ్యాకటం తెప్పించుకొనువారికి పోటీ జరిగినాం.
 పరకులకు 100 కి 25 గూపాయలు కమీషన్ నియ్యబడును.

చిరు నామా:— ధనలక్ష్మి కంపెని,

1/6 వెంకటేశ మేస్త్రి వీధి, సూర్యపేట పోస్టు, మదరాసు.

శ్రీ మదాంధ్రబహుంశ పురాణము

పాశ్చాత్యుల వాదన ప్రకారము విదేశీయులకు పనులను నిమిషపు పురాణము లలో నిడియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో కులభేదము లేల కలనో ఆచారవ్యవహారము తెల్లబడినాడో? ఈ మొదలగు విషయము తెన్నినా యందు సుప్రముగ వివరింపబడియున్నది. గొప్పనా రీత్రంధముపై వంచించుభిప్రాయము నిచ్చి యున్నారు. కైలసిగుల నులభము. 400 పుటలు. అత్యుత్తమ ప్రతిభాగ్రహమును వివరింప 5.0-0 కరుణలు వేలు.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

సలభము, స్వచ్ఛమధురము, భావగర్భితము. 2000
పద్యములకలవు. మంచికాగితములపై అచ్చు, కాలికోటైండు
ధర గ. 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు చేయి.

26] జనమంచి శేషాద్రిశర్మ,

తెలుగు పండితుడు.

మునిసిపల్ హౌస్కు లు, కడప.

శా ర దా ం బ

ఇది శ్రీధర్మబోధినీయత నాటకము
సంఘము వారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు
నాపబడినది. అందరూ జదివి తీరవలయును.
జల 0—4—0 షాప్టేజి వేయి.
అంశము త్రికా కార్నలయము,
7 తంబుకెట్టి పీఠి, నుదరాను.

అర్థశాస్త్రమున గోపాలకృష్ణ గోకలేశ్వారి చక్క-ని

రంగుల చిత్ర పరిశోధన

పతి 1-3 0-1-0   12 పతులకు 0-9-0

వి. పి. ఇర్వులు ప్రత్యేకము.

అంధనతికా కార్కాలయము

పోస్తు బాక్సు 212, హైదరాబాదు.

Mr. Lionel Curtis.

" ANDHRA PATRIKA "

MADRAS. E.

490

చిత్తు⁸ర్నానములు.

2) 20, 21వ శతాబ్దములు. ధర్మశాస్త్ర సభలు, పరిశోధనలు, మనలో జేరగొనైక తత్వము లున్న యెడల వీనికి ప్రస్తుతమున్న చట్టములే చాలును. సర్కారువారి సేవయు కోర నక్కర్లేదు. ఈ దేవాదాయ ధర్మాదాయములు వాస్తవములలో పెట్టి నక్కరములేదు. ఆయాదాయములనును ప్రాపంచిక కష్టములను పరిహరింపుటకు మాత్రమే వినయములు కోర

ఈ రెండు గ్రంథములు తెలుగున అచ్చువేయబడి యున్నవి. మొదటిది జానమను కల్పించు అర్చిరాది మార్గమును తెలియజేయుచున్నది. రెండవది అస్తి ఉజ్జీనించు అచార్య శిష్యక్రమమును తెలియజేయుచున్నది. మొదటిదాని వెల అ. 0-3-0; రెండవదాని వెల అ. 0-10-0. తపాలాచార్జి వేరు ప. కా. నె. & కో. తె. 20, కృష్ణాగుంటపీఠ మద్రాసు.

రాజ్యభ్రష్టుడైన జారుగారి నిర్ణయము

రాజదంపతులు ఖయిదీలగుట

దెయిల్ క్రానికల్ ప్రత్యేక విశేషమును దాక్టరు హార్లువిలి యమ్మగారు పెట్రోగ్రేడునుండి మార్చిమాసము 23వ తేదీని ఇట్లా తెలియజేసెను:—

రెండవ నికోలసు గారును ఆల్జీరీయా ఫీయోడోరా వోనాయూ బాగ్నోసియోలు ప్రాసాదముందు బంధీలుగ నున్నారు. పూర్వపు చక్రవర్తిగారి ముఖ్య బంధుకోటిలోని క్రెడ రిక్సు ప్రభువు, జెనరలు వోయి కాపుగార్లు పెట్రోగ్రేడులో బంధించబడిరి. ఆస్థానముందున్న సిబ్బందిగలదిని తొలగించి కోటచుట్టునున్న గూఢచారులను, శత్రువులకు సమాచారముల దెలుపువారి నందరిని బంధించిరి. పెట్రోగ్రేడు పాలకుడు గూచికాపుగారిచే నియమించబడిన సేనానిపరముగ వైసుదామా ందించిన వారిలో కొందరిని 'ప్రాధీ'మందిరమునకు బంపెదరు. జారుగారు రాజ్యము పరిత్యజించినపుడు గూచికాపుగారు స్కాపులూ నుండిరి. వీరే జారుగారు రాజ్యము విసర్జించితిమని తెలియజేసినపుడు రాజీనామాను అందుకొనిరి.

కాలమంతయు ఒకేమారు మారిపోయినది. ఇదివరలో రహస్యముగ అనుకొనెడు మాటలన్నియు నేడు బహిరంగముగ ప్రతిబోటను వినుచున్నాము. రాజమందిరమందలి సంగతులను తెలియజేయుచున్నాడని జేయునిర్బంధములు డెచటనుగానరాము. రాజ్యభ్రష్టుడగుచే నికోలసు రాజుగారు జనసామాన్యములలో నొకరుగ పరిణమించియున్నారు. ఈవిచిత్రగ్రహమెవరిది? రషియా చక్రవర్తిగారి 'మేయి'తో అధికారమును చెలాయించిన దింకొక రెవరయిన కలరా?

పరివర్తన మారంభమైనది మొదలు జారుగారు తాము రాజునిగాని రాజ్యాధికారమును జూపి గాని బూనిగాని ఎరుగరు. తమ ఇష్టానిష్టములనుగూడ తెలియజేయుటలేదు. ఇదికూడ దనిగాని ఇటులచేయుడనిగాని ప్రస్తావించలేదు. ఎవరేమిచెప్పిన తా మేమియు తమ అభిప్రాయ మిట్టిదని తెలుపక 'మంచిది, కానిదు' అని చెప్పుచుండెడివారు. మీరు నుడివినది నా కంగీకారము. నాకుగాని నా పుత్రునకుగాని రాజ్యముతో నవసరములేదు. రాజ్యము విసర్జించుచున్నాడను. మీ కందరకును వందనములు. మీకు మాకిదియే కడసారి" అని పరివారమునకును ఇతరులకును కడపటి సారి చెప్పెను.

జారుగారి బంధుకోటిలోని వారు కొంతమంది డిల్లీ చేయగూడదని ఆక్షేపించిరి. జారుగారు మాత్రమే డిల్లీ పంజము చేయలేదు. రాబోవు సంగతులన్నియు ఆయనకు భాగుగ తెలియును. నెలలకొలది జారుగారి ఆత్మమిత్రులందరును నిష్కపటముగా ముందు జరుగబోవు అల్లరుల గుఱించి స్పష్టముగ ఒక సంగతియు దాచకుండ తెలియజేసిరి. జారు గారు వీరి హెచ్చరికల నెంతమాత్రము గ్రహించజాలరైరి. విశ్వసనీయులగు మిత్రులందరిని ఉద్యోగమునుండి తొలగించిరి. భావిదశను గురించి హెచ్చరించిన బంధుకోటి నంగరిని రాజ్యమునుండి వెదలగొట్టిరి.

అంతర్వేశాయం జారుగారు ప్రధాన కార్యాలయ ముందున్న పుడు దూయా అశ్వశుభడుగోడ్డియాంకొ గారికిని ఎలిక్సీపుగారిచ్చిన తింతివార్ల నన్నిటిని చెడివిరి. అలెక్సీపు గారు సత్వరితము కొన్ని సంస్కరణముల జేయుమని వ్రాయుచున్నను జారుగారు మిన్నకుండిరి. కడసారి చక్రవర్తిని పిలువ సంప ఈయన కట్టకడపటి పర్యాయము సర్వ చక్రవర్తి చిహ్నములతో జారుకో నగరమున కేతించిరి. తదనంతరము అచ్చోటు జూసి స్కాపు తేగి అచట తమ రాజ్యాధిపత్యమును త్యజించిరి.

తల్లిగారిలో మూటాడుట.

పిమ్మట ఈయన మోహితిభుకుపోయి అచటనున్న తమపరివారములకు ఇదియే మనకు కడపటిసారి సమావేశముని తెలియజేయుటకు పుట్టించిరి. మోహిలాభున కరిగి అచట ఏమియు కార్యకృత్యము లొనరించ లేను. వైనికదళములు వీరిని సరకుజేయనే లేదు. ఆపుడే తిరస్కారభావము జూప ప్రారంభించెను. జారు గారు తమ ప్రాతబసలోనే కాలము గడపిరి. ఈధనముందే గవర్నరుగారు వసించెడివారు. వీరితో ఏదో సంక్షేపముగ సంభాషించి తదనంతరము ఊరకుండిరి.

ఇంతలో జారుగారిపల్లి కిక్కునుండి వచ్చినది. ప్రతిదినము సాయంకాలముందు ఆమె పంక్తి భోజనము చేయుటకు జారు గారు పోవుచుండెను. గంటలకొలది ఆమెతో ఏదియే ప్రస్తా

వించుచుండెడివారు. ప్రజలందరూ కలిసి జారుగారిలో ఏకీభవించుచు రనుభయముతో తక్షణము జారుగారిని ప్రత్యేకస్థానముం దుంచుడని ఎలిక్సీపుగారు దొరతనమువారికి తంతి నంపిరి. ఈ సమయముందే నికోలసుగారికిని వారి భార్యకును సాంకేటిక (0) గుర్తులతో తంతి మూలముగ ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరుగుటగూచి కాపు గారు కనిపెట్టిరి. తక్షణము వీరిద్దరని బంధింపుడని దొర తన ము వారు తురువును జూరజేసిరి. దొరతనమువారి ఉత్తరువును అమలు జరుపుటకు బుల్లికాపు, గోల్నిబనిక, గ్రభూనిక, కాలిడెక్ అను 4 గురు ధూయూ ప్రతినిధులను మోహితిభుకు మంగళవారము రాత్రి పంపిరి. ఓర్సాలోనున్న ప్రజలందరూ వీరు పోవుకార్యమును తెలిసిన వారిగుటచే వీరిని జూచి ఆమోదించి సత్కరించిరి. బుధవారమునాటి చుధ్యాహ్నముందు మూడు గంటలకు మోహితిభులో ప్రవేశించిరి. అచటగూడ ప్రజలు వీరిని సత్కరించిరి.

జెనరల్ ఎలిక్సీపుగారు ఈ ప్రతినిధులతో కొంచె మే దియూ సంభాషించి దొరతనమువారి వద్దనుండి మీరు దయ చేసిన కార్య సందృష్టున తమకు ఉత్తరువు వచ్చినదనియు జారుగారిని బంధించి కొంతపుటకు ఘాతుకేటమును సిద్ధపరచితి ననియు నుడిపిరి. పిమ్మట ఎలిక్సీపుగారి ఘాతుకేట విశ్రాంతిస్థలమున తేగి జారుగారు తామందరు బండిలో నెక్కి పిమ్మట జారుగారిని బంధించుటకు ధూయూపాస్టా మెంటు సభ నుండి 4 గురు పంచాయితీదారులు వచ్చిరియు వారిపుడు తమ స్వాధీనములో నుండుకొ నెదరనియు నికోలసు చక్రవర్తి గారికి తెలియజేసిరి.

నికలసుగారు మీసముల నులివేయుట

తమ తల్లిగారున్న బండిలోని తేగి కడసారిమాపులు నిగిడించి నికలసుగారు తమబండిలో కూర్చుండిరి. బాకులను ఇరుప్రక్కల ధరించిన కూబక్ కోసకు ఉద్యోగస్థుడు ధరించెడు దుస్తును నికోలసుగారు ధరించిరి. బండిలోనికి పోవుచు తుడిచేతితో అందరకు సలూముజేసి ఎడమచేతితో కంపముతో మీసముల నులివెట్టవోడంగెను.

మామలందరును విహదముగను, నిశ్శబ్దముగను నుండిరి. రాజ్యమును వదలిపోవు కమారుని జూచుచు రాజమాత తన గవాక్షమువద్ద నిలువబడియుండెను.

ప్రయాణములో ప్రతినిధి రెవరును సింహాసనభ్రష్టుడగు రాజుతో మాట్లాడలేదు. కాని వంతులప్రకార మాతని రక్షణ మరయును జాగ్రత్తగానుండిరి.

దారిలో కొన్ని స్థలములవద్దకు విప్లవాగ్రహమునకుఁ బాల్గొనవారిని విడుదల చేయుటకు ధూయూసభ్యుల వద్దనుండి సందేశపత్రాలు వచ్చినవి. రాజసేవకులవద్దనుండియు, రాజీ గారి వంటవారల వద్దనుండియును గూడ యిందునిమిత్తము ప్రతినిధులు వచ్చిరి.

"మేము రాజభక్తితో పూర్వపు దొరతనమువారి నేరం జేసితిమి. అంత మనఃకూర్పింతోడనే క్రొత్త ప్రభుత్వమును కూడకొలిచెదము" అని యొక ప్రతినిధి చెప్పెను. ఈ స్వజన సానుభూతిని సహితము సాధింపలేక యశక్తుడగు నీ రాజును జూడ మిగుల వింతగా నున్నది.

ఇంక నేమియు జరుగలేదు. శుక్రవారము 11-15 గంటలకు నైలు జార్జ్వికర్ల చేరెను. ఆచనకుగు నుత్తరువుల క్రొత్త ప్రభుత్వమువారినుండి తనకు వచ్చినవి అచ్చటి యధికారి ప్రతినిధులతో జెప్పెను.

నికోలాసాలని కాపురంలో నుంచబడి తన వైనిన లందరు జూచుచుండగ మోహులలో తన వైనికోట్లాగి యగు ధూయూకాపుతో గలసి తన భవనమునకుఁ బోయెను.

చక్రవర్తిని కయిదీయగుట

ఈ మధ్య జార్జ్వికర్ల ఆల్జీరీయా ఫీయోడో గోన్నా పట్టుపడి బంధింపబడెను.

గురువారము 11 గంటలకు పూర్వపు చక్రవర్తిని మాడవలయుని పెట్రోగ్రేడు అధికారి యగు కార్మిలాడ్ వచ్చియుండెను. నల్లని దుస్తులఁ దొడిగికొని చక్రవర్తిని యా తనివద్దకు వచ్చెను. అప్పుడు మిగుల విచిత్రముగ సంగతి జరిగినది.

ఆహ్వానపుగదిలో వైలిరియును కానకు వైన్యాధికారి కోర మీసములతో గాననచెప్పెను. కార్మిలియును పర్వతము లలో వైశ్వసాహసములతో బోరాడి, స్వజనరక్షణార్థమై తాను బందియై పలుదాములపాలై, ఆస్త్రియా దేశములో కొంతకాలము వైదిగానుండి వనటలఁబొంది, అనేకయావదలఁ దరించి యమనియా దేశమునుజేరి, తుట్టుతుదకు పెట్రోగ్రేడు లోని విప్లవవైన్యమున కతను సర్వాధికారి యాయెను.

ఎవరి తెలివితక్కువ మూలకముగా రహస్య దేశపు వైన్యము పలాయనము సొందవలసివచ్చెనో, అట్టి స్త్రీ యాతని యెదుట నిలువఁబడియున్నది. ఆమెను పట్టుటకే కార్మిలాపు వచ్చియుండెను.

ఆమె తనభర్తకంటె నెక్కువ పట్టుదలఁ జూపుచుండెను. ఆమె విరసముగాను క్రూరస్వభావము గలదిగాను కన్నట్టు చుండెను. కార్మిలాపు గవర్న మెంటువారి యుత్తరువును చదువగా నామె తలవంచి దానిని శ్రద్ధగా వినవోడంగెను.

కొంత చదివిన తరువాత "నీ పెంక చదువ నవసరము లేదని" ఆమెచెప్పెను. కాని కార్మిలాపు మాత్ర మామెమాట ను పాటింపక తుదవరకు చదువువరకు వదలలేదు. తరువాత చక్రవర్తిని యాగది వరకు యావలకు పోయెను. కార్మిలాపు తన రక్షక పైనికులకు గొన్ని యుత్తరువుల జేసి వెదలిపోయెను.

భవనమునందలి సేవకుల ననేకులను బరతః పు చేసిరి. కాని రాచకోమరునితో నున్న డెరివెస్కోయును వైనికును మాత్రము పనినుండి తీసివేయఁబడలేదు.

ముగ్గురు రాజకుమారికులు సొంగు (ఆటలమ్మ) కలన నస్వస్థతగా నుండిరి. రామ్మిటిను ఆకునపనికి స్నేహితురాలగు వ్యవోవావాకూడ నల్ల బాధనొందుచుండెను.

ఇరువురు రాజవైద్యులు మాత్రము రాజభవనమునందుండి రోగుల సురక్షణయు నరయుచుండిరి. మూడు ద్వారము లకుఁ దక్కు, మిగిలిన యన్నటికిని దీములు జేయబడి యుండెను. ఖైదీల విహారార్థము మాత్ర మొక చిన్న యు ద్యావన మియఁబడెను.

మార్గ్రఫణ (Telephone) తంతి మెడలకు యంత్రములు కొట్టివేయఁబడినవి. కొందరు అధికారులు లెక్క నెక్కురును భవనములోనికిఁ బోరాదు, ఆవలకుఁబెరువరాదు.

జార్జ్వికర్ల నున్న నాలుగుపటాలములును వంతుల ప్రకారము కాపురగామమునవి. ప్రస్తుతము ఉత్తరములుగాని వార్తాప్రతికలుగాని కోటలోనికి పోవుటకు వీలులేదు.

ప్రధానకార్యాలయము వదలిన పద్మవైద్యునినములకు శుక్రవారము 11-15 గంటలకు, నికోలాసు కొమానాపు తన భార్యను తిరిగి కలసికొనెను.

కోమువద్దనుండి వచ్చినవాయువాస్త్ర ననుసరించి గ్రాండు ధూయగూని, చక్రవర్తి పటుంబుమువారు, వైన్యమురగాని పొర నేవయంచుఁగానియెట్టియుద్యోగమునుపొందుటలేదు.

ఈతముక్కుల యజ్ఞము.

వంగోలు తాలూకా ఈతముక్కుల గ్రామమునందు కడచిన ఫాల్గుణమాసమునందు కష్టగంతుల సీతారామయ్య గారు యజ్ఞముచేయుటకుగాను ఆనెకులయొద్ద చందాలను, బియ్యము మున్నగు సామగ్రిని సంపాదించి యుండిరి. కాని కొన్ని కారణములవలన యజ్ఞము నిలిచిపోయినది. అప్పుడల్లులు గన్న వరమునుండి వచ్చిరట. నెల్లూరినుండి రావలసిన కాస్తులను, కట్టకడపటి దినపు రాత్రి వచ్చిరట. వీరిలో వీరికి విశ్ల బూను విషయమునను, నవన కర్మ విషయమునను వాదల నూనినా కూడదా అని చాల చర్చ జరిగి చాలసేపటికి కూడవని నిశ్చయించిరట. దీనివలన యజ్ఞ మాగిపోయినది. గ్రామములో వారికి తెలుపబడినది. ఇదిగ్రామములనుండి వచ్చివారు బడిన పాల్లు భగవంతుని కౌరక. ఈ కారణమే కాక ఇంకొకకారణమును గలదు. తాంబూలముల విషయమైన తేగారాలు. అవి తింబలేనంది అనువాదముతో ఆరెండు మై కవన్ల వైనికులందు నాడీదేవములకు గూడ వ్యాపించినవి. మొదట గ్రామసోదోహితులు రాజసోదోహితులు కరుణలవాచనము విందిరి. వీరికి సంతోషంబున వీరిసంబంధులు తెలివైపులపల్లవాచనము వచ్చి ప్రభువు తాంబూలమును అక్షతలను పుచ్చుకొక సాగిరి. యజ్ఞమే జరిగియున్నయెడల సీతారామ సోమయాజులు వాకే ప్రభువు అక్షతాదినత్యాగములను గ్రహింప నర్హులు. దీని వల్ల తెలివైపులపల్లవానికి కొంత వచ్చును.

సీతారామ కాస్తులు గారిలో చెన్న పట్టణమున యాచన నిమిత్తము ఎవరో నెద్ద దక్షావారు కాస్తులు గారికి సాయము చేసెనని చెప్పి, వారిని యాచనకు ఒంటరిగాపోర ద్దని పోధించి, తుదకు తానే ముందుకుపోయి చెన్న పురిలో అయిన కాడికి జూపబంది చేసికొని తమ గృహములో ఒక శుభకార్యమునకు వినియోగించిరట. ఇందువల్ల కాస్తులు గారి పట్టుప్రయాణము నిలిచిపోయెరట. ఎట్లయినను నిలిచిపోయిన యజ్ఞము మఱల జ్యేష్ఠమాసములో జరుగునున్నదట. వాతవాకి లో క్రొత్త చందాలో ప్రారంభించిరట.

ముఖ్య సమాచారములు

(1)

హైదరాబాద్ విశ్వవిద్యాలయపు సెనేటు ఆసాధారణ సభ యొక్కటి హైదరాబాద్ వహాబాబాద్ కళాశాలలో నేడు 19-5-17 ఉద్యాహ్నము 1 గంటకు జరుగును.

హైదరాబాద్ సేత్రవైద్యశాలకు నున్న డి. ఎన్. డగ్లసు గారు, తమ వైద్యశాలలో తన కోటును, గదిలో నొకచోట తగిలించి, తర్వాత కొంచెము సేపు నిదురపోయి లేచి చూచు కొను సరికి, బంగారుగొలుసును గడియారమును, కరస్పీన్లు మొదలు రు 795 లును కనబడలేదు.

గతమాసము 15 తేదీని హిందూమత సినిమా కేసును కన్యక మరణించెను. ఈ సెనేటు రాలఫులెన్సుగారి కుమార్తె. పిరుకయలు చాలకాలము చెన్న ప్రదేశపురై యున్నారు. కన్యక సర్వజనసమ్మత యని ప్రఖ్యాతి వహించెను.

హైదరాబాద్ నుండి వి. జె. ఆర్. క్రీజు, హైదరాబాద్ నుండి సి. ఆర్. హెబ్బెలె గారు రక్షక వైద్యములో చేరకపోవుటచే మొదటి వారికి రు 20లు రెండవవారికి రు 30 లు జూరమానాను హైదరాబాద్ మేజిస్ట్రేటు ఎఫ్. డి ఆస్కా లిగారు విధించిరి.

ఇంగ్లాండులో యుద్ధసామూహలో నుపయోగించుటకు అర్హము కావలయున్నది. ఏదీధమైన నిర్బంధములు లేక స్వేచ్ఛగా లండనుకు బంపవచ్చును. వర్తమాంధరును తమ అధికములను లండనుకు స్వేచ్ఛగా తెగుమతి చేయుటకు కోరబడుచున్నారు. ఎగుమతి కొరకు బంపు అధికమును జాగ్రత్తగా నెప్పగించవలెనని చెప్పబడుచున్నది. జాగ్రత్తగా నేరింపు అధికమునకు బాగుగా వెలియ్యబడును. కలకత్తానుండి ఎగుమతి చేయవచ్చును.

తంజావూరు కలెక్టరు జే. ఆర్. హగిన్సుగారు గత శనివారము నెలంగవనములో ప్రత్యేకముగ నిర్బంధపడిన పం దిలో దర్బారు గావించిరి. తత్సమయమున, మండలవైద్యాధికారి సి. బి. రామారావు, మామవరపు పురపాలకపాతశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు కె. శేషు ఆయ్యరు గార్లకు రావుబాద్దరు సమయ నొసంగిరి. హైదవులు ఆంగ్లేయులు, ఉద్యోగియులు, అనుద్యోగియులు ఆసేతులు సభ నలంకరించిరి. నారాయణఅయ్యరు సలిగారిఆహ్వానముకలన కొందరు స్త్రీలు కూడ వచ్చిరి.

ముజ్జిఫరు తేయాకుతోటలో ఘోరమైన అల్లరి జరిగినది. అసిస్టెంటు మేనేజరు పి. సి. బ్రెట్టుగారిని కూలీలు కొట్టిరి. తోట మేనేజరు హెచ్. సి. జెన్నిస్సుగారు ఒకకూలి యందు తప్పబట్టి వానిని కొంత కాలము పనిలోనికి రాకుండ చేసిరి. ఇదివరకు తక్షణభేష కూలీలు కర్రలు దీసికొని అక్కడకు వెళ్లిరి. అదివిని బ్రెట్టుక్రిగాడ్ల అక్కడకు వచ్చిరి. వీనిని వదులదని కూలీలు కోరుటయును బ్రెట్టుగారిమీద పడి గట్టిగా గొట్టిరి. పోలీసు నూపరింపెండెంబు కార్మికు గారు శేషు విచారించి ఆసేతులను పట్టుకొనిరి.

వంగదేశములో నిరంపురములోనున్న రామపాదపట్టి యనునత డొకన్యాయవాదియమార్తె యగు షేనానాజీదేవి యనునామెను వివాహమాడెను. మరునెండ్రి ధనికుడు. వారము దినములక్రిందట నతడు ఒక ఫ్యాబ్రిక్లో గుమాస్తాఫనిలో ప్రవేశించునని భార్యతోచెప్పెను. అందులకామె యొప్పు కొన లేదు. ఆమెమాటను లక్ష్యపెట్టక భర్త గత గురువారము పనిలో ప్రవేశించెను. వీనికి ప్రతికేయ నొనర్చుననని భార్య తన బట్టలను కర్రనాములలో ముంచి నిప్పు అంటించుకొనెను. ఇది రామపాదని పినల్లి చూచి వైద్యునికొరకు బయగెత్తు లోపల నామె చనిపోయెను.

హైదరాబాదులోనున్న దక్షిణ హిందూ వేదాంత సంఘ మువారి పక్షమున గత 12, 13, తేదీలను వైవ సిద్ధాంత మహా జనసభ హైదరాబాదులో 9వ శ్రీకల్కాణ సుందర యతీంద్ర స్వామి వారి యగ్యోత్సవక్రింద జరిగినది. ఆధ్యక్షులు భయ ప్రారంభోపన్యాసమునందు వైవ సిద్ధాంతము యొక్క ముఖ్య ద్వైతమును గూర్చి విపులముగ చెప్పిరి. అనేకమంది వక్తలు అనేకవిషయములను గూర్చి ముచ్చటించిరి. 13-వ తేదీని సభాంతమునందు బ్రతిభువారికి జయమగుగాక యను ప్రార్థన గావించబడినది.

కలకత్తా పురమున గబ్బును పారశాలా విద్యార్థి యగు గోపాలచంద్రుని అను 15 ఏండ్ల వయసుగల యువకుని గబ్బునును పోలీసువారు కోధించగ కొన్ని బాంబు గుండ్లను, అరాజక కరపత్రములును చిక్కినవి ఈ బాంబుని పోలీసువారు ప్రేటుడు పదార్థముల కాసనముక్రింద బంధించిరి. ఇదంతయు ఏప్రిలు 4వ తేదీని భవానీపురములో జరిగినది. మరికొన్ని కాళీ తూటాలుగూడ వీనియందు జిక్కినవి. ఆలిఫూరు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారి సమక్ష విచారణ సలుపుచున్నారు.

7వ తేదీ రాత్రి కలకత్తాలోని ఆక్సీనియనువీధిలో జరిగిన బండిపోటు సంఘటనను అవధిచెడుగు ఒకానుకడు స్ట్రాంకు చెరువు వీధిలో పడియుండెను. మృతినొందినవానిపేరు తెలియలేదు. వీనిశరీరమున రీ గుండ్ల దూరియున్నవి. వీనివద్ద ఒక గడియారము వెనకలూడు కలవు. 2 రూప్యముల సాత్తు కూడ కలదు. 12 తూటాలు గల గుడ్డమాట వీనియొద్ద పడియుండెను. వీనివయసు 35-40 మధ్య నుండును. వీనిమరణముగరించి పంచాయతీ జేయబడినది. విచారకర్తలు ఎవరో అపచరితులగు కొందరు వీనిని గుండ్లతో కాల్చి చంపినట్లు తీర్మానము జేసిరి.

కళాశాల విద్యార్థులకును, ఉపాధ్యాయులకును సంబంధ మిత్రత్వములను పెంపు చేయుటకు ప్రభుత్వమువారి క్రింది యుత్తరువును జేసి, సాధ్యమైనంత త్వరలో విద్యార్థి శాధికారులు ఈ ఏర్పాటును అమలులో పెట్టవలెనని ప్రకటించిరి. కళాశాలలోని ప్రతి విద్యార్థిని కళాశాలలోని ఉపాధ్యాయులలో నొకని యాధీనముక్రింద నుంచవలెను. విద్యార్థి చదువ నిర్ణయించుకొనిన పరీక్షా విషయములలో (సబ్జెక్టులు) ఒక దానికి ఆ ఉపాధ్యాయుడు (కళాశాలలో) పండితుడుగా వైన సహాయ పండితుడుగావైన నుండవలెను. అతడు ఒక నియమిత కాలమునకు ప్రతి వారమును తన క్రింది విద్యార్థులయొద్దకు పోయి సామాన్య విషయములను, పాఠ విషయములను గూడ మాట్లాడుచుండవలెను. ప్రతివారమును ఏదో యొకదినము తన క్రిందనుండు ప్రతి విద్యార్థి యు తనతో వచ్చి మాట్లాడుటకు ఉపాధ్యాయుడు స్వాతంత్ర్య మియవలెను.

గౌ. సర్. క్లాడుహిల్లు కే. సి. ఎన్. విగారి ఆధ్యక్షత క్రింద జూలై మాసము 18వ తేదీని సోమవారమునాడు సిమ్లాలో జరుగబోవు వ్యవసాయ విద్యారసభయందు కార్యనిర్వాహకులు ఈ క్రిందివారికి ఆహ్వాన ముంపబడినది. గౌ. ఆర్. ఏ. మాంటుగారు ఇండియా దొరతనమువారి ఆదాయవ్యవసాయ శాఖాకార్యదర్శి ఎన్. మ్యాకెన్నా గారు (హిందూదేశపు, దొరతనమువారి వ్యవసాయమంత్రి) గౌ. జి. జి. స్టీముగారు ఎం. లీకోగారు (కాకాపూరు వ్యవసాయకళాశాలాధికారి) గౌ. సి. ఎ. హెచ్. బెకెసెండుగారు (పంజాబు వ్యవసాయశాఖాధికారి) సర్. సి. చిట్టావినుగారు (నాగపూరు) డి. ఆర్. నెఫిగారు (బీహారు). ఒరిసా లో వ్యవసాయశాఖాధికారి) డాక్టరు హెచ్. హెచ్. మ్యాకెగారు (పూనా వ్యవసాయ కళాశాలాధికారి ఆర్. ఎ. వుడ్లుగారు (కోయంబత్తూరు వ్యవసాయ కళాశాలాధికారి) గౌ. హెచ్. సార్సుగారు విద్యా శాఖాధికారి) సి. డి. బ్యాగ్ వాడింగ్టన్ గారు, గౌ. వి. ఎన్. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు చెన్న ప్రురి గౌ. రావగారు, సర్ రామ్మూలు సింగుగారు (కొరె, మాదంతి) గౌ. సర్ పట్టనీ గారు (భవనగర్) రాయబహదరు లాలా గంగారాముగారు (లాహారు) గౌ. భూషేంద్రనాథబాసుగారు (కలకత్తా) ఎన్. హింగ్లబాథంగారు (అలహాబాదు).

పల్లికు సర్వీసు కమిషనువారి రిపోర్టును కొందలు అనధికార మహాజనులు విమర్శించి తమ తీర్మానములను ఈ సంవత్సరము ఆగస్టు 31-వ తేదీలోగా ప్రభుత్వమువారికి పంపవలెనని గవర్నరుగారు తుత్తరువుజేసిరి. చెన్న ప్రురి మహాజనసభ, చెన్న ప్రురి భూస్వామి సంఘము, చెన్న ప్రురి విశ్వవిద్యాలయము, వాణిజ్యవాపార సంఘము, దక్షిణ భారతవర్తక సంఘము, మహమ్మదీయ మహాసభా కార్యదర్శులు, చెన్న ప్రురి న్యాయవాదుల సంఘమును, గౌ. జి. పి. బెల్లిగారు, గౌ. ఎ. నూర్యనారాయణరావు, గౌ. రా. బి. ఎం. రామచంద్ర రావు గౌ. ఎ. ఎన్. కృష్ణారావు, గౌ. పి. శివరావు, గౌ. బి. బి. ఎ. సుబ్బారాయలు రెడ్డియార్, గౌ. కె. ఆర్. వి. కృష్ణారావు, గౌ. బి. వేంకటపతిరాజు, గౌ. యాకూబ్ హాసేన్ సాహెబ్, గౌ. కె. ఆర్. సూర్యనారాయణమూర్తి నాథుడు, తెరుగడ్ జమీందారు, బొబ్బిలిరాజుగారు, న్యాయతి

సుబ్బారావు, మహాపాంరాజుగారు, పి. రామారాయశింగారు, ఎల్. ఎ. గో. ఎం. గానువయ్యరు, మహమ్మదు హబిబుల్లాసాహెబు, వి. కామేశ్వరరావునాయుడు, డి. బి. పి. కేశవశెట్టి, ధారకోట జమీందారు, జి. రాఘవరావు, దొడ్లపూనామక నూరు జమీందారులగు రామభద్రనాయుడు, రా. బి. పి. త్యాగ రాయసెట్టి, పి.వి.ఎస్. నరసింహరాజుగారు (చెన్న ప్రురినుండి ఉత్తరదేశములలో) పల్లికు సర్వీసు కమిషను రిపోర్టును. విన ర్శించవలెనని నిర్ణయింపబడినది.

రణముఖుండు పోరుటచే నియమయోగ్యులైన హైందవ వైనికుల నిమిత్తము లైకూల్లా, (బాగంజా. మందిరమున బొంబయలో గవర్నరు వెల్లింగ్టన్ ప్రభువుగారు బుధవారము సాయంతనమందొక సాంకేతిక పాఠశాలను తెరచిరి. ఈ మందిరమును సర్ ఎడ్వర్డుసాన్ గారు వీరిస్వాధీనముజేసిరి. పడమర హిందూదేశ టర్పుసంఘము వారు పాఠశాల నిమిత్తము 50,000 రూప్యముల నొసంగిరి. బొంబయ సామ్రాజ్యయుద్ధ నిధి వారికిని, సహాయనిధివారికిని దరఖాస్తులను సామును నిమిత్తము పంపిరి. ఈపాఠశాలను నెలకొల్పుటకు ప్రధానకారణము వెల్లింగ్టన్ ప్రభుగారి ప్రతిపాదనము. ఈపాఠశాల యందు వికలాంగులైనవైద్యులు, అంగవిహీను లైనవైద్యులు హైందవ వైనికులు ఒకలపై ఆధార పడకుండ కూర్చొని ఏదో వృత్తి నేర్చుకొని జీవనమును జరుపుటకు సదుపాయములు చేయబడును. రణరంగముందు అంగవిహీనులగు వైనికులకు కృత్రిమపు అంగముల నమర్చి వానితో నడుచుటకు కొంత మలవాటును కలుగజేసిన గాని వారు తమ ఇండ్లకేగునపుడు నడవజాలరు గాన ఇంటు తరిగీతు చేయబడును. మట్టుపని, వడ్డముపని, రంగువేయుట మున్నగువిద్యలను నేర్పు తరగతులను నెలకొల్పిరి. వ్యవసాయము, కోళ్లను పెంచు విషయములనుగూడ నేర్పబడును. వారి పరిస్థితుల ననుసరించియు, వారి యిష్టమయినట్టియు విద్యలను నేర్పబడును. ఇంతవరకు 75 మంది చేరిరి. వీరిలో గూర్ఖలు, పటానులు, పంజాబీలు, మదరాసీలు కలరు. ఇందులో 7 గురికి రెండుకాసుపోయినవి. కాని వీరు కృత్రిమ అవయవములతో స్వేచ్ఛగ నడవనేర్చురు. 17 గురు వట్టుపని నేర్చుకొనుచున్నారు. ఇద్దరు ఆర్థిక పనులు చేయ నుపక్రమించిరి. శిశువుల రంగువేయు పనులయందు ప్రవేశించిరి. 4 గురు వడ్డంగిపని నేర్చుకొను చున్నారు. తక్కినవారి కింకను పని నియమించ లేదు. పాఠశాల నిర్మించబడిన బ్రాగంజా మందిరము విశాలమగు బయళ్లు గలిగినట్టి దివ్యప్రాసాదము. దీనికి అద్దలేదు. 200 మందిపైనికులు దీనియందు నివసించ వచ్చును.

గంజాము మండలసభ తీర్మానములు.

కొన్ని నిర్ణీత ప్రదేశములలో నిర్బంధించిత ప్రారంభ విద్యను ఏర్పాటుచేసి పరిశీలించవలెనని ప్రభుత్వమువారిని ప్రార్థించుచును, గ్రామపాఠశాలలను, ఉచిత పుస్తకాలయములను స్థాపింపవలెనని ధనికులను ప్రార్థించుచును పి. వే. క. పే శ్వర్లుగారు రుపపాదింప, ఎల్. రామసుబ్బస్వామి తిట్టి బలరామయ్యనాయుడుగార్లు బలపఱచిరి.

కోణపురి చిల్డ్రెన్ పురము లందు మత్స్యపరిశోధనమును వృద్ధిచేయవలెననియు, ఇచ్చాపురమును ప్రత్యేక తహశీల్దార్ గా చేసితాలూకాగా మార్చవలయుననియు, ఇచ్చాపురము సోంపేటలందున్న వైద్యశాలలందు ఔషధసామగ్రి మున్నగు వానిని బాగుపఱచవలయుననియు, బుగుడ, పుట్టుపూరులందున్న వైద్యశాలల నేర్పణప వలయు ననియు, పల్లెకొడియందు తాలూకా బోర్డు డిస్ట్రిక్టు మునసబు కోర్టుల నేర్పాటుచేయవలెననియు, గోపాలపూరు, బారువరసన్నపేట, బట్టుకుంట, బుగుడ, వారణాశి, సోంపేట, పులవర, పలాసపురములందు ఇన్స్పెక్టిటు సెకండరీ పాఠశాలలనేర్పణపవలెననియు, అన్ని గ్రామములయందును పశువులు బీడ్లు, గడ్డిపాలములు మున్నగు వానినేర్పణపవలెననియు, జిల్లాలో అన్ని కళల ఎడ్మినిస్ట్రేషను రిపోర్టులను, దేవాలయముల ఆదాయవ్యయములను ప్రకటించవలెననియు, ప్రభుత్వోద్యోగులు పర్యటనము చేయనప్పుడు గ్రామములోని అనధికారులతో మాట్లాడి గ్రామముల కష్టములను విచారింపవలెననియు బ్రంకుగోడ్లల మూలమున నగు వ్యయమును ప్రభుత్వదాతుమునుండి యిచ్చి, గ్రామకోడ్ల వ్యయములను స్థానికపాలనా సంఘము లిచ్చునట్లు ప్రభుత్వమువారి రిపోర్టు చేయవలెననియు తీర్మానము లామోదితములైనవి.

17 వ తేదీనాడు భూషేప్రయుక్త రాష్ట్ర తీర్మానము చర్చింపబడినది.

సమకాలికాభిప్రాయములు

(౧)

బుణ సౌకర్యములు

బుణపు సౌకర్యములు లేకపోవుట మూలమున చిన్న చిన్న వర్తకులు వృద్ధిలోనికి రాకయున్నారు. హిందూదేశమున నీకొరత విశేషముగనగును. బుణములనిచ్చి వర్తకుల నభివృద్ధి చేయ మైసూరు దొరతనము వారిటీవల యత్నించియున్నారు. అనేకమగు నాటకము లుండుటచే నీ పద్ధతి విశేషమగు లాభ మొసగుచున్నది. ప్రాన్య దేశమున నీ విషయమై విశేష మగు శ్రద్ధ దీక్షింప బడినట్లు కానవచ్చుచున్నది. ప్రత్యేకముగ నొక శాసన మిటీవల నొనర్చబడెను. బుణ సౌకర్యము లకు గాను ప్రజలయందు అన్యోన్య బాధ్యతాయంతములగు సంఘముల నెలకొల్ప బడినవి. హిందూదేశమున గూడ ప్రాన్యలోనవలె నిట్టి సంఘముల నేర్పరచిన చాల యుక్తము. —హిందూపత్రిక.

గండి పోతురాని, అనంతరూపములు.

గండి పోతురాని అనునది యొక కలా విగ్రహము. దానినిగూర్చి మేమును స్వయముగ విచారించితిమి. చాలకాల మునుండి యది తేసావములో పూజింపబడుచుండెనట. కాని యాదేవతయే ఫగ్లాంగురాయి రూపమున ఆలమారు సమీప మున, తాతపూడి, కపిలేశ్వరపురము గ్రామములవద్ద కాకు రాళ్ళమాపమునను ఇటీవల నాలుగు సంవత్సరముల లోపల నె వెలసి పూజింపబడుచున్నది. ఆ దేవత యింకెన్ని రూపముల నెత్తనున్నదో తెలియదు. ఆ రాళ్ళవద్ద ప్రతిదినమును ముఖ్యముగ పర్యదినములందు కోళ్ళగు, మేకలును చంపబడును. ఫగ్లాంగు రాళ్ళయందును, కామరాళ్ళయందును ఏ భావ ప్రకటనకలదో మేమాహింపబాలము. ఏవో మహిమలను ప్రాణ రక్షణాది కర్మలను గలిగి యున్నవను భ్రమతో జనులు విగ్రహములను కొలుచుచున్నారు. మనదేశమందుగల ప్రతిమలన్నియు నిట్టివే. అక్కడక్కడ కొన్ని విగ్రహములు మాత్రము భావములను స్ఫురింపజేయునవిగఁ జెక్కబడినను, అవి కూడ భావములను స్ఫురింపజేయుటకు సాధనములుగఁగాక యుపాస్యములుగఁగె యుపయోగింపఁ బడుచున్నవి. హిందూ దేశతా విగ్రహములు యథార్థమగు ఈశ్వరోపాసనను నిర్మూలము చేయుచు దేశమందు మాఘ్యమును నెంపొందించుటకు సాధనములుగా నున్నవనట మాత్రము వాస్తవము. —(ధర్మసాధని)

మనసరి క్రమము

నస్తుసామగ్రి విశేషమున్నది. వాటుపడు కూలీలకు, లోపములేదు. అయినప్పటికిని మన పరిశ్రమలు నీర్లుగాను చున్నవి. తగినధనము లేకపోవుట, ప్రజలు ఘన కార్యమును తలపెట్టు స్వభావము కలవాట గాకపోవుట అను నీరెండు కారణము లిట్టి దుస్థితికి మూలములై యున్నవి. ఇందుకు పంజాబుదేశమే తార్కాణము. ఇరవీయండి సాునకుసుమారు రు 18,978,559 ల విలువగల వర్మములగుమతి యగుచున్నట్లును, 20 లక్షల కూలీలున్నట్లును లేక్కలవలన స్పష్టమగుచున్నది. ఇట్టిసౌకర్యములు గలిగియున్నను శుభ్రపరచిన వర్మములీ దేశమునకురచ్చినట్లు గాని, ఇచ్చటనుండి ఎగుమతియై నట్లుగాని నిదర్శన మేమియు గానరాదు. తోడ్గను శుభ్రపరచు విధానములు ప్రాచీనకాలముల నాటివై యుండుట చేతను, వర్మములు నాణ్యమైనవి గాక పోవుట చేతను, తోడ్గపరిశ్రమ వృద్ధి నొందినది గాదు. కాడ అనుచేపయొక్కనూనె నుపయోగించిన తోడ్గ చక్కగ బాగుపడును. హిందూదేశమునందలి చేపలవలన (క్రమముగ తయారుచేసినయెడల) శ్రేష్ఠమగు నూనె రాగలదు. ఇదిగాక మరికొన్ని విషయములలోగూడ శ్రద్ధదీక్షింపవలయును. జంతువులకు చంపుట యందు కొన్నిచర్యములు దగ్గమగు చున్నవి. పశువులకు మేకలుచేయుటవలన మరికొన్ని పాదగుచున్నవి. సున్నమున విశేషకాల ముండినందునను, ఉప్పులో నూరవేయుటచే వర్మములు ధ్వంసమగుచున్నవి. వర్మములను శుభ్రమిచేయుట కన్యత్యయగు సామగ్రిక లోటులేదు. గనుక అనేకమగు తోళ్ళయంత్రకాలల నేర్పజచి తోళ్ళకు శుభ్రమొనర్చు నీరాట్టనున విశేషమగు సహకారముగనవి. హిందూపత్రిక.

స్థానిక వార్తలు

(౨)

బల్లారిసరస వినోదినీసభ:— రేపుసాయం కాలము 5 1/2 గంటలకు ఈ సభవారు విక్టోరియా పునఃనిర్మితమునందు “రామదాసు” నాటకమును ప్రదర్శించుదు.

రివిన్యూ బోర్డు:—రివిన్యూబోర్డులో ప్రథమ సభ్యులుగావున్న రాబర్టు క్లెర్క్ గారి స్థానమున భాను బహద్రు ఎస్. అజా జుష్టిసు సాహేబు బహద్రుగారు వచ్చిరి.

దక్షిణఇండియా బ్రహ్మసమాజము:— ఇంగ్లాండునుండి వచ్చిన బహువర్తను అట్లావిల్లేబిల్లోని 97 వ నెంబరు గృహము నందలి యుపాసన మందిరమున 20 వ తేదీ ఆదివారమునాడు కె. పున్నయ్యగారు రుపన్యసింతురు.

చెన్నపురి ఆన్నదాన సమాజము:—గత పక్షమున సమాజమువారి యాజమాన్యముక్రింద 450 మంది పేదల కన్నదాన మొనర్చబడెను.

హరికథా కాలక్షేపము:—ఆర్యసంఘమునీధి యున జనశ్రౌంధన మందిరమున 27-వ తేదీ సాయంకాలము 4-15 గంటలకు శ్రీమతి సి. సరస్వతిబాయి గారు యక్ష్మిణీకళ్యాణ కథాకాలక్షేప మొనర్చుదు.

సిమ్మ జాత్యుత్సవ సభ:—ఈ సంఘము తరఫున 20-వ తేదీ ఆదివారమునాడు సాయమున 8 గంటలకు వ్యాసపాడిలో నున్న రాత్రిసాగరాలలో స్వామి బ్రహ్మానందగారు “సహకారము” ను గూర్చి యుపన్యసింతురు.

చెన్నపురి “ఎక్స్ ప్రియరు క్లబ్”:—ఈ సంఘము తరఫున సభ్యులవలనను ఈనెల 19వ తేదీ శనివారము సాయంకాలము 5-45గంటలకు వి. రాఘవాచారిగారు “జాత్యైక్యత సాంఘిక న్యాయము”ను గూర్చి యుపన్యసింతురు. తత్సమయమున డాక్టరు ఎం. విజయరాఘవులు పిల్లగారవ్యక్తుల వహింతురు.

కృష్ణస్వామి అయ్యరు పఠనమందిరము:—ముదికొండలో ఈపఠనమందిరముయొక్క ద్వితీయవార్షికోత్సవము ఈనెల 21వ తేదీ సోమవారమునాడు సాయంకాలము 4 గంటలకు ఎవ్వర్లు నెకందరే పాఠశాలలో స్వదేశమిత్రును పుత్రికా సంపాదకులకు ఏ. కంకస్వామికయ్యగారి ఆధ్వర్యముక్రింద జరుగును. తత్సమయమున వి. మాధవకయ్యగారు “పాఠసత్వము”నుగూర్చి యుపన్యసింతురు.

తపాలాసంచల దొంగతనము:—మునస్వామి యను వానియొద్ద కొన్ని సంబంధములని తెలియరాగా పొరుగుటవున సము పోస్టుమాన్ గారు సమాచారమును పోలీసు వారికి తెలియజేసెను. జాగ్రత్తవును కోర్టులో కేసు దాఖలై నది. తాను నిర్దోషున ముద్దాయివాదమును సము నమ్మక మేజిస్ట్రేటుగా రతనకి 10 రెబ్బలు కక్షను విధించిరి.

దొంగతనము:—రామస్వామి దీధిలో కొత్త ముండిన నెంక చక్రీలుగారి యింట పట్టుబట్టి ఆంగట్టబడి యుండ మున్న మధ్యాహ్నము రాసన మొదలియును వాడింట ప్రవేశించి యాబట్టి నెత్తికొని పోయెను. చీలుకావచ్చెను ఆతని నాపినేసి ఏమిపట్టుకొని పోవునందనని యడుగు, మువ్వయి జవాబు చెప్పక పున గులిచినారంభించెను. పోలీసు జవానాతని వెంబడిపోయి పట్టుకొనగ నై సమాచారము చేరినది. మేజిస్ట్రేటుగారి ముద్దాయికి 2 వారములు కఠినకక్షను విధించిరి.

రామపురము శివుపేయగుల సంఘము:—మనరాసు యుద్ధనిధికోసమ పొందెనని, తన కలకత్తాలోనున్న టర్నుకట్టుగారి దీక్షిణులను కొనుటకు నానాదించుటకు గాను గురువారము సాయంకాలము తిత్తెంఘము తరఫున యొక సభ జరిగెను. 50 భాగములు కొనుటకును, దీక్షిణులు సుందరముగై తేల్చిగారి పేరున కొనుటకును మొత్తకి 50 వంతున బహుమతిలు చెన్న పుర యుద్ధనిధి కిచ్చుటకును మిగిలినది రామస్వామియగుల సంఘమునుకుటకు దీగ్ధానింపబడెను.

ఉద్యోగులు:—నెలపు కాగనె ఎఫ్. ఆర్. హెమ్మిస్ గూర్చి (సహకారసంఘ రిజిస్ట్రార్) పెజిస్ట్రేటుగ పని చేయుటకు నియమింపబడిరి.

ఇండియా కార్యాలయమున నీక్రింది మార్పులు జరిగినవి. ఎఫ్. ఎల్. కార్యకనుగారు ఆర్థికశాఖా కార్యకర్తగను, సి. ఎల్. కిషుగారు వైద్య కేంద్రకరిగను నియమింపబడిరి.

శ్రీ భగవత్ తత్వబోధిని సభ:—ఈ సభవారి యాజమాన్యమున నిన్న సాయంకాలము జరుపబడియుండగల సి. సంకీర్తపుర గచ్చేరి అనాకోగ్వరశమున కాలగాయకులు రానికతమునజరుగలేదు. వేదాంత వికటవిద్వాంసుడు సభ్యులనుమాన్యరసమున నోలబడింది. బ్రహ్మశ్రీ లక్ష్మణాచార్యులవారు జరియండి రాసందున, రాబోవు శుక్రవారము, శనివారము, ఆదివారము కాలక్షేపము జరుపబడునట్లు నిర్ణయింపబడెను.

యుద్ధబుణములకు చెందాలిచ్చిన వారిపేర్లు.

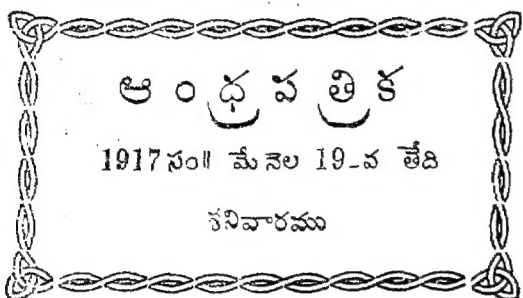
884 రావుబహద్రు ము. ఎల్. వేంకటరామయ్య,	
ఎల్. వేంకటరామయ్యగారు	5000
885 సి. ఎస్సానుకంపెనీవారు	1000
886 హెచ్. పీటీగారు	20000
887 మిస్సు. ఎస్. కింగుగారు పెర్రు, హెచ్. సి. కింగుగారు	700
888 వల్లభు. హెచ్. ప్రోత్తరుగారు	3000
889 మనరాసు ఎడ్మినిస్ట్రేటర్ గారు	6300
890 ఎస్. రత్నంబందుగారు	1000
891 వి. రాబర్టు కేటుగారు	500
892 కె. కృష్ణన్ నందియారుగారు	10000
893 హజారామల్ మల్తాను మల్లు ఏజంటు ఆనావెల్. చందుగారు	800
894 ఏ. రామచంద్రయ్యగారు	200
895 కలనల్. టి. ఎఫ్. టి. రెన్న పేయ్యరుగారు	1500
896 చెన్నపురి ఆన్నదాన సమాజము	1000
897 కడెండు ఏ. ఎల్. ఏలగారు	3000
898 దివానుబహద్రు డి. శేషగిరిరావు పంతులు గారు	14000
899 కెప్టెను డి. టి. రామస్వామిగారు	2000
400 వి. ఎస్. విశ్వనాథరావుగారు	200
401 కొచ్చిడివామగారు	8100
402 జి. కె. సాదేశిగారు	1500
403 హెచ్. ఆర్. బోసుగారు	1800
404 సి. ఆర్. పాథసాధి ఆయ్యంగారు	3000
405 కే. ఇ. వై కెట్టుగారు	3000
406 రామచంద్రమహాదేవ గోవాపర్లుగారు	15000
407 జి. రామచంద్రమెగారు	1100
408 పి. అర్జునవాహిద్గారు	500
409 లెఫ్టినెంటు కల్లులు డి. వల్లభు కాన్సలాజర్ గారు	2000
410 చండంగపొయిలి యూనివర్సిటీ హోటెలగారు	800
411 చురచుండలబొద్దు ఆస్థానము	50000
412 ఇ. బొర్రెస్సుగారు	1000

బల్లారి సరసవినోదినీ సభ 764

ఈ సభవారు ఈ దినము సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు
లవ-కుశ
అను నాటకమును
రేపు ఆదివారము సాయంకాలము
5 1/2 గంటలకు
రామదాసు
అను నాటకమును
విక్టోరియా పబ్లిక్ హాలులో
ప్రదర్శించెదరు.
ధర లెప్పుట్టవలెనే.
రావుబహద్రు }
సి. హెచ్. గాడ్. }
ప్రెసిడెంటు. }
వి. మాధవరావు
జనరల్ సెక్రటరీ.

విషయానుక్రమణిక.

ఆంధ్రమహాసభాసభ	2
భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రము	3
ముఖ్యసమాచారములు	4-5
ప్రధానవ్యాసము	
ఆంధ్రోద్యమము	6
వాక్యము - వ్యాఖ్యలు	7
విరోధానుహాసంగ్రహము	
విదేశీ సంక్రమణములు	8-9
గంజాము పాఠశాలసభ	10
ఇంగ్లీషు తంత్రీవాదులు	11-12
ఆంధ్రోద్యమము	13
గంజాము	14

ఆంధ్రోద్యమము.

ఆంధ్రోద్యమ ఫల ప్రాప్తి కాంక్షదేశము మూలాధారము. ఆంధ్రదేశనివాసము సాంప్రదాయాచారాచారములు భాషాపాతము ప్రజలకు వ్యక్తిత్వమును గల్పించుచున్నది. ఆంధ్రదేశమునందు హిందువులు మహమ్మదీయులు క్రైస్తవులు మొదలగు భిన్నమతస్థులు గలరు. ఆర్యులు ద్రవిడులు ఆదిమవాసులు ఘున్నగు భిన్నజాతీయులు గలరు. బ్రాహ్మణాది నానావర్ణములవారు గలరు. భిన్నమతస్థులు భిన్నజాతీయులు భిన్న కులజాతుల దేశపాతమును భాషాపాతమును గలిగి ఆంధ్రనామమును గలిగి ఆంధ్ర వ్యక్తిత్వమును బ్రకటించుచున్నారు. ఆంధ్రదేశవాసు లే జాతివాదైకము నే మతమువారైనను నే కులమువారైనను సాంప్రదాయములపై ఆంధ్ర ప్రజాభ్యుదయమునందు సమానబాధ్యతను గలిగియున్నారు. మతములు వేరైనను కులములు వేరైనను జాతులు వేరైనను దేశవికాసమునందును భాషావికాసమునందును ప్రజలకు సమానబాధ్యత గలదు. వివిధమతస్థులకు మతభేద మున్నను వివిధకులస్థలకాచారభేద మున్నను వివిధజాతులకు సాంప్రదాయభేద మున్నను వారలకు భావైక్యమునకు దేశమాధారముగనున్నది. ఆంధ్రదేశవాసమువలన భిన్నమతస్థుల కాంక్షహిందువులు ఆంధ్ర మహమ్మదీయులు ఆంధ్ర క్రైస్తవులు అను వ్యక్తిత్వము గలుగుచున్నది. దేశవాసమువలనను భిన్న కులజాతుల కాంక్ష బ్రాహ్మణులు ఆంధ్ర త్రిత్రియులు ఆంధ్రవైశ్యులు అను వ్యక్తిత్వము గలుగుచున్నది. ఆంధ్రదేశవాసమువలనను నార్యులకు ద్రవిడులకు కర్ణాటకులకు పాశ్చాత్య మేర్పడుచున్నది. హిందీకులకు పామరులకు దేశ కాంక్షవ్యము వలన పాశ్చాత్య మేర్పడుచున్నది. రాజులకు రెండుకులకు భూస్వాములకు పనివాండ్రకు శ్రీమంతులకు సామాన్యులకు దేశ బాంధవ్యము సమానప్రతిపత్తిని గలిగించుచున్నది. ఆంధ్రోద్యమమునకు ప్రయోజనము వివిధమతములవారికి వివిధజాతులవారికి వివిధకులములవారికి విశ్వాసప్రత్యయమును గలిగించి వాటి పురోన్మదికి సాధనములను

గల్పించుటయొక్కది. మాతృపదపీఠ భ్యాసమును జేయునపుడు జాతిభేదము మతభేదము కులభేదము లేదు. ఆంధ్రదేశవాసులందరును సాంధ్రసంతానులు. అన్ని జాతులకును కులములకును మతములకును సమానకారము ప్రతిపత్తి గలదు. ఈ కారణముననే ఆంధ్రమహాసభారంభము నందు సభా మంటపము నందు హిందువులు మహమ్మదీయులు క్రైస్తవులు బ్రాహ్మణాసకులు ఆర్య సమాజమతస్థులు సర్వేస్వరుని వారి వారి మత సిద్ధాంతముల ననుసరించి ప్రార్థించుట యాచారమైనది. ఈ యాచారమునం దాంధ్రవ్యక్తిత్వమునకు నూతన శోభ గలిగినది. ప్రజావ్యక్తిత్వమునకు మూలసాధనములు మతము సాంప్రదాయాచారములు గావనియును సామాన్యలాభముల నియును విడితమగుచున్నది. ఆంధ్రులకు జాతిమతకులభేదములున్నను వాటిని వేరదీసి ప్రత్యభిజ్ఞానమును గలుగజేయుట కాంధ్రోద్యమము సాధనమై యున్నది. ఆంధ్రదేశవాసులైన సకలసంఘములకును సాంధ్రోద్యమమువలన నుపకృతి గలుగవలసి యున్నది. ఆ యుపకృతి దేశాధారసంజనితంబు లగు సంపదలవలనను భాషాధారమున గలిగెడి విజ్ఞానము వలనను గలుగవలసి యున్నది.

ఆంధ్రదేశమునందు పర్యాప్తమైన యాందోళనమును బరిశీలించినపుడు సకలసంఘములందును ప్రచండమైన మేర్పడిన దని విశదమగుచున్నది. ఆంధ్రభాషను మాటలాడెడి ప్రజలు చెన్నపురి రాష్ట్రమునందు వివిధప్రాంతములందు నివసించుచున్నారు. ఈ క్రింద నుదాహరించిన ప్రజలందు విశేషభాగ మాంధ్రదేశమునందు నివసించుచున్నారు.

బలిజలు	1041247	డెక్కలు	47676
బోయలు	425829	బ్రాహ్మణులు	460819
కెరికెలు	56404	తెలంగాలు	498762
తొగటలు	67028	కోమట్లు	498295
కోయలు	52755	కుమ్మరులు	184075
మాదిగలు	807986	సారలు	358482
సాతావలు	47921	ముత్రాచలు	152422
బడ్డెలు	549709	రాజులు	102845
మలలు	1511812	పంగుళు	184000
దేవాంగులు	285504	గమ్మలు	158658
గవరలు	50515	గొల్లలు	904192
కూడిాలు	261235	ఇంగులు	56774
జటపులు	62608	కాళింగులు	83442
కాళింజులు	51558	కమ్మలు	1126095
కంసాలులు	295583	కాపులు	2672549
ఉప్పులు	115226	వెలమలు	487297
తొట్టిలు	155748	చాకర్లు	287109
పనుగనులు	58121	వడమలు	42467
యాతలు	50411		

వివిధకులముల యందును ప్రచండమైన ప్రచలనము గలుగుచున్నది. దేశమునందంతటను నేటేటను శాఖాసభలు గూడుచున్నవి. ఆ సభోద్యమమునకును సాంధ్రోద్యమమునకును గల సమాశ్రయ సంబంధము వేరక వ్యాసమునందు జన్మించబడును.

గంజాము - భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములు.

గంజాముమండల సభలో భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములుండట యవసరమును నొకతీర్మానమును తీర్మానప్రతినిధు లుపకరించిరి. ఆ తీర్మానమును పాపాదింపవలదని ఆంధ్రప్రతినిధు లుగొప్పది. అంతట ఉత్తరము సభను నడలి వెళ్ళిరనియ, ఉభయలకును రాజీకుదుర్పుటకయి దివాన్ బహదూరు శేకవపిళ్ల గారు చాల పరిశ్రమచేసినను

లాభము లేకపోయిన దనియు తెలియవచ్చుచున్నది. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రము లావశ్యకములని ఆంధ్రసభ గడచిన నాలుగు వత్సరములనుండియు తీర్మానించు చున్నది. ఆంధ్రోద్యమమున కీ ఆంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణమే ప్రాణమువంటిదని చెప్పువచ్చును. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములవసరమని లోకమాన్యతలకు, శ్రీమతి బెసంతు, మహామతి అరవిందఘోషు మొదలగు ప్రముఖులు తమ యభిప్రాయములను చెలిపియున్నారు. హోమురూలు లీగువారు ఆంధ్రదేశమును ప్రత్యేక పరగణాగాభావించి దానికొక హోమురూలు నెక్రటరీని నియమించియున్నారు. దేశీయమహాసభాస్థాపితోపసంఘమువారు పదునొకండు తెలుగుజిల్లాల కొక ప్రత్యేకస్థానసంఘము నొసంగవలసినదని కాంగ్రెసుకు సిఫారసు చేసియున్నారు. మొన్న గూడలూరులో జరిగినరాష్ట్రీయసభలోని ద్రావిడ ప్రముఖు లందరును భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములనిన చాల సానుభూతిని కనుపర్చినారని తెలియవచ్చుచున్నది. గౌరవనీయులగు చిదంబరనాథ మొదలియారు, రామానుజాచార్యులు, పి. పి. మాధరావు మున్నగు మన ద్రావిడసోదరులును భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములు కావలయు ననియే పలికి యున్నారు. గంజాముమండల వాసులగు ఆంధ్రసోదరులు కొందరు ఆంధ్రమహాసభలలో ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రము కావలయు ననియే పలికి యున్నారు. గాదె రాఘవరావు పంతులు గారందొకరిని తలంచుచున్నాము. గంజాముమండలమునం దయినను భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములుగాని ఆంధ్రరాష్ట్రముగాని వలదను ఆంధ్రులు విశేషముగా నుండబోరు. కాని ఉత్కలలు దక్షిణమున పర్లా కిమిడివఱకును ఓడ్రరాష్ట్రములో జేర్పవలసినదని చేయుచున్న ఆందోళనమే గంజాము ఆంధ్రు లీ దృఢభావము నవలంబించుటకు కారణమని తలంచుచున్నాము. ఉత్కలలు గంజాముజిల్లాలో మూడింట రెండు భాగములను ఉత్కలరాష్ట్రములో జేర్పవలసిన దని కోరుట కేవలము అక్రమము. జమీదారు లుత్కలలయినను ప్రజలు ఆంధ్రులే గల జమీనులు చాల గంజాములో గలవు. పూర్వచారిత్రములను బట్టియు, ప్రస్తుత జనసాఖ్యమును బట్టియు ఋషి కుల్యవఱకును ఆంధ్రదేశమే యని వ్రాయుటలో తప్పుండజాలదు. ఋషికుల్యకు క్రిందిభాగమున ఓడ్రులున్నచో ఉత్తరాగ్రాటు, కోయంబుత్తూరు జిల్లాలలో సాంధ్రు లున్నట్లు భావించుకొనవలయును. ఉత్తర ఆగ్రాటునుగాని, కోయంబుత్తూరును గాని సాంధ్రదేశమున జేర్చుమని ఏ యున్నత్తుడును నడుగడు. బరోడామహారాజు మరాఠాకులజడు. ఆయన యేలునది గుజరాతుదేశము. అట్లే ఉత్కలజమీదారులు పర్లాకిమిడి, ధారాకోట, మందస మొదలగు జమీనుల ననుభవించుచున్నారనునంత మాత్రాన ఆజమీనులను ఉత్కల రాష్ట్రములో జేర్పవలయునని వాదించుట వెట్టి. అయినను ఒక రాష్ట్రమును నిర్మించునప్పుడు గణిత శాస్త్రప్రకృతిప్రకారము అనాక గ్రామము నివాక గ్రామము చేరకుండ ఖండితముగ సరిహద్దుగీతను గీయుటకు ఏమానవుల కయినను వీలుపడదు. బేహారుకు చేరవలసిన తాలూకా లింకను కొన్ని బెంగాలులో గలవు వానికొకటియి కొంత యాందోళన మిడివఱకు బేహారు చేసియుండిరి. మధ్యపరగణాలో తెలుగు దేశమునకు జెండవలసిన తాలూకాలు కలవు. రాష్ట్ర మొకటి ఆంధ్రులకు గాని, ఉత్కలకు గాని నేర్పడినతరువాత పరిష్కరింప బడవలసిన స్వల్ప నివరము లివి యయి యున్నవి. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములు

అసలే నడుచుటను, ఈ వివరముల విషయము అభిప్రాయభేదము లుండుటను జాలవ్యత్యాసము కలదు. మా గంజా మాంధ్రసోదగులు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రనిర్మాణమునకు తమ మండలసభలో ముందయినను నొప్పుకొనెదరని విశ్వసించుచున్నాము. అటుపయిన ఉత్తరాంధ్రదేశములకు సరిహద్దును గీయుటలో నచ్చటి ఆంధ్రుల న్యాయమయిన హక్కులను ఏ ప్రభుత్వమువారయినను నిరాకరించుటకు వీలుపడదనియు, వారి వక్షమున మరల పది జిల్లాల ఆంధ్రులుండి వారి స్వామ్యములకయి పోరగల రనియు నమ్మకముగా జెప్పుచున్నాము.

విద్యావ్యవస్థ

ప్రస్తుత యుద్ధము విద్యావిషయాభిప్రాయములలో గొప్ప పరివర్తనమును గలిగించినది. జర్మనీల నిరుపమాన కార్యదక్షత్యమునకు కారణము వారి విద్యావ్యవస్థలే యని లోకమునకు బోధపడినది. జర్మనీదేశమునం దెట్టి నిరుపేదలకుటుంబమున జన్మించినను బాలకుడు తెలివితేటలు గలవాడుగా నుండేనని ప్రభుత్వమువారు వాసికే యభిమానవిద్యయో దానిని సాంగోపాంగముగ జెప్పింతురు. అట్టి బాలుడు జాతీయధనముగా పరిగ్రహించబడును. ఏపిల్లవాడు ఏ విద్యలో విశారదుడు కాగలడను సూచనలు కలవ్రా ఆవిద్యవాడు పూర్వముగ నభ్యసించి దేశమునకు మేలు చేయవలయునను కోరికయే విద్యాధికారుల ముఖ్య సంకల్పము. వానికి కావలసినన్ని యవకాశములను కల్పించుటచేత వాని పరిశోధనముల వలనను, కృషివలనను, బుద్ధికుశలతవలనను దేశమునకు మహాపాపకారము మొత్తము మీద కలిగి జాతి వృద్ధిలోనికి వచ్చును. జర్మనీలో ప్రతితరగతి బాలికా బాలకులకును కర్మ విద్యలు సయితము ఏదోయొక జీవనాధారమున కయి నేర్పబడుచున్నవి. ఈ నిరుపమాన విద్యావ్యవస్థలే జర్మనీయొక్క మహోన్నతస్థితికి కారణము.

మొన్న మొన్నటి వఱకును నింగ్లాండులో విశ్వవిద్యాలయపు చదువు ఎవరో కొలదిమంది అగ్రజన్ముల కను నాచారమే. వాడుకలో నుండెను. తక్కువ తరగతులవారి పని కృషివాణిజ్యాదులను అభిప్రాయము సర్వత్ర చెల్లుచుండెను. ఆ కృషి వాణిజ్యముల కయినను గట్టి సాంకేతిక విద్య యున్నచో దక్షత్యమేర్పడి జాతికి లాభ మెక్కువయని ఇటీవల జర్మనీని జూచి నేర్చుకొనుచున్నారు. ఇప్పుడింగ్లాండులో అక్షరములతరగతి వద్దనుండి విశ్వవిద్యాలయ తరగతుల వరకును వెళ్లుటకయి ప్రతిబాలకుని కవకాశ ముండవలయుననియు, పేదరిక మొకవిప్లుముగా నుండకూడదనియు, మేధాశక్తి గల బాలురను ప్రభుత్వము వారు జాతీయధనముగ పోషించవలయుననియు నూతనాభిప్రాయములు బయలుదేరినవి. వీనిని ఫిషరు విద్యాంగమంత్రిగా రిమలులో పెట్టుచున్నారు. 14 సం॥లవఱ కింగ్లాండులో నిర్బంధముగ విద్య జెప్పుదురు. తరువాత విద్యాధి పొట్టకూటి కయి పనిలో ప్రవేశింపవలసి వచ్చినను, వానికి ప్రతిదినము పని పూర్తియైన తరువాత 18 వత్సరములవఱకు విద్య జెప్పుదురు. ఈ విధమున జాతీయదక్షత్యమును జాతీయ యత్నాన్ని వృద్ధి జేయ బోవుచున్నారు. వాణిజ్యములో గాని, వ్యాపారములో గాని, వ్యవసాయమునందు గాని, సారస్వతమునందు గాని, మతమునందు గాని, వేదాంతమునందు గాని, ప్రకృతిశాస్త్రములందు గాని, తేక సూతన కల్పనములయందు గాని

ఏ విద్యాధి బుద్ధివికాసమును జూపునో వానికి మొదట విద్యాధివేతనమును, తరువాత ఉద్యోగము, పిమ్మట కార్యనిర్వహణమునకు ధనమును ప్రభుత్వమువారి సంగతులయో, లేక యిప్పించుటయో జరుగును. విద్యవలననే ఐహికా ముష్టిక సుఖములు చేకూరు నను నీతి నిశ్చయింప గట్టిగా గ్రహించినది. ఇంగ్లాండు ప్రాంసులలో జననములు తగ్గుచున్నవి. మరణములు హెచ్చుచున్నవి. గ్రేటుబ్రిటనులో వారమునకు ఒక్క వెయ్యి శిశువులు మరణించుచున్నారట. సుఖజాడ్యము లకరిమితముగ ప్రబలియుండుటచే జననములు తగ్గుచున్నవి. యుద్ధమునకు పూర్వము నాలుగు వత్సరములలో గ్రేటుబ్రిటనులోని పట్టణములలో నయిన వత్సరములకు లోపు ఈడు గలిగి మృతినొందిన బిడ్డల మొత్తము ఈ యుద్ధమువలన గ్రేటుబ్రిటనులో జచ్చిన ప్రజల కంటె హెచ్చు. ఇంత శిశునాశనము జాతికి చేటనియు, తల్లితండ్రులకు శిశుపోషణ మాగ్గములు, ఆరోగ్యవృద్ధులు, సరియైనవిద్య కలవబడి విజ్ఞానము వ్యాపించినచో ఈ యపారనష్టము తప్పి జాతి బాగుపడుననియు విజ్ఞానముచున్నారు. స్త్రీలకును, పురుషులకును, బాలురకును, బాలికలకును లింగభేదములను వివరించుచు, సుఖజాడ్యముల వలన బాధపడక జీవితము నెట్లు కాపాడుకొనవలసినదియు నేర్పు పద్ధతులను పాఠశాలలలోను, గృహములలోను పవిత్రాంతరంగముతో నేర్పవలయుననుచున్నారు. నాగరిక ప్రపంచమునందు విద్యనిట్టి మహోదారసంకల్పములతో గలపవలయునని పాటుపడుచున్నారు. ప్రౌఢవజాతి అజ్ఞానముద్రమున మునిగియున్నది. మనదేశములో విద్య సామాన్యాత్రావశిష్టము. జర్మనీ, ఇంగ్లాండులలోవలె విద్యావ్యవస్థలు మనదేశమునందును ఆచరణములోనికెప్పుడు రాగలవ్రా గదా?

నేనును పత్రికను ఏమేధించుట.

లండను 'నేను' వారపత్రిక లిఖింప కక్షవారిది. ఇది మాసింగుహముగానే అత్యంత సామర్థ్యముతో నిర్వహింపబడుచున్నది. ఈపత్రికలో బ్రదురింపబడిన కొన్ని వ్యాసములు శత్రువులు లోకములో పంచిపెట్టుట కుపయోగించునని ట్రిబ్యునల్స్ పురములనుండి ఎగువతి కాకుండ యుద్ధ కార్యాలయము వారి పరీక్షింపిరి. ఈవిధముగా రీతి పత్రికల యెగువతి అప్పుడప్పుడు దాపబడినదని నేను పత్రిక వ్రాయుచున్నది. ఒక్కవారపు పత్రికను ఎగువతి చేయుట నాభివేసినందునకయి లిఖించు కక్షవా రిప్పుడచ్చట నెదగందరగోళము జేయుచున్నారు. మెకన్నా, రన్సియన్, మున్నగు పూర్వపురుషులు, మోరెల్, మెకలంసాట్లు, ఆండ్రెస్, లీస్మిత్తు మొదలగు ప్రముఖులు ప్రభుత్వమువారి చర్యకు కక్షనముగ విమర్శించుచు తమసానుభూతిని మాసింగుహానికి తెలిపియున్నారు. "ఈకృత్యము వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమునకును, రాష్ట్ర స్వాతంత్ర్యమునకును ధింకకము." "ఈపని ప్రాతరహ్యము, ఆధునిక ఇంగ్లాండుకు సరిపోయినది" "మనమెట్టి ప్రవృత్తి ప్రభుత్వముక్రింద ఇంగ్లాండులో నున్నదియు లోకములోని ఇతర లిఖించుటలు తెలియకుండుటకయి ఇట్లు చేసినారు" "ఈ లిఖించుట పత్రికవాసి, లాన్డన్ నాన్రక్టిఫికారి పత్రికలకు స్వేచ్ఛారీహార మొసంగుట ఆపాయకము. సిగ్గుపాలిన పని." యని వైమారు వ్రాసియున్నారు. లిఖించు టైనిక పత్రికలు దేశమంతటను ఈ ప్రభుత్వపు చర్యను ఖండించుచున్నవి. భరతఖండములో యేదేంద్రముడియొడే యవరాష్ట్రపతికెట్టి బాధలకు పాలగుచున్నో ఇప్పుడు ఆంగ్ల ప్రజలు సులభముగా తెలిసికొనవచ్చును. ఒక్క వారపత్రిక యొక్క రవానా నాపినందున కయి యంత ఆగ్రహపడుచున్న ఉదారముగ్రులు ఇండియాలో వారపత్రికాకాశన మనిన నేమందులో? పత్రిక వెట్టెదమనిన ముందు ధరావతు, తరువాత ధరావతు పోవుట, పిమ్మట రెండవ ధరావతు, అటు పిమ్మట వైఖ్యార్థ కష్టము, ముప్పాతిక మూడుపాళ్లు వైఖ్యార్థ వాతమియు చేయలేకపోవుట, ధరావతు స్థిరపడుట, అచ్చటనుండి మరల ధరావతు, మరల వైఖ్యార్థ చిట్టచివఱకు ముద్రాలమును, పత్రికయు గూడ దొరతనము వారికి సంక్రమించుట ఇండియాలో వారపత్రికా నిర్వహణయిన నిట్టిది. కత్తియాది పెనుసాము. ఇట్టి కాశనములేనిది ప్రభుత్వమే పాగడనిరాజు ప్రతినిధిగా రంతటి వారు పలికియుండిరి. "ఏపత్రికలు ఈ

నిరంకుశ ప్రభుత్వము వారికి-కోహరుదేసి, వారి అడుగులకు మకుగుట్టా త్రవో ఆపత్రికలు పోవలసినదే. స్వతంత్రాభిప్రాయ ప్రకటనమున కిక్క తావు లేదు. అతగా ఈయుద్ధమును పవిత్రవంతము చేయవలసిన స్వాతంత్ర్యమును మనము పోగొట్టుకొనినచో యుద్ధమును జయించినదేమి, జయించక పోయినదేమి" అని మేంజెప్టరు గార్డియను పత్రిక వ్రాయుచున్నది. ఇట్లు పత్రిక వ్రాసిన మొదటి మాటలలో ప్రతియు ఇండియా కన్యాయించుచున్నది. మన కొంప అంటుకొనినగాని మనకా బాధ తెలియదుగదా? నిరంకుశముగ వారపత్రికలను కాసిండుటచేత కలగు యిబ్బందుల నిప్పుకు గ్రహించిన ఉదారపక్షమువారు పూర్వము గూడ్లెస్టోనుగారు దేశీయవారపత్రికా కాశనమును రద్దుచేసినట్లే ఇప్పుడును తమ కృషివలన ఈ దేశపు వారపత్రికా కాశనమును రద్దుచేయించెదరు గాక.

అహంభావము

"రణరంగమున నల్లవారే సంగర మొనర్పవలెనను సిద్ధాంత మిప్పుడు స్థిరముగ నామోదింపబడినది నేను తెలంచెదను. శ్రేష్టులు మున్నగు కార్యములను నల్లవారే చేయవలెనను సిద్ధాంతముగూడ నేల నంగీకృతము కాకూడదో నను గ్రహించ జాలకున్నాను. ఇట్టిపనులను నల్లవారు శ్రేష్టతముగ నొనరింతురనునది స్థిరపడినది. తెల్లవారిట్టి పనులను నిర్బంధమున గాని చేయరు." అని ఇటీవల పాన్ మొంటు సభలో కెప్టను గెట్టు అను మహానీయుడు నడిచెను. ఈ సిద్ధాంతము శ్రీమహానీయుని చేతనే స్థిరపరుపబడినచో ఇతరులచే స్థిర పరుప బడినచో మే మూహించ జాలకున్నాము. ఇట్లు స్థిరపరుపబడిన ట్టింతవరకును బాధ్యతగల ఏ యధికారియును ఏపత్రికయును ప్రకటించి యుండలేదు. భారతీయులు రణరంగమున శత్రువుల మార్గములను దేశము వారికిని తీసిపోవువారు గాని వారి పర్యక్రమమును కనులార గాంచు మాళ్లులు. డ్రెంచి, జనరలు స్టెట్సు, జనరలు మాడు, మున్నగు పలువురు సేనానులును ప్రధాన మంత్రి, ఇండియా మంత్రి మున్నగు బాధ్యతగల అధికారులును శ్రీబాద్విస్వాభిములును గూడ వేశాళ్ల కొనియాడియుండ నిట్లుగా రిట్టి నిష్ఠురవచనంబుల నికృష్టంబుగ వదిలి చుట్టుమతిని నూచించుట చాల శోచనీయును గాని మీ భావమున పాల్గొనువారు చాల నరుదని మే మెరుంగుదుము గాన నిట్టి యుద్ధవాక్యముల సంతగా లెక్క నేయుట యనవసరము.

పరపతి సంఘముల రిజిస్ట్రారు

పరపతి సంఘముల రిజిస్ట్రారుగా హెమ్మింగ్సువే సి. వి. ఎస్. దొరగారు స్వామిశక్తి పీఠ్ గారి స్థానములో నియమింపబడుట ఆశ్చర్యము కలిగించినది. 1916-వ సం॥ 21-వ నవంబరున చెన్నపురి కాననసభలో గౌరవనీయులగు నరసింహ అయ్యయ్యగారు ఈ యుద్ధోగమును చాలకాలమువఱకు భారతీయులకే యొసంగవలసినదని యొక్క తీర్మానము సుపపాదించిరి. వి. సి. ఎస్. దొరలకంటే భారతీయోద్ధోగీయులు ఈ పరపతి సంఘవ్యాపకమునం దెక్కుసానుభూతిని జూపగలరని ప్రజలు తెలంచుటయును, వి. సి. ఎస్. వారి కీయుద్ధోగము సయితము చెందగూడదని ఆనుకొనుటయు ఈ తీర్మానము యొక్క యుద్దేశములు సర అలెన్దాండరు కాష్ట్యాగారు జవాబిచ్చుచు పోరనేదోద్ధోగములకు (వి. సి. ఎస్. వారికి) ఒసంగబడవలసిన ఉద్ధోగములలో నిది యొక్కటిగా గ్రహించబడునని తెలంపబడినదియు, అట్టి ఆలోచన ప్రభుత్వము వారికి లేదనియు, నెలనీయగా తీర్మాన ముపసంపాదించుకొనబడినది. కాష్ట్యాగ గానీ మాటలు చెప్పి అయిదు నెలలయినను కాలేదు. ఈ యుద్ధోగమును ఒక వి. సి. ఎస్. దొరగారికే యిప్పించివ్వారు. ఇక తీర్మానముల సంబంధమున దొరతనమువారి సంగు అభయధానముల నెట్లు స్వీకరింపవలయునో వ్రాయవలయుదా?

ఇంగ్లాండు స్వరాజ్య సమగ్రము పరిష్కరించుటకయి లాయరు జార్జి గారు రెండు నూచనములను జేసిరి. 26 నేనున లిఖించుకొనుటను స్వపరిపాలనమునొసంగెదరట. కాని ఆలోచ్యురీపరగదాలను విడదీయదురట. ఆలోచ్యురీ క్షియ్యుచో గి సంవత్సరములచో నేమనలియులని తేరవచ్చును. చేరని యుడిల అయిదు సంవత్సరములచో ముగియును ఈ క్షయపారమును తిరిగి పరీక్షించును. ఈయనపాదనము రెడ్మండుగారి క్షియ్యము గానియెడల ప్రభుత్వమువారు విషయ ప్రజ్ఞా సభను గూర్చి స్వపరిపాలనా విషయమునందు చర్చించెదరట. పద్దవారు స్వపరిపాలనా సంకల్పమును పార్లమెంటువారి అంగీకారముకొరకుండు నిర్ణయించేయదురు. ఆలోచ్యురీ లేని స్వరాజ్య మననరములేదని రెడ్మండుగారు మొదటి నూచనమును నిరూపించిరి. రెండవ నూచనమున కంగీకరించిరి. ఈ రెండవ నూచనమునకు ఆలోచ్యురీ సాయకులకును, వారి కార్యనిర్వహణ సభవారికిని నిష్ఠములేదని తెలియవచ్చుచున్నది. ఒకరికి గిట్టి నది యింకొకరికి గిట్టదు. ఇట్లు గట్టికట్టలయనో తెలియకున్నది.

విరోధామహాసంగ్రహము

అలస్థులను ప్రత్యేకించుట - రెడ్డుండుగారి విముఖత.

మాంటిక్యు-సంఘం ఇటీవల నాకి ముఖ్యమగు విజయము

సామ్రాజ్య యుద్ధసభ ప్రధానమంత్రిగారు గొప్పసూచనలుచేయుట.

ఆస్త్రియా-సేనలు ఆఫ్రికాను ఆశ్శలను తీసుకొనిచుట

(రైటరు ఏజన్సీ.)

ఇంగ్లండు

కార్యయితేలు ప్రభుత్వ.

లండను, మే 17 - ఈ దినమున కార్యయితేలు ప్రభుత్వ ప్రభువుల సభలో చేరి

అమెరికా యుద్ధనౌకల రాక

లండను, మే 17:- నాకాదభోధికారు లిటులు తెలియ పరచి:- యుద్ధము సాగించుటయందు ఆంగ్లేయులకు సహాయము చేయుననియు అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములనుండి యుద్ధనౌకాదళము పంపబడినది. రియరు అడ్మిరలు సిన్నగా రికిని నాకాదభ ప్రధానోద్యోగికిని నిత్యము సుత్తరప్రత్యుత్తరములు జరుగుచున్నవి. అమెరికనుల యోధుల సహాయము చాల యుపయుక్తమై కృతజ్ఞతాపాత్రమై యున్నది.

ముంచబడిన నౌకలు

లండను, మే 17:- గత వారమున ఆంగ్లరాజ్యపు తేవులకు 250కి పైయేర్లు వచ్చుటయు, ఈ తేవులనుండి 7552 ఇత్తుల ప్రదేశములకు వెళ్లుటయు జరిగినది. 28 ప్రియర్లు ముంచబడినవి. 12 ఎదిరింప బడినవి కాని ముంచబడలేదు. తేవుల పవనలు మారుచుచు వేయబడిన వని నాకాదభోధికారులు ప్రకటించిరి.

నౌకల రాకపోకలు నష్టములు.

లండను, మే 16:- ఇటలీపార్లమెంటు ప్రకటన:- గతవారమున ఇటలీ తేవులకు 580 ప్రియర్లు వచ్చినవి. తేవులనుండి 562 యిత్తుల ప్రదేశములకు వెళ్లుటయు జరిగి ప్రియర్లు 7 చిన్న నౌకలును ముంచబడినవి.

జాతీయవాద ప్రత్యుత్తరము.

లండను, మే 17:- ఇంగ్లండులోనున్న వివిధరాజకీయ భావములగుల వాందరి ప్రతినిధులును సభకు వచ్చునెడల అట్టి సభను జరుపుటకు జాతీయవాదులకు ఎట్టి అభ్యంతరము లేదని లాయడుబార్డిగారికి రెడ్డుండుగారు ప్రత్యుత్తరములను పంపిరి.

ఆల్బర్టువారి ప్రత్యుత్తరము

లాయడు బార్డిగారు మోచించిన విషయముల నన్నిటిని ఆల్బర్టు సాంఘికవాదుల సభ వారు సానుభూతితో వివరించుట చేసెదమని ఆల్బర్టు సాంఘికవాదులు బదులు పంపిరి.

పార్లమెంటు సభ్యునిపై అభియోగము.

లండను, మే 17:- బ్రిటీషు పీపుల్స్ పార్టీవ్యవస్థగనున్న గ్రామికా-అను ఒక జగ్గురు దేశీయుని మోసపుచ్చివేయుటకు పార్లమెంటు సభ్యుడగు హిందెల్ బూతు అనునాతడు 4750 పానులు ధనాపరాధ మిచ్చుకొనవలెనని న్యాయాధికారులు తీర్మానించిరి. ఇంజినిరింగు వ్యాపారములో గ్రామికానికి గల భాగమును తనకు వ్రాసి యిచ్చివేయనివో నతనిని నిర్బంధప్రవాసమున కంపెదరని బూతుగాను వెండిచి మోసగించినందుల కిట్టికత్తు పాత్రుడయ్యెను.

సర్వసామ్రాజ్య యుద్ధమంత్రివర్గము.

లండను, మే 17:- ఇటీవల జరిగిన సర్వసామ్రాజ్య యుద్ధమంత్రివర్గము వారి సభా సమావేశమందు నిశ్చయింపబడిన ముఖ్యవిషయముల నన్నిటిని కామన్సు సభవారి కందరికిని తెలియజేయు కొరకును వాడ నని కామన్సు సభలో

ప్రధానమంత్రి లాయడు బార్డిగారునుడివిరి. బ్రిటీషు సామ్రాజ్యముయొక్క రాజకీయ చారిత్రమందు గలిగిన ముఖ్యవిషయముల నన్నిటిని అధికారచిత్రా పార్లమెంటు సభ వారికి సంపూర్ణముగ తెలియజేయుట ఆవశ్యము. గత దినంబయ మాసమందు సర్వసామ్రాజ్య యుద్ధమంత్రివర్గము వారి సభయందు యుద్ధసభయందును కొన్ని విషయములను చర్చించుటకు అధినేతముల నుండియు, భరతఖండము నుండియు ప్రధానమంత్రులను, ముఖ్య రాజనీతికావీరులను రప్పించిన సంగతి కామన్సుసభ వారి కెల్లరకును తెలియును. యుద్ధమంత్రివర్గమువారు 14 మారులు సమావేశమయిరి. బ్రిటీషు మంత్రివర్గము వారు తాత్కాలికముగ యుద్ధమంత్రి వర్గమువారి పదవిని బడసిరి. ఈయుద్ధమంత్రి వర్గమువారు సమావేశమై చర్చించు సమస్యలన్నిటిలోను వొరతనమువారికి తెలిసియున్న విషయముల నన్నిటిని అధినేతముల మంత్రులు గ్రహించిరి. బ్రిటీషు దొరతనము వారి ఉద్యోగస్థులతో సరిసమానముగ ప్రవర్తించి బ్రిటీషు సామ్రాజ్య పద్ధతిని గురించిన ముఖ్యవిషయములను గూర్చి పీరు డ్విగు చర్చ జరిపిరి. యుద్ధమును ఎక్కువ సంఘీభావముతోను, మరింత హెచ్చుపట్టులతోను ఒకప్పుడు కృతనిశ్చయము లైరి. ఇవన్నియు సంధినిమిత్రముజరుగు రాయబారముల సంప్రదింపునకు చాలముభోగ్యకార్యములకు నుండును. చర్చమాన సమావేశమందు అధినేతముల మంత్రులు దొరతనమువారి సహకారంతోగూడ క్రొత్త విమర్శకుడెచ్చినవిషయములన్నియు దొరతనమువారి సహోద్యోగులకు అంత్యంతోపయోగముగ మున్నవి. చిరకాలమునుండి అధినేతముల మంత్రులు యోచించుచున్న విషయముల నన్నిటిని బ్రిటీషు దొరతనమువారి ఉద్యోగస్థులకు విప్పించిరి. దొరతనము వారి అభిప్రాయ ప్రకారము ఈసమావేశమంతయు జయప్రదముగ జరిగినదని శిష్యుడగును. ప్రస్తుతసమావేశమందు జరిగిన సంగతులన్నియు యుద్ధమంత్రివర్గమువారి నేగాక సామ్రాజ్యమునకంతకుమత్యంత, లాభకారిగనుండుటచే వీరి నెప్పటికి మరకమాడదు. దీని ననుసరించి గతసమావేశమందు ఇట్టిసభలు ఏటేటగాని, ముఖ్యతశ్యకమని తోచినపుడుగాని అతి తరుచుగ నుండువలె నని నిశ్చయించ బడినది. బ్రిటీషు ప్రధానమంత్రి గారును, వీరితో సహోద్యోగులుగ సామ్రాజ్య విషయములను ముచ్చటించిన సభ్యులును, అధినేతముల మంత్రులును బ్రిటీషుసామ్రాజ్య యుద్ధమంత్రి వర్గములో సభ్యులుగ నుందురు. ఈ మంత్రులగుములో విరుపమాప్రజ్ఞతలిగిన కొంతమంది ప్రతినిధులును, ఇండియా దొరతనము వారు నియమించిన భారతీయ ప్రతినిధులును గూడ సభ్యులుగ నుండురు. బ్రిటీషు సామ్రాజ్య సాంప్రదాయజ్ఞులందరూ ఈ సాలన జరిగిన సభను అంగీకరించెదరని నమ్ముచుంటిని (సంతోషము). ప్రస్తుతమందు నియమితమైన మంత్రులగువారు చేయుపని విస్తారము గలదు. సామ్రాజ్యచుండున్న ప్రభుత్వాధికారులందరును తమ మంత్రులతో సామ్రాజ్యపద్ధతిని గురించి వీలైనంతవరకు తమ నాలుగొంచును విదేశీయ సామ్రాజ్య పద్ధతులను గురించి విమర్శించుచు తమ పార్లమెంటు సభవారి ఆజ్ఞలతోనై, తాము చర్చించిన వాని నన్నిటిని ఆచరణలోనికి తేవలయును. ఈప్రకార ముచరించినచో సామ్రాజ్యవ్యవహారముల గురించి పూర్తిగ నెరిగినవారై ప్రధానాంశములందు సామ్రాజ్య పద్ధతి నవలంబించి వర్తమానమందు స్వతంత్రముగ రాజ్యపరిపాలనను చేయుచున్నవారి కెట్టి అభ్యంతరములు కలుగ జేయకుండ రాజ్యకార్యభారముల నిర్వహించుట. ఇట్టి కార్యచరణమునలన సంప్రాప్తించు గా జ్యోంక కార్య విజృంభణ మెట్టిదియో నిర్ణయించుటకు ఎవరూ ప్రయత్నింపరైరి. యుద్ధానం

తరమున సామ్రాజ్య పునర్నిర్మాణము నిమిత్తము ప్రత్యేకసభ యొకటి సమావేశమగును. ఆసభయందు ఇంపీరియల్ కామన్ వెల్యుయొక్కయు స్వపరిపాలక రాజ్యములవారి యొక్కయు సామ్రాజ్య వ్యవహారములను విదేశీవ్యవహారములను ముచ్చటించి సంపూర్ణ సంఘీభావమును సమకూర్చుటకును, లోటు బాటులను సవరించుకొనుటకును తగినశ్రద్ధ తీసికొనబడును భారతీయ ప్రతినిధులతో గూడుకొన్న సర్వసామ్రాజ్య యుద్ధ మంత్రులమువారి సభ చాల జయప్రదముగ జరిగినది సంఘీభావము ఇ ను మ డి ం చి న ది. ఓ ం డొ రు ల అభిప్రాయములు బాగుగ గ్రహించిరి. ఇట్టి సందర్భములయందు ఈసమావేశములను కాశ్యతముగ జరుగునట్లు ఏర్పాటు గావింపవలయును. ఇట్టి ఏర్పాటునకు సామ్రాజ్యమందున్న అన్ని జాతులవారికి ఆమోదకరముగ నుండునని నమ్ముచున్నానని లాయడుబార్డిగారు ప్రస్తావించిరి. (సంతోషము) కామన్సుసభలో లాయడుబార్డిగారిచ్చిన ఉపన్యాసము వారే ప్రభువులసభయందు కర్తవ్యప్రభువుగారుగూడ సర్వసామ్రాజ్య యుద్ధమంత్రివర్గమువారి సభను గురించి ప్రసంగించిరి.

గొప్పబ్రిటీషు వర్తక సంఘము

100 లక్షల పౌనుల మూలధనము.

లండను, మే 18 - వర్తక సంఘమున కధ్యక్షుడగు సర్ ఆల్బర్టుప్లాట్టేగారు, క్రొత్తగా స్థాపింపబడు బ్రిటీషు వర్తకసంఘమునకు 100 లక్షల పౌనుల మూలధన ముండునని పార్లమెంటు సభలో చెప్పిరి. ఇంకను 25 లక్షల సామ్రాజ్య ప్రాగుచేయువలె ననియు, అందువిషయమై వై వివరములను తెలుపు ప్రకటనము తెలియులోపలనే 10 లక్షల పౌనుల చందాలను వసూలు చేయవలయుననియు వీరు చెప్పిరి. బ్యాంకి ప్రతినిధులతో మాట్లాడితిననియు, వారి ముద్దయమునకు సహాయముచేసెదమని వాగ్దానముచేసిరినియు, ఆల్బర్టుగారు చెప్పిరి. పెద్దబ్యాంకులు 10 లక్షల పౌనుల నిచ్చి వ్యాపారమును జరుపుటకు వీలుకలుగజేసినవి. ఈసంఘము మిగుల నుపయోగకారి యగునని వీరు చెప్పిరి.

ఇందు విషయమై జరిగిన చర్చలో, ఈ సంఘమున కీయబడినప్రతిమును, అందలి విషయములు ఖండింపబడెను. అప్పుడు, ఈ విమర్శనల ననుసరించి ప్రభుత్వము వారు ఈ విషయమై ఆలోచించెదరనియు ఇందులకిచ్చిన పత్రమును తీసి వేయునటుల వాగ్దానము చేయజాలమనియు, ఛేంబర్లెను గారు చెప్పిరి.

ఇండియా నాకాదభోద్యోగులకు కమిషనులు

లండను, మే 18:- ఇండియా నాకాదభోద్యోగులకు కమిషనుల నిచ్చుననియుమై నాకా కార్యాలయము వారితో యోచించుచుంటిని ఛేంబర్లెను గారు కామన్సుసభలో చెప్పిరి. "గాయము తగిలిగాని, బబ్బుపడిగాని తెలపు తీసికొనిన మ్రోందవోద్యోగులకు క్రొత్తజీతము లెంతయుండున"ని కల్లులు యేల్లుగారు అడిగిరి. "ఈవిషయమై యుద్ధకార్యాలయమువారితో చేసిన సలహాలకు జవాబు ఇంకను రాదే"ని ఛేంబర్లెను గారు చెప్పిరి.

ఆహారమును తగ్గించుటకు ప్రజలుచేయు ప్రయత్నములు.

లండను, మే 17:- ఆహారమును తగ్గించుటకు ప్రజల ప్రయత్నములు జయప్రదముగ జరుగుచున్నవనియు, ముఖ్యముగ బర్మింగుహాము, లీపునగరములు మొదలగు నలువది స్థలములలో తిండి తగ్గింపబడినదనియు దెవనుపోట్ల ప్రభువుగారు, ప్రభువులసభలో చెప్పిరి.

ఫ్రాన్సు

రోక్సు యుద్ధము.

లండను, మే 16:- ప్రధాన కార్యాలయమందున్న రూటరు నిలేఖకుడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. ఫిరంగులతో పోరునలిపిన పిదప శత్రువులు సంకల్పసిద్ధముగ అతిరాదాకారము దాల్చి అపరిహితమగు ప్రతియుద్ధమును రోక్సుచుట్టు చేసిరి. పూర్వాయనుండి శత్రువులలో ఆరితేరిన యోధాగ్రసములు మువై తలపడగ వారి సందరిని మా మరఫిరంగులతోను, తుపాకులతోను నురుమాడితిమి. వరికొరల గోసినట్లు శత్రువులను మేమును హతము జేసినను కొందరు మాత్రము రసాయనకారియముల జేరి ద్వంద్వయుద్ధము జేసిరి. కాని మా ప్రతియుద్ధముచే శత్రువులను పరాజితులుగ జేసి అపారనష్టముల కలిగించితిమి. యుద్ధ మింకను జరుగుచున్నది. బుల్లికోర్టునుండి వచ్చిన వార్తలను జూడ మన కంతయు అనుకూలముగ నున్నట్లు పొడగట్టుచున్నది. నిన్నిటికోజాన 4 ప్రతియుద్ధములందు కోల్పోయిన ప్రదేశములన్నిటిని పూర్తిగ గైకొంటిమి. జర్మను లకు ఆమిత నష్టములు కలిగినవి

సామ్రాజ్య వస్తుసంపద

అభివర్ణక సంఘము

హిందూదేశ ప్రాతినిధ్యము.

సామ్రాజ్యవస్తు సంపదభివర్ణక సంఘమువారు కొంత కాలమునుండి ము సామ్రాజ్యసంఘము నుకదాని నేర్పరప పోవచ్చుచుచుండిరి. అట్టిసంఘము నేర్పరచినచో సామ్రాజ్య వివిధభాగములనుండి వివిధరూపకముగ నుండుసంపదను సంఘమువారు కాస్త్రాగ్రసార మభివర్ణక నొందింతురు. ఇట్టి యభివర్ణకముందు దొరతనమువారికి విశేషలాభము చేకూరునట్లుగా నొనర్పవలయునని వాదించి సంఘమువారు విజయవందిరి. ఆధారాభివర్ణక సంబంధించిన సూచనములయందు హిందూదేశమును చూడనవలయు. హిందూదేశమునకు సంబంధించిన ప్రశ్నలు బయలుపడవలెను. హిందూ ప్రాతినిధి యొకడు ఇస్టింగుటను ప్రభుని యభిప్రాయముల కనుగొనెను. ఇస్టింగుటను ప్రభువు ఇండియాసహాయకార్యదర్శియు సామ్రాజ్యవస్తుసంపదభివర్ణక సంఘ సభ్యుడును అయియున్నాడు. హిందూదేశ వస్తుసంపదాభివర్ణక విషయము చాలకాలమున నుండి దొరతనమువారి దృష్టిపథమున నున్నది. యుద్ధాదియందీవిషయము చాల ప్రాధాన్యమును బడసెను. హిందూదేశమున మాంగనీసు, మున్నగుముఖ్యముగ వస్తువులు దొరకును. హిందూదేశ స్వాభావిక సంపదనువర్ణక చేయు సమస్య చాల కాలమునుండి చర్చయగుచున్నది. జపానువలె తమదేశము గూడ వర్ణకొందునని పురువు ప్రాందవులు తలచుచు, దొరతనమువారి సహాయము నేర్పించుచున్నారు. వస్తుసంపదాభివర్ణకమును దాని సభివర్ణకపరపతన మాంగములను నూచింపవలసినదని ఇండియా దొరతనమువారి హాకకమీషను నేర్పరచియున్నారు. ఎస్. తామస్ హోలెండు కె. సి. వి. ఇ., ఎఫ్. ఆర్. ఎస్. గారు. ఆసంఘమున కధ్యక్షులు. కమీషనువారి రిపోర్టు ఇంకను చేరలేదు. కనుక విషయమును నిశ్చయముగ చెప్పటకు అవకాశములేదు. కాని వైకమిషనువారి దర్శాప్రకృతిసంఘమువారివర్ణకల నగుననియున్నది. సామ్రాజ్యభివర్ణక సంఘ మేర్పరచియెడల హిందూదేశ ప్రాతినిధిక విషయమైనూ చూచుము లానర్పట వారి ప్రభువిధియై యుండును.

ప్రజోపయుక్తము లగు మాంగములు మున్నగునక దొరతనమువారి యధీనమున నుంటయు, పరిశ్రమలయందు వారు ధనమును వ్యయమొనర్చి పాటుపడుటయు మిక్కిలి లాభకరమని హిందూదేశము బోధించుచున్నది. హిందూదేశమున నున్న యిసుపదారుల నన్నిటిని మూడుతెగల క్రింద విభజింపవచ్చును. వీటియందు కొన్ని దొరతనమువారి ధనముచే స్థాపితమై, కంపెనీలచే ననుపబడుచున్నవి. మూలధనమున తగు మాత్రమె యీ కంపెనీలు ధరించి యుండును. లాభమునందు వీటి కొకభాగము కలదు. ఇట్టి పద్ధతినె యితరరాష్ట్రముల యందు గూడ నెలకొల్పినచాల యుక్తముగ నుండును. వీనివలన ఇసుపదారులయెడ దొరతనమువారికి హక్కు సిద్ధించి లాభము వారికి చేరుటయే గాక ప్రజలకు గూడ లాభమున్నదని కొందరు వాదించుచున్నారు.

ఇసుపదార్థకు సంబంధించిన కార్యనిర్వహక వర్గములు ఇంగ్లండున నున్నవి. వీరి విజిల్లు ఇండియానుండి కార్మిముల నిర్వహింతురు. వివిధములగు ఇసుపదారులయందు సహకారమును నెలకొల్పుట, ఇసుపదారి పరిపాలనా విధానము, ఇండియాను యిసుపదార్థ బోర్డువారివై వాధారపడి యున్నది. వైరితి యిసుపదార్థ సంతృప్తికరముగ ననుబడడి ఇండియా దొరతనమువారికి విశేషముగా నాదాయ మొసగుచున్నది.

ఇసుపదారులు గాక అగ్రణ్యములు, నీటిపారుదల, కాలువలు మున్నగువాని విషయమునగూడ హిందూదేశమున దొరతనమువారు పనియూట కవకాశ మున్నది. నూతనమాంగముల నకలంబించినచువల అడవులనుండి కొట్టకొలది ఆదాయము వచ్చును. ఇంగ్లేషున పనుల మూలమున గూడ వాదాయము వృద్ధి కాగలదు.

హిందూదేశమున గాననగు నీ పద్ధతు లితరదేశముల కొంతమారు వర్తించునో విచర్చనీయును గాని వైకెప్పిన యంతములనుండి వస్తుసంపదభివర్ణక తల పెట్టిన వారు హిందూదేశస్థితిగతులను విమర్శించినయెడల ఫలముండక పోదు. సామ్రాజ్యభివర్ణక సంఘము నేర్పరచినయెడల హిందూదేశమునకు ప్రాతినిధ్య మొసగవలయును.

కాలిదాసుకాలములోని రాజ్యావస్థ

తాతా సీతారామశాస్త్రిలు గారు, బి. ఏ.

I

గత 'సంస్కృతజిజ్ఞాస' పత్రికలో మైసూరు వాస్తవ్యులును ప్రసిద్ధ గీర్వాణాంగ పండితులును అగు ఏ. వేంకటసుబ్బయ్య గారు కాలిదాసుని కాలమునాడు రాజకీయ వ్యవహారావస్థ యెట్లుండెనో కవి వ్రాసిన కావ్యములలో మున్నయంతములను బట్టి కొంతమట్టుకు తెలిసికొన ప్రయత్నించిరి కవుల వ్రాతలందు వారి కాలావస్థలు బ్రతిఫలించుచుండును. కవులు చరిత్రాంతములను పూనుచున్నట్లు తెలుపరు. ఆ పని చరిత్రాకారులది. కవులు తాము రచించి యిం పంబూనిన కావ్యముయొక్క ముఖ్యాంశమును మాత్రమే దృష్టపథమున నుంచుకొని కథకు భంగము కలుగకుండ చూచుకొనుచు తమ తమ భావనాశక్తి కనుగుణముగ రచించుచున్నారు. వారికి రసమే ప్రధానము. పూర్వకవులు కథాచతుర్జ్ఞులైక గాని ప్రాతినిధ్యపాత్రులుగాని యంతగా పాటుపడకుండరి. వారికి రసపాపణమే, ప్రధానముగ నుండెను. అయినను వారి రచనల నొకంత శ్రద్ధతో పరిశీలించి చూచినయెడల వారి కాలపు సంగతులు కొన్ని మనకు గోచరము కాకమానవు. దేశమెట్టి స్థితిలో నుండెనో, జను లెట్టి మతాచారముల నవలంబించుచుండెనో, రాజకీయవ్యవహారము లెట్లు జరుగుచుండెనో, జనులకును పరిపాలకులకు ను ను వాజ్మయ విషయానురక్తి విద్యాప్రసక్తి యెట్లుండెనో, మొదలగు విషయములు కొంతకు కొంతైన కావ్యపతనములన తెలిసికొనవచ్చును. కాలిదాసు కూడ ఎఱిగియో యెఱుంగకయో తన రచనలలో తనకాలపు సంగతులు కొన్ని తెలియబడుచున్నాడు. అట్టి రచనలలో కుమారసంభవము రఘువంశము ముఖ్యములు.

ఆర్యులలో కవిరచన లన్నియు శుభప్రారంభములుగను మంగళాంతములుగను నుండవలయు నని పతంజలి తన పాణిని భాష్యములో సిద్ధాంతము చేసియున్నాడు. ప్రారంభ మెట్లున్నను అంతము మాత్రము మంగళకరంబుగను మనోల్లాస కరంబుగను నుండకతీరదు. ఇది కావ్యసంప్రదాయము. గీర్వాణకవు లందఱుకూడ ఈ పూర్వసంప్రదాయము ననుసరించియే తమ రచనలను చేసియుండిరి. వై కావ్యసంప్రదాయమునకు విరుద్ధముగ వ్రాయబ్రయత్నించిన కవులరు. కాని, పతంజలి మాత్రము నటు పెట్టి కావ్యములను రచించింప సాహసించిన మహానుభావులలో మహాకవి కాలిదా సాకడు. కుమారసంభవ రఘువంశ మహాకావ్యములు రెండును కూడ అమంగళాంతములే! రెండును కవిసంప్రదాయవిరుద్ధములే!

కుమారసంభవము వైకీ మాత్రము మంగళాంతముగ నేకనబడును. ఏల యన ఆ కావ్యము గోరీశంకరసంహార మను నష్టచుస్థితో ముగియుచున్నది. కాలిదాసు వ్రాసిన చివర శ్లోకములు కాని, మల్లినాథుడు వ్రాసిన 'వ్యాఖ్యానాంత' వాక్యములు గాని అశుభనూచకములు కావు కాని, ఆర్యులలో కావ్యమును అసమాప్తముగ విడుచుటయే అమంగళము. ఇట్లు తన కావ్యమును అసమాప్తముగ విడుచుటలో కాలిదాసుని యుద్దేశ మేమై యుండును? కుమారసంభవమును రచించిన వెనుక కవి తన రఘువంశమును రచించుచున్న కదా! అట్లయిన తనకు కుమారసంభవమును పూర్తిచేయుటకు కావలసినంత విరామము కల్గి యుండెను. కాని కాలిదాసు దానిని పూర్తిచేయ నుద్దేశించి యుండలేదు అసమాప్తముగ విడుచునెంచియే కావ్యమును అష్టచుస్థితో నిలిపివేసెను. కుమారసంభవమును, కుమారస్వామి జననము వాని పరాక్రమము వర్ణించుటకై, తొలిత కవి ప్రారంభించి, సార్వత్రికపరమేశ్వరుల వివాహమును వారి సంయోగవర్ణనము మాత్రమే లిఖించి మారాత్రిగ నిలిపివేసి నాడు.

కుమారసంభవమునకు రఘువంశములో నయంగళాంతము స్పష్టముగా కనబడుచున్నది. అగ్నివర్షకడను రాజు విషయభోగానురక్తుడై దీర్ఘకాలగడిచుకొండై సంతానము లేక మృతిమొందెను. రాజ్యము నధిష్ఠింప తన బంధుగులలో నుండకారము లేవ్వరును లేకుండెరి. రాజ్యపరిపాలనము బాగుగ లేకుండుటంతే శత్రురాజులు బలవంతులైరి. ఇట్టి స్థితిలో నృపుని మరణము నెల్లనకు తెలిసిన ముప్ప వాటిల్లులు కదా యని శంకించి మల్లెలు రాజమహిమనానన మూలుపటదిరి. ఇంతలో విచారణవైని నెద్ద రాణి గారు గర్భము ధరించి యున్నట్లు తెలియరాగా వా రా గర్భస్థశిశువునకు పట్టాభి

షేక మొనరించి, తల్లిని రాజప్రతినిధిగా నేర్పటచిరి. ఈ సంగతు లన్నియు మంత్రులు జనులకు తెలియబడుచిరో లేదో మనకు తెలియదు. అంతర్జ్ఞానములో రాణి గర్భిణియై యున్నట్లును, భూమిలో నాటబడిన విత్తువలె, గర్భములో పిండము నాటుకొనబడియుండె ననియు, విశ్వసనీయులును స్వామిభక్తులును అగు మంత్రుల సహాయమున రాణి రాజ్యమును నిరాటంకముగ పాలించుచుండె చనియు, జనులు దేవిగారి ప్రసవమునకై మిక్కిలి యాతురముతో వేచియుండి రనియు, చెప్పబడియున్నది భూమిపై చల్లిన విత్తులు మొలచునో లేదో, మొలిచియు మొక్కలు సలక్షణముగ పెరుగునో లేదో, నెరిగియు వెన్నులు చాల్చునో లేదో, తాల్చియు నా వెన్నులు ధాన్యముగ పండునో లేదో! పాలము దున్న నారంభించిన మొనలు ధాన్యము నూర్చి కొలుచుకొను సంతకటకు నెన్ని యవాంతకములు కలనో, వ్యవసాయమే జీవనమునకు ముఖ్యాధారముగ గల భారతీయుల చుగు మనకు విశదమే.

మైసూరులో శ్రీ లింగపుర నది బాలుమండ మునికి పోయిరి.

మలబారు మండలములో మే 17వ తేదీవరకు శిశిలక్షులూపాయలు యుద్ధబుణమునకు ఇయ్యబడెను.

సెక్రెటరీరాబాదులోనున్న రాజా చతుర్భుజవాసు గోవర్ధనవాసు గారు యుద్ధబుణమునకు రు 50,000 లిచ్చిరి.

కల్లికోట బామరన్ గారు సివిల్ కోర్టు దావాలలో స్వయముగ హాజరు కానక్కరలేదనియు ఎవరినైన పంపవచ్చుననియు దొరతనమువారి రాజ్ఞాపించిరి.

ఒక క్రైస్తవుడు సుహృద్భియుని నోట పండి మాంసము బలవంతముగ నుంచుటచే, ఆ క్రైస్తవునివై కల్లికోట నలు మేజిస్ట్రేటు గారివద్ద మహమ్మదీయుడు కేసు చేసెను.

తలచ్చేరిలోనున్న వెంగులకునిపా కృష్ణన్ నాయువారుగారి ఆహ్వానమువీడ కేరళజెమ్మిసభ రాజోవునత్సరమున తలచ్చేరిలో జరుగును.

ఉత్తర కేరళ నాయుల సమాజముయొక్క సభ జూను నెల 24 తేదీలను మలబారు మండలములోని క్విలంజిలో గూడును.

హైదరాబాదు, సెక్రెటరీరాబాదులో మంగళవారము నాడు మధ్యాహ్నము కుపాసపట్టి యనేక గృహములకు కాలలకు నష్టము కలిగినది. వర్షముగూడ పోయ్యన కురిసినది

డాక్టరు జి. సి. సింఘ్ గారు కార్యాచరి రాసవ్వలై నందున సిన్హా సామ్రాజ్య వాతావరణ కార్యాలయమున నున్న సహాయవాతావరణ కాస్త్రజ్ఞుడగు డబ్ల్యూ. ఏ. బయను గారిని తాత్కాలితిముగ ప్రధాన వాతావరణ కాస్త్రజ్ఞునిగ నియమించిరి.

గత శుక్రవారము నాడు హైదరాబాదు వైజాముగారి 22-వ జన్మ దినోత్సవము వైభవముతో జరుపబడినది. ఆ సందర్భమున జరిగిన సభలో వారికొక అభినందన పత్రక సమర్పింపబడినది. నాడు యుద్ధానవనము లన్నియు చక్కగా నలంకరింపబడినవి.

ఉత్తర హిందూస్థానమునందు లవణాదాయ (సాల్ట్) శాఖయందు డిప్యూటీ కమిషనరుగ నున్న సి. సి. స్కాటు జేకోనారు గారు ఒక సంవత్సరము నెలవువీడ పోవుటచే సి. ఎస్. హేగార్తగారు నిర్దేశానమున పని జూచెదరు.

ఈ సంవత్సరమున జూనునెల 4 వ తేదీన ప్రకవర్తగారి జన్మ దినముగ పరిగణించి నాడు శలసలసంగుటకు నిశ్చయింప బడినది. కాని, విందులు నేనుకలేమియు నాడు జరుపబడవు. పతాకముల నెత్తుట యుగారంభ విందులను ప్రచురించుటయు జరుగును.

ఇసుపదారి, స్వదేశపాగయోజల ముంకముల కాశనము యొక్క 8 వ అనుబంధము ననుసరించి కలకత్తా, చందబల్లి రేవులయధ్య పయనముచేయు పాగయోజలమీద సంపదకు సరకులవై ఈశానము ప్రకాశము ముంకమును నిధించుకూడవని రాజప్రతినిధిగారు ఉత్తరువుజేసిరి.

ఆంధ్ర దేశ వార్తలు

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ప్రచురణలో మొదలుపెట్టిన విద్యార్థులకు తిక్కనసోదరుల యాజ్ఞికాలమును, కావ్యములను నిమగ్నించుచు ఆంధ్రభావలో నొకవ్యాసమును వ్రాసిరి. ఈ 20-వ శతాబ్దమునందు 1917-వ సం॥ ము ప్రారంభమైన తరువాతగూడ ఆంధ్ర విద్యార్థులకు ఆంధ్ర భావలో వ్యాసములు వ్రాసి ఆంధ్ర ప్రతిభకు పంపుట శోచనీయము. అందఱును భువనాధిపతి వ్రాయజాలక సోచుచును. సాధారణముగ మృత్యుభావ లోనైననాడు వ్రాయదలచుకొనిన విషయములను ఆంధ్రము ననే వ్రాయటవలన ప్రతిభకెంత శ్రమయో తెగించిన వారగుదురు.

తల్లియ, గంజాముచండల సభయందు విద్యార్థులు నిచ్చిక సేవకులుగా చేరలేక పోవుటయేకాక సభకువచ్చుట కును వీలులేకపోయినది. స్త్రీదరు గుమాస్తాల సేవలు వారికి టిప్పుగా చేరిరి.

ఈ సంవత్సరము కాశీకమాసములో జరిగెను 14 వ నియోగినిహాసభను తమ ప్రాంతముల కాహ్వానము చేయుచు పుల్లపూడికండి కొండలు నియోగిప్రముఖులు నియోగి మహా సభావార్యులగు శ్రీశైలము, కోటిశ్వరశర్మగారికి విజ్ఞాప నముపంపుకొనిరి.

ఈ నెల 16 వ తేదీని రేపల్లెయందు జరిగిన పౌరసభలో 30 వ తేదీని జరుగునుంపునందు 4వకు భేదపూడి పోగ నూర్యప్రకాశరావుగారి నాహ్వానసంఘాధ్యక్షులుగక, కొప్పు త్రి సత్యనారాయణగారిని కార్యదర్శిగను నియమించిరి. సభ 30 వ తేదీని ఉన్నచ లక్ష్మీనారాయణ (బొంబాయి) గారి అధి పత్యముక్రింద జరుగును.

ఈ నెల 14 వ తేదీని పుల్లపూడియందు బొమ్మకంటి తారామయ్యగారి అధ్యక్షత్వక్రింద నియోగిజనసభ జరిగిన దనియు, దై వాత్మ్యైకమతస్థాపకులగు కోటిశ్వరశర్మ శాస్త్రి గారువర్ణించినయు,గుల్లపూడి, గోపవరం, రామచంద్రపురం నదుపల్లె మున్నగు గ్రామముల నియోగులు కలసి చినానంపా శ్రీమదుమ పేరున 15 గురు సభ్యులతో మొక సంఘము శేర్పా లుచేసి దానితరపున నొక నేదపాతశాలనుస్థాపింపతిర్మానించి రనియు గుల్లపూడికండి యొకటిలేఖకుడు వ్రాయుచున్నాడు.

17వ తేదీని ఏలూరు పురజములు మోతే గంగరాజు గారిని నాయకు గారిని ఏనుగుపై నూరేగించి, నాటి సాయం త్రము నాయకుగారికి సన్మానపుత్రము తొసంగిరి. నిమ్మ జాత్యు ధ్వజం సంఘము వారును సన్మానపుత్రము సమర్పించిరి. నాయ కుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు జాతీయ ధర్మముల గూర్చి 2 గంటల బువ్వగించి బ్రాహ్మణేతిహాసమును ఖండించిరి. కొండలు పద్మములను జదివి సత్కరించిరి. వారి ప్రసర్గము లందఱికి నత్యానందము గలిగించినవి. నేటి దినము గాయకు గారు పూజకు వచ్చెదరు.

ఈనెల 15వ తేదీని నెల్లూరు పురమున రెడ్డి విద్యార్థి నిలయమునందు రెడ్డి యువకుల లనేకులు డాక్టరు శేషారెడ్డి గారి ఆధ్వర్యక్రింద సమావేశమై "రెడ్డి యువజన సంఘము" ను మొక గానిని స్థాపించిరి. రెడ్డి కులభివృద్ధికొరకు పాటుప డుటయే ఈ సంఘముయొక్క పని. ఆ సంఘమునకు డాక్టరు శేషారెడ్డిగారి నధ్యక్షులుగను, సి. వారాయణస్వామిరెడ్డి, డి. బుచ్చరామిరెడ్డిగార్లు మహాధ్యక్షులుగను, డిం. నేకట నుమ్మారెడ్డి, గ. నుమ్మారెడ్డి గార్లను సహకార్యదర్శులుగను నిర్ణయించిరి. కార్యనిర్వాహకసభకు మొకటి ఏర్పాటుప డినది. సభ్యులైపు చందా మాసమునకు 4 అంశాలు.

కోడి రామమూర్తి నాయుడుగారు, ఏలూరు, మే 18:—ప్రాశస్త్యుడు రామమూర్తి నాయు డుగారు 15-వ తేదీని ప్రత్యేక రైలుబండిలో ఇక్కడికి వచ్చి రి. వారికి గ్రామప్రముఖులు స్వాగత మర్పించి ఊరేగింపుతో తీసికొని వచ్చిరి. 16-వ తేదీని నాయకుగారు చాట పట్టు గ్రా మమునకు బోయి ఆచ్చట 20 పండ్లనాడు స్థాపింపబడి నిలిచి పోయి గ్రంథభాండాగారమును మలలతెరిచిరి. చాట పట్టు గ్రామమున సత్కారములు జరిగిన వెనుక చాడపేటప్రతికాధి పతిస్వాగత మర్పించెను. ఇంకొక సన్మానసభయును జరిగెను. వై గ్రంథభాండాగారము ఏలూరు యువజన గ్రంథాలయశాఖ గా ఏర్పాటుపడెను.

ఒక పంచమస్వామి:—పంచములందుసహితము విజ్ఞాన ము, భక్తి, నీతి, సద్గుణములు గాన్పించునా యని శంకించు బుద్ధిమంతులు కొందఱు అందవచ్చును. కాని చిదంబరమున నిప్పుడు 'స్వామిసహజానంద' యను పేరుగలిగి మిక్కిలి ప్రసి ధ్ధిగాంచిన యొక పంచమస్వామి గలరు. వారికి 27 సంవత్స రముల ప్రాయము. వారి తల్లిదండ్రులు జీవించియున్నారు. ఉపనిషత్తులు, బ్రహ్మసూత్రములు, భగవద్గీత మొదలగు సుత గ్రంథములను వారు బాగుగ పఠించినారు. స్వచ్ఛముగ అవ భావయందు మత్తవిషయములనుగూర్చి యతి సామర్థ్యముతో ప్రసంగములు గావించుచున్నారు. గుత్తియందు ఇటీవల మత విషయములను గూర్చి వరుసగా కొన్ని యుపన్యాసముల నె సంగిరి. వాని నందఱు మెచ్చుకొనిరి. వారు సంస్కృతము పఠించుటనెడ ఇద్దరు పండితులు సాయపడిరి. ఆపండితుల యు దారస్వభావము క్లాసునీయము. స్వామి సహజానందగారు తమ పంచమకులమును వృద్ధినిొందించుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. —ధర్మసాధన

గుంటూరు వార్తలు

కృత్రిమ నాణెములు చేయుట మాపురమున ఆరండలు పేటలో సాత్విశ్వరదయ్య యను నొకడు కృత్రిమ నాణెములను జేసి యుపయోగించుచున్నా డని మా యూనివర్సిటీను వారికి తెలిసి వానిని ఈ నెల శనివా రము 12 వ తేదీన పట్టుకొని రిమెండులో నుంచిరి. పోలీసు వారికి ఈయన కృత్రిమ నాణెములను చేయుచున్నాడని తె లిసి ఈయనను కనిపెట్టుటకుగూఢచారుల నియమించిరి. తని వారమునాడు రూపాయలను చేయుచున్నాడని యాచార్యగ వినినతోడనే ఇరువురు సభాఇజ్జె స్పెక్టర్లు పోలీసుభటులు వాని గృహమును ముట్టడించిరి. అప్పుడు వరదయ్య చెండు రూపా యలనుజేసి చింతపండుపులుసులో ఉడుక బెట్టుచున్నాడట. వానియొద్ద కొంతవెండి, యేబదియారు రూపాయలు, రూపా యలను చేయు పనిముట్లు దొంగిలినవి. వానియొద్ద పట్టుపడిన రూపాయలలో కొన్ని మాత్రమే కృత్రిమ రూపా యలట. 1907, 1905 సంవత్సరముల రూపాయలను చేయు చున్నాడట.

రయిల్వే యిబ్బందులు

చుండూరు రయిలు స్టేషనునంద వైద్య రయిస్ మిల్ కలదు. అది దినమునకు ౪ 1000 లు ధాన్యమును బియ్యము చేయగలదు. దినమునకు 100 మందికి ఖించిన జనమునకు కూలీ వలన పోషణ జరుగుచున్నది. యుద్ధమువలన రయిల్వేవారు వాణెములు సప్లయచేయట నిలిచిపోయినది. 5 మాసముల క్రిందట ఉప్పును బియ్యము బస్తా రు 9 ల మతున జడ్డి యిచ్చియున్నాము. బియ్యము తయారయిన ఒకమాసమువరకు వాగెములు బాత్రిగా రానందున జడ్డి పుచ్చుకొన్న వారు చేరము కడలి వేసిరి. అప్పటినుంచి యింతవరకు యెగురుతి కానే లేదు. బియ్యము వాసన కలిగి చెడిపోవుచున్నది. ఇప్పుడు అది ౪ 1-కి రు 6 లకు గూడ కట్టుటలేదు. ఇప్పుడు వర్షములు కూడ కురి యుచున్నందున బియ్యము బాత్రిగా చెడిపోవుచున్నది. ఇం కొక నెల ఇట్లే గడచినచో బియ్యమును నదిపాలుచేయవల వినదే. ఎన్ని కైన్సిగ్రామములు ఇచ్చినను కూలి జనలు తిండి లేక చచ్చుచున్నను, రైల్వే ఆధికారులు లేకమైనను లక్ష్య ము చేయకున్నారు. కాన ప్రభుత్వమువారు తగిన శ్రద్ధతీసికొన వలెనని ప్రార్థించుచున్నాము.

కొందఱు బాధితులు.

పాలఘాటు కాపురస్తుడు గాయకృష్ణ ఆయ్యరుగారు బర్మా లోపోలీసుడి ప్రాంతీ అసిస్టంటు జనరల్ నకు పెరసనల్ అసిస్టం టుగా నుండి, ఒక వత్సరముక్రితము పాలఘాటులో నన్న తన భార్యకు తడవకు రు 50 లు చొప్పున 3 సారులు రు 150 లు మనితర్హద్యారాపంపెను. ఆ సొమ్ము ఆమెకుచేరలేదు. పోలీసు వారుచివారించి గాయకృష్ణ ఆయ్యరుగారి మహారుడే ఆసొమ్ము నవహరించెన కేసుచేసిరి. అతడు తల్లికి తెలియకుండ ఆమె పేరున తానే సంకతముచేసి తన నేలిమద్రనే చేసెను. ఇది మజువైనది. అతనిపేరు పరమేశ్వరయ్యరు. ఈ కేసు పాలఘాటు జాయింటు మేజిస్ట్రేటు గారిచేదనండి వైషవరీ మేజిస్ట్రేటుగారి వద్దకువచ్చెను. ముఖ్యమైన సాక్షులు బర్మానుండి రావలసి యున్నదిగాన కేసునకు వాయిదాచేయబడెను.

రమ్య ఆర్థికమంత్రివర్గము

నూతన మంత్రి, సంస్కరణము.

రమ్యయందు ఆర్థిక మంత్రివర్గమునకును రాజకీయన లకును విశేష సంబంధములేదు గాని యీ శాఖ యందలి య ద్యోగు లితర శాఖోద్యోగులకంటె మేధాశక్తిసామర్థ్యక లం దధికులై యున్నారు.

ఇటీవల సందర్శించిన విప్లవకారణమున నీశాఖయంద మూత్రము మాయలు కలుగ లేదనియె చెప్పుచున్నరు. వెనుకటి యార్థికమంత్రి చెరసాలయం దుంచబడెను గాని యచి కాలముననే విడుదలను పొందెను. శాఖోద్యోగు లెవ్వరెక్కి పోనిన పొందలేదు. ఇరువురు తప్ప వెనుకటి యద్యోగులం? రును వర్తమానపు దొరతనమున నున్నారు. కార్యములుగూడ నెక్కి రూపధేదమును పొందలేదుగాని నూతనయార్థికమంత్రి ప్రధా నోద్యోగమునమూత్రము మార్చుకలిగినది. బార్డుగారికి బదులు వారి స్థానమున 31 సం॥ ల వయసుగల యువకుని నియ మించిరి. ఈతనికి శక్తిసామర్థ్యములు విశేషముగనున్నవి. చూపునకేగాక కంఠస్వరమున గూడ సాంగ్గేయునివలె నీత డుండును. నూతన యుద్ధమంత్రి టెరెమెంకోగారు వర్తమాన రమ్య దొరతన పు టుద్యోగులందరికంటె చిన్నవాడు. మాస్ట్రాలీ పజిగులగుండు విద్యనభ్యసించి యాయన యనేక ప్రదేశముల గ్రుమ్మరియుండెను. ఈతనికి చిత్రకళలయందును, వాగ్గయుయందును విశేషమగు నభిరుచి కలదు. గెలిషియ యందు రెడ్ క్రాస్ సంఘమువారి తరపున నితడు చాలకాల ము పనిచేసి, ఆయుధపరికరనిర్మాణమున ప్రాముఖ్యత గాం చెను. 1915 సం॥న నుండి ఈతడు కీఫనంగు యుద్ధసారి శ్రామిక సంఘాధ్యక్షు డాదిగాగల ముఖోద్యోగముల వరిం చుచుండెను.

రమ్య రాజ్యాంగవ్యవస్థ యుమకూలముగ నున్నది. ఆర్థిక కార్యశాఖకు సంబంధించిన మంత్రులలోని కార్మికు లు తాస్మాను: పనిచేయుచుండిరి. విప్లవమున కాలము వ్యర్థమగు ట సత్యమేగాని కార్మికు లు తాస్మా పూరితులై యుండింటిచే నిదివరలో నెన్న డిప్పుటియంత. పని జరిగియుండలేదు. ఆర్థిక ప్రశ్నముల సందర్భమున దొరతనమువారు రవలించిన పద్ధతినీ మంత్రి వివరించెను. వెనుకటి దొరత్వమువారు హాసయ్యకొనిన కంట్రాక్టుల కన్నిటికి ప్రస్తుత దొరతనమువారు బాధ్యులు. ఋణముల వైఫణ్డిని (తీర్చి చేయు నుద్దేశముతో) పన్నుల పాచ్చిం మట జరుగును. ఈకూత్రమే యార్థికవ్యవహారముల సవరిం చుటయందును గమనింపబడును.

దేశమున కంతకు ను ప యుక్త ము గ నుండురితి నార్థికవ్యవహారములు చక్కజేయబడును. ఆర్థికసూచనముల నెనర్చు కమిటీయందు జ్ఞానాధికులు, నిపుణులు మున్నగు ప్రజలయభిప్రాయ పాటింపబడుచున్నది. వర్తమాన దొరతనము రార్థికపక్ష యముల విశేషమగుసంస్కరణ మొనర్చుగూని రాఖోవు దొరతనము నిర్వహింపవలసిన సంస్కరణపద్ధతినీ ఏర్పరతురు.

కరెన్సీ సహకార సంఘములు మున్నగువాటికి సంబం ధించిన సంస్కరణములను సాధ్యమగునంత త్వరితముగ మొనర్చ వలెనని యుండెను. సంస్కరణ కార్యములు కష్టతరములుగాక యుద్ధ కాలమగుటచే ప్రజలు సంస్కరణావశ్యకతనుస్ఫుటముగ గ్రహింతురు. ప్రజల యుత్సాహము, నూతన దొరతనమున దలి విశ్వాసము, మనకు బలమగుపట్టు నిచ్చుచున్నది.

స్వాతంత్ర్య ఋణమును పేటల దొరతనమువారు యా ఋణము చేయుచున్నారు. వెనుకటి దొరతనపు ఋణమున గాక యీ ఋణమునకు చాలమంది చందాదారు లుండ గలరె వెనుకటి దొరతనము వారి యెడ న పోహపడి ప్రజల ఋ షత్రముల గొనరై. పొద్దికామికులను బ్యాంకులను ఆలోచిం ఋణవిషయము నిశ్చయ మొనర్చబడును. డెయిలి క్రానికల్

మదరాసు గవర్నరు పెంట్టండు ప్రభువుగారికిని ప్రా గారికిని ఈనెల 16-వ తేదీ బుధవారము నాడు కొ మహారాజుగారు స్పీంగునల్లె బువనమున నొక గొప్ప భి గావించిరి. మహారాజువారును మహారాణీగారును శ్రీ పెంట్ట డంపతులకు స్వాగత మొసంగిరి. అతిథులకు స్వల్పాహా లయర్పబడెను. కొన్నిక్రిడు జరిగినవి వానిలో గెల్విన వ నీ మహారాణీగారేధరనిన బహుమానములను పెంట్ట ప్రభువుగారు ఇచ్చిరి. పెంట్టండుదంపతులను పుష్పమా లంకృతులనుగ జేసిరి. అనేకు లానించునకు వచ్చిరి.

ఇటలీ

ఇటలీవారి యత్నములు.

విశేషముగ దోపిడి.

లండను, మే 18:—ఇటలీవారి యధికారికృతముగ వాయువాగ్ర యిట్లు తెలియజేయుచున్నది. జూలియను రంగమున తీవ్రముగముట్టి సాగుచున్నది. విసాంజొనది తూర్పు గట్టుననున్న అరణ్యములను గుట్టలయందు మనపదాతిదళములు నిలిచియున్నవి. ఈదళములు బలపరుపబడి దుర్భేద్యములగు స్థానములకు మార్చబడినవి. ఇటలీ సైన్యములు శత్రు సైన్యముల తరిమివేసెను. కొండఫిరంగులు మున్నగు ఆయుధసామగ్రియు, 3875 మంది శత్రు సైనికులను ఘాతకమైరి.

విషమముగ దీర్ఘ సంగరము

లండన్, మే 17:—ఇటలీవా రిట్లు ప్రకటించుచున్నారు:—మాండు కక్కో,వాడిసుల మధ్య దీర్ఘ భీకర సంగరము జరుగుచుండెను. క్రొత్త, మేముస్వాధీనము చేసుకొన్న ప్రదేశములపై శత్రువులు అమితముగ సేనసంఘ విధివిధానము లేకుండ గుండ్రమువదలిరి. కాని వ్యక్త ప్రయత్నములైరి. 611 వ కొండ మొదలుకొని 62వ కొండవరకు కొట బురుజుగ నున్న ప్రదేశములందు పూర్వముగ చెక్కుచెదరక మా స్వాధీనము లొనే యున్నది. వాడిసు వద్దను 652 వ కొండ సామీ ప్యమునను కొన్ని స్థలములను వశపరచుచు కొంటిమి గొరిజియాకు తూర్పు భాగమును శత్రువులు ఒనర్చిన ప్రతి యుద్ధములన్నియు ప్రతి హతము లైనవి, గ్రాజిగ్నాకు దక్షిణ ముఖమున్న ముఖ్యమైన కొండ మాచే జిక్కినది. కార్నోప్రాంతమును ఉత్తర ముఖముగ శత్రువులు ఘోర యుద్ధముజేయ వారి నవలీలగ పూజితులుగజేసి అపారవర్ణముల పాలనరించితిమి. పెర్జిజ్జావో వద్ద రణముఖముననున్న వైద్యశాలపై శత్రువులు పెల్లులను ప్రయోగించిరి. ఆరుగురు హతులైరి. 14,16 తేదీల మధ్యను 402 మంది మాచేజిక్కిరి. కిరిలో 124 గురు ఉద్యోగిగ్గులు గలరు.

జెచ్చుల దార్జన్యప్రవర్తనము.

లండన్, మే 16:—కార్నోస్రణ ముఖమునున్న గియర్మోండి ఇటలీయా పుత్రికా విలేఖకుడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—జెచ్చు పటాలములు తమలో తాము కలసిండుటచే చాల అందోళనముగ నున్నది చాలమంది పటాలములనుండి పోవుచుండిరి. రషియా విప్లవానంతరమున తూర్పురంగ మందున్న జెచ్చులందరిని ఇటలీరంగమునకు తీసికొనివచ్చిరి. ఇటలీ రంగ మందున్న అస్త్రియను సైనికులలో నూటికి 60 మంది జెచ్చులేకలరు. స్థావు పటాలములందు వారు అతినిత బాహ్యముగ ప్రవర్తించుటచే సేనానులు వీరిలో కొందరిని తుపాకులతో కాల్చి చంపుటకు ఉద్యుక్తులైరి. కాని సార్వభౌముడట్లు చేయుటకు అంగీకరించలేదు. (పరిసరము)

మిత్రమండలియొక్క వర్తకముచూపడ

లండను, మే 18:—రోము మిత్రమండలి వర్తకముచూపడ ఇచ్చట ప్రారంభమైనది. మిత్రమండలి వారి వస్తుసంపత్తులనుకూడ జేయవలెనని బ్రిటనుదేశముయొక్క అభిప్రాయమని, బ్రిటిషు ప్రతినిధి యగు గెయినుఫోర్డ్ ప్రభువుగారు చెప్పిరి.

వర్తకమునకు సంబంధించిన తీర్మానములను, పరిశ్రమలను కాశ్మీరపక్షపాతముననుసరించిన నడువలెనను తీర్మానమును కూలివారి ఆరోగ్యము, పోలీసు, మిత్రమండలికి ఇచ్చునరెన్ను సంఘమును యేర్పాటు విషయమై చేసిన తీర్మానములను ఈ హామీసభ ఆమోదించినది. వర్తకమును పాడుచేయుటకు ఒర్కసులు చేయుప్రయత్నములను విఫలము చేయవలెనని యీ సభ తీర్మానించిరి.

బాల్కను

బాల్కను రంగము

లండను, మే 17:—సెలోనికానుండి వచ్చిన బ్రిటిషు అధికారివార్త యిట్లు తెలియజేయుచున్నది.

జూప్రి వద్దను, ప్లామోమావద్దను, రెండు ప్రతియుద్ధములలో శత్రువులను పారదోలి, 96 గురు బ్రిటిషులనుగ పట్టుకొంటిమి.

లండను, మే, 18:—నిన్నటిరాత్రి వచ్చిన ప్రెంచి వార్త యిట్లు తెలుపుచున్నది. లాపాక్సు బిల్లుకు ఉత్తరమున మేము నిలిచితిమి. కేరోనికి తూర్పుభాగము వరకును, బైరియా బాకునకు దక్షిణమునను 108 సెంటరు కొండ వరకును ముందునకు పోయి బ్రిటిషులను పట్టుకొంటిమి. కాలి ఫోర్నియా పీటభూమివద్ద గొప్ప ఫిరంగియుద్ధము జరిగినది.

అమెరికా

అమెరికాదేశపు విశ్విక సైనికులు.

లండను, మే 17:—అమెరికను విశ్విక సైనికులను ప్రాన్సు దేశమునకు మూడు మాసములలో శిక్షణమునకు పంపెద మనియు, ఇక నియమించబోవు అమెరికను జనరలు కమిషనరును ప్రాన్సుదేశమునకు పంపుట యత్యవసరమనియు, వైటానుగారు వ్రాసినట్లుగా న్యాయార్థులను సైన్సు పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

ఆస్ట్రేలియా

ఉన్నత రాజ్యాంగసభను తీసివేయుట

బ్రిస్బేను, మే 16:—క్విన్సలాండునున్న రాజ్యాంగ సభలు రెండిటియందును ఉన్నత సభను తీసివేయవలెనను నూపనను నియోజక వర్గమువారు తీరస్కరించిరి.

మెసపోటేమియా

మెసపోటేమియాలో సమరము

లండన్, మే 16:—ముఖ్య యుద్ధ ప్రయత్నము లేని యుద్ధమును 188 గురు తురుష్కు సైనికులు మాచేజిక్కిరిని మెసపోటేమియాలోనున్న అంగ్ల యుద్యోగిగ్గులు తెలుపుచున్నారు.

జర్మనీ

శత్రువులదళముల వెనుకనున్న యుద్ధభేదాలు

లండన్, మే 14:—ఎక్స్ప్రెస్ టెలిగ్రాము కంపెనీ విలేఖకుడు మ్యూడిడునుండి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు. ఆల్బాన్ సో రాజుగారి కోరిక ప్రకారము జర్మనులు తమఫిరంగుల పంక్తిలకు 19 మైళ్లదూరమున వెనుకనున్న ఖియిలీనందరిని సురక్షితస్థలములకు గొంపోవుచున్నారు (సి. అండ్. ఎం. గెజటు)

ముద్రాపకుని ద్రోహము

లండన్, మే 14:—మధ్య వార్తాసంఘమువారి విలేఖకుడు ఆముట్టరుదనుండి ఇట్లు తెలియజేయుచున్నాడు:—ఏప్రిలుమాసమున జరిగిన సమ్మెకట్టుల కాలముందు ఆరావక కరపత్రములను పంచివెట్టిన ముద్రాపకుని బెన్స్ పోలీసువారు కనుగొనిరి. వీరిపై లేబడిన రాజద్రోహము కేసు ముందు విచారించబడును (సి. ఎం. గెజటు).

చెన్నపురి బజారు రిపోర్టు

మే-19వ తేదీ శనివారము 1917.

Table with 2 columns: Item Name and Price. Items include various types of rice, oil, and other goods with their respective prices in rupees and paise.

AMRUTANJAN

సువాసనగలిగి యుండును. ప్రతియుంటుండుదగినది.

తలనొప్పిల మాన్పును. పార్శ్వపు నొప్పిల భార దోలును. వాయువు పోట్ల పోగొట్టును. సువాసనగలిగి యుండును. ప్రతియుంట నుండదగినది.

దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు. అమృతాంజనము డిపో, 6, తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

వాతావరణస్థితి

1917 సం॥ మే 19-వ తేదీ శనివారము.

Table with 6 columns: Time/Category, Temperature (Celsius), Humidity, Wind Speed, etc. It provides detailed weather data for the day.

రాజధానియందు వాయుభారము కొంచెము హెచ్చినది. బంగాళాఖాతమునకు పక్షిమమునకు ఉత్తరమునను, రాజధానియందును వాయుభారము లన్నిప్రదేశములందును ఇంచుమించుగా నేకరీతిగా నున్నది. ఆఖాతపు ఆస్త్రియమున వాయుభారమత్యల్పము రాజధానియందు వాయుగతి సాధారణముగాగలదు. మధ్యమోష్ణము మొత్తము మీద కొంచె మెక్కువయైనది. చెన్నపురి తీరమునందును, దక్షిణం దలములందును దక్కను నందును మధ్యమోష్ణము చాల తక్కువగా నున్నది. బల్గాయందు 101 (ఫా) డిగ్రీలయుష్ణముండెను. చెన్నపురి తీరమునందు సాధారణ స్థితికంటె పగటి యుష్ణము 8 నుండి 10 డిగ్రీలవరకు తగ్గియున్నది. రాత్రియుష్ణమంతటను తగ్గియే యున్నది. వాయువునందలి ఆర్ద్రతయందు భేదములేదు. దక్షిణమునందు మేఘము లెక్కువయైనవి. ఆర్. ఎల్. జోన్ను, వాతావరణాశ్రుజ్ఞుడు.

—:0:—

సమాచారాన్ని గ్రహించి దేవుని వానపద
దేశముల నాగావించి వర్షాశ్రమగుణల ప్రోత్సహింపదగును

గుణములను సంపాదించుననుచు వీనిని సైక్లోమారుగ గాని

పోలీసువారు హైకోర్టుని

THE GREAT WAR

Mr. Redmond. Against Exclusion of Ulster

Important Italian Victory at Monte KuK

Imperial War Cabinet: Premier's Far-Reaching Proposals

MUTINIOUS BEHAVIOUR OF AUSTRIAN TROOPS

[REUTER'S AGENCY.]

GREAT BRITAIN

The Imperial War Cabinet.

Important Statement by the Premier.

LONDON, May 18.

In the House of Commons to-day Mr. Lloyd-George said that the desired to report to the House the very important decision which had been arrived at as a consequence of the recent meetings of the Imperial War Cabinet. It was desirable that Parliament should be officially informed and finally acquainted with an event which constituted a landmark in the constitutional history of the British Empire. The House would remember that in December last the Government invited the Prime Ministers or leading statesmen of the Oversea Dominions and India to attend the sittings of both the Cabinet and the Imperial War Conference. The former body had fourteen sittings and the British Cabinet had one for the time being the Imperial War Cabinet. While it was in session the Overseas members had access to all information at the disposal of the Government and occupied a state of absolute equality with members of the British Government. It had prolonged discussions on all vital aspects of British Imperial Policy and came to important decisions which would enable us to prosecute the War with increased unity and vigour and would be of the greatest value when negotiations for peace came to be discussed. The fresh minds and new points of view which the Government's colleagues from Overseas had brought to bear on problems with which they had been so long engrossed had been of immense help to all of them. As far as Government were concerned they could state with confidence that the experiment had been a complete success. The Imperial War Cabinet was unanimous that the proceedings had been of such service not only to its members but to the Empire that it ought not to be allowed to fall into desuetude. Accordingly, at the last session, it was agreed that the meetings should be held annually or more often when urgently necessary. The Imperial War Cabinet would consist of the British Premier and such of his colleagues as dealt with Imperial affairs and the Dominion Premiers or specially accredited representatives and an Indian representative appointed by the Government of India. It was hoped that this annual meeting would become an accepted convention of the British Constitution (Cheers) In its present form the institution was extremely elastic. Its essence was that the responsible Heads of the Governments of the Empire with the Ministers specially entrusted with the conduct of Imperial policy would meet together at regular intervals to confer about Foreign and Imperial policy and come to decisions regarding them which, subject to the control of their own Parliaments, they would then severally adopt. They would by this means be enabled to obtain full information about all aspects of Imperial affairs and to determine by consultation the policy of the Empire in its most vital aspects without infringing in any degree the autonomy of the present enjoyed. They had not attempted to decide what constitutional developments this might lead to. The whole question of perfecting the mechanism for considering Imperial and Foreign affairs between the autonomous nations of the Imperial Commonwealth would be reserved for the consideration of the Special Conference which would be summoned as soon as possible after the war to readjust the constitution of the Empire. It was felt, however, that the experiment of constituting an Imperial Cabinet in which India was represented had been so fruitful in a better understanding and unity of purpose and action that it ought to be perpetuated and they believed that proposal would commend itself to all the Nations of the Empire (Cheers).

Lord Curzon in the House of Lords made a statement regarding the Imperial War Cabinet similar to that of Mr. Lloyd-George.

FUTURE OF THE EMPIRE.

General Smuts' Speech.

Glowing Press Tribute.

LONDON, May 18.

The 'Daily Telegraph' in an editorial article headed "An Historic Speech" says: "General Smuts' speech was one of the finest and most statesmanlike utterances that the war has produced. If the British Nation did not realise fully before, it will understand now what a noble crament and strong pillar of the Empire it possesses in the soldier-statesman who represented the Union in the Imperial War Conference. Hitherto we have thought of him principally as a brilliant soldier, but the future may well reveal political services even more valuable still. This is always a rare and sometimes a dangerous combination of genius, but we know from General Smuts' speeches where his dearest hopes centre; that he hates war and that all his ambitions are set upon serving his fellow-countrymen in South Africa and the Empire to which he is proud to belong. If we interpret General Smuts' speech aright we detect in it

a note of friendly earnest caution to those who think the time is ripe for forming a new constitution for the Empire with a New Imperial Parliament, New Imperial Treasury, and New Imperial Taxes. The idea is noble, imposing, and logical, but it is none the less full of perils and quicksands and above all open to the fatal objection that it does not seem to be desired by the responsible spokesmen of the Dominions. It may be taken therefore as certain that the special war conference which will be called at the end of the war to consider the general problem of Imperial reconstruction will not favour the idea of a unified Parliament of the Empire. The reconstruction will proceed on lines less sensational but far more consonant with the British tradition of gradual evolution. Indeed it has already begun during the last few weeks in the admission to the Imperial Cabinet of the Statesmen of the Dominions and the representatives of India.

The 'Daily Telegraph' concludes by hoping that General Smuts' outspoken, resonant tribute to the Crown will sharply recall to their senses all those who talk glibly and lightly of what they call the republican sentiment in this country. The British Empire indeed is fortunate when a soldier, who fifteen years ago was its sturdy and dangerous opponent delivers within the walls of the British Parliament, an address cordial in friendship, and instinct, as are few utterances of our time, with political wisdom and understanding.

Nationalists' Reply.

LONDON, May 18.

Mr. Redmond, replying to Mr. Lloyd-George, says the Nationalists are prepared to recommend the assembling of a convention provided that Irishmen of all creeds are represented.

Ulster's Reply.

Ulster Unionists, replying to Mr. Lloyd George, undertake to submit the suggestion for a settlement to the sympathetic consideration of the Ulster Unionist Council.

LONDON, May 18.

Mr. Redmond in a letter to Mr. Lloyd George refuses the proposal for immediate Home Rule exclusive of Ulster and accepts the alternative of convention. Sir John Lonsdale on behalf of Ulster Unionists undertakes to submit the proposals to the careful consideration of the Ulster Council, but according to the Press Association the Ulster leaders in the House of Commons yesterday evening stated that they would not submit the convention proposal to the Council, nor themselves serve on such a body.

A Gigantic British Trade Corporation.

10 Millions Capital.

LONDON, May 18.

In the House of Commons to-day Sir Albert Stanley, President of the Board of Trade stated that the new British Trade Corporation (see march 21st) would have capital of ten millions sterling. It was proposed to raise two and half millions and it was necessary that one million should be subscribed before the prospectus was issued. He had interviewed representative bankers, explained the scheme to them and asked for their support. The Banks were practically unanimous in their support of the scheme although he could not say that all of them were equally enthusiastic in agreeing to subscribe capital. A number of larger banks had subscribed towards the million which was necessary in order to launch the scheme. Government did not propose to subscribe capital or subsidise the undertaking in any way. He believed that the Corporation would serve a very useful purpose.

Scheme Strongly Criticised.

In the course of the debate the scheme was strongly criticised and the terms of the charter were attacked. Mr. Chamberlain promised that Government would reconsider the matter in the light of criticisms but he was unable to promise that it would reverse or withdraw the charter.

Voluntary Effort to Cut Down Food.

LONDON, May 18.

In the House of Lords, Lord Devonport said, "that the voluntary food economy campaign was becoming effective, and there was marked decrease in general consumption, particularly of bread in forty towns including Birmingham and Leeds. He was hopeful that voluntary effort would achieve the desired end."

TELEGRAMS.

Commissions for Indian Marine Officers.

LONDON, May 18.

In the House of Commons, Mr. Chamberlain stated that he was communicating with the Admiralty on the subject of granting officers of the Indian Marine commissions similar to those of officers of the Naval Reserve.

Colonel Yate asked, "What are the new rates of pay of the Indian Army officers wounded or on sick 'leave'?"

Mr Chamberlain said: "I am awaiting a reply to the proposals made to the War Office."

Charge Against an M. P.

Heavy Damages for a Naturalised German.

LONDON, May 18.

A naturalised German-born named Gruban has been awarded £4,750 sterling damages, against Mr. Handel Booth M. P. It was alleged that Mr. Booth induced Gruban to make over to Mr. Booth his share in an engineering business by falsely representing that otherwise Gruban would be interned.

LONDON, May 18.

The first contingent of the American army in the shape of a medical unit has arrived in a British port.

RUSSIA.

PETROGRAD.—The Cabinet has been constituted including six Socialists.

GERMANY.

Printer's Alleged Treason.

LAHORE, May 18.

LONDON, May 17th.—The "Central News Agency's" Amsterdam correspondent says that the Berlin Police have discovered the printer of the pamphlet circulated during the April strikes. His trial for treason follows. ("C. and M. Gazette").

Prisoners Behind Firing Lines.

A Reported Concession.

LAHORE, May 18.

LONDON, May 17th.—The Madrid correspondent of the Exchange Telegram Company says that Germany, deferring to King Alfonso's wishes, is removing all prisoners 19 miles from the firing line. ("C. and M. Gazette").

ITALY.

Allied Commercial Conference.

LONDON, May 18.

ROME:—The Inter-Allied Commercial Conference has opened here. Lord Gainford on behalf of the British delegates emphasised Great Britain's desire that the resources of the Allies should be co-ordinated.

The Conference approved resolutions relating to trade marks, application of science to industrial purposes, health of munition workers, employment of disabled soldiers, a system of police to protect trade after the war, a scheme for Inter-Allied Insurance Union, and measures to crush the German system of trade espionage and corruption.

AUSTRALIA.

No Single Chamber Government.

LONDON, May 18.

BRISBANE.—The Referendum has resulted in the defeat of the proposal to abolish the Queensland Upper House.

AUSTRIA.

Czechs' Mutinous Behaviour.

Austrian Forces Demoralised.

ALLAHABAD, May 18.

LONDON, May 17th.—The "Giornale d' Italia's" correspondent on the Carso front says the Czech regiments are causing grave anxiety owing to their mutinous behaviour and desertions. After the Russian revolution all the Czechs have been brought from the east to the Italian front where they form sixty per cent. of the Austrian forces here. They produced such demoralization among the Slav elements that their commanders wished to shoot a number of them, but the Emperor forbade such drastic measures. ("Pioneer").

AMERICA.

WASHINGTON.—Honduras has severed diplomatic relations with Germany.

FRENCH FRONT.

LONDON, May 18.

Last night's French communique said:—We completely re-established our line north of Laflaux mill, and appreciably advanced east of Craonne and the Hill 108 south of Berryaubac capturing prisoners. There has been fairly violent artillery duel on California plateau.

SALONIKA FRONT.

LONDON, May 18.

The British official communique from Salonika says:—We heavily repulsed two counter-attacks at Klisura. Strong front taking 98 prisoners.

TELEGRAMS.

ITALIAN FRONT.

Bitter and Prolonged Fighting.

Italians Still Gaining

LONDON, May 18.

An Italian communique says:—There was bitter and prolonged fighting between Mont Cucco and Vedice. The enemy repeatedly launched considerable masses against our new positions but all were repulsed and the rocky Bastion of Mont Cucco from height 611 to height 521 remained firmly ours. We made appreciable progress towards the important summit of height 652 on Vedice. Enemy counter-attacks eastward of Gorizia broke down. We occupied an important height southward of Grazigna and threw back with serious losses a powerful enemy attack in the northern sector of the Carso. The enemy shelled a field hospital at Cervignano. There were six victims. Between the fourteenth and sixteenth inst. we captured 4,021 prisoners, of whom 124 were officers.

Spectacular Advance.

LONDON, May 18.

A correspondent at the Italian Headquarters says that the Italian advance has been highly spectacular. Troops having crossed the precipitous Isanzo gorge on narrow bridges regardless of clouds of shrapnel. First line trenches fell immediately and then the Italians made steep ascent of Monte Kuk, the Austrians second line was eight hundred feet high and bristling with machine-guns. The battle raged throughout day and night till the Italians outflanked and captured the whole position. The summits of Monte Kuk 1,800 feet were captured later but furious counter-attacks on both crests followed. After heavy fighting the enemy was repulsed and Kuk was definitely won.

Indian Telegrams.

[FROM OUR OWN CORRESPONDENT.]

[BY WIRE]

SIMLA.

Father Deprived of and Son Restored to a Title and Jagir.

SIMLA, May 18.

The following is published in the current issue of the "Gazette of India" Foreign and Political Department:—In consequence of the misconduct of Ghulam Kasim Khan of Tank in the North Frontier Province he is hereby deprived of the title of Nawab which was conferred on his grandfather Shah Nawab Khan in the notification of the Government of India in the Foreign Department, No. 5017, dated the 17th August, 1859, and which was continued to Gulam Kasim Khan on his succeeding to the Tank Jagir in 1882. His Excellency the Viceroy and Governor-General is pleased to confer upon Kette-Ud-Din Khan, son of Gulam Kasim Khan of Tank in the North West Frontier Province the title of Nawab as a personal distinction.

The King's Birthday.

SIMLA, May 18.

It has been decided to declare the 4th June 1917 a Public Holiday in celebration of His Majesty the King Emperor's birthday but there will be no entertainments, reviews, salutes, dressing of ships, or other celebrations. Flags will be flown and the usual Honours Lists will be published on that date.

Plague.

SIMLA, May 18.

There were 4,629 deaths and 5,588 seizures from plague in India during the week ending 12th May. The following are the Provincial figures:

Bombay Presidency and Sind	1,733 deaths;
Madras 33;	
Bengal and Bihar and Orissa	617
The United Provinces	1,178.
The Punjab	327;
Burma 53;	
The Central Provinces	146;
Mysore State	40, Hyderabad States 680;
Central India	61;
Rajputana	172;
and Kashmir	28.

CALCUTTA.

The Indian War Loan.

CALCUTTA, May 18.

Applications for the War Loan now amount to Rs. 10,34,15,100. Details are as under:—

	RS.
Bombay	7,11,25,000
Bengal	6,42,85,700
The Punjab	1,61,11,500
The United Provinces	1,60,80,700
Madras	1,09,60,700
Burma	82,55,400
Minor Administrations	69,13,500
Central Provinces	38,19,300
Bihar and Orissa	27,05,500
Assam	6,15,500

BRIEF TELEGRAMS.

The death of the Rajah of Sraawak is announced.

Mr. F. R. Hemingway on return from leave to be Registrar, Co-operative Societies and Magistrate.

Mr. Swamikannu Pillai on relief to be Collector and Magistrate in regular line.

There has begun in Rangoon the preparation of an anthology of Burmese literature at the instance of a committee appointed to examine the best method of inculcating in schools and colleges the Imperial idea.

The Calcutta Exemption Tribunal concluded its sittings for the present to-day and over one hundred cases were disposed of. There will be a break of a month or a little more, after which the Tribunal will sit again. To-day the Tribunal first dealt with an application from the Calcutta Port Commissioners on behalf of three employees.

Latest Telegrams.

(ASSOCIATED PRESS).

[UNCORRECTED.]

BOMBAY, May 19.

A deputation waited on His Excellency the Governor as Chancellor of the Bombay University, yesterday at the Secretariat to request him to move the Government of India to sanction the formation of a Bombay University Company under the Defence of India Force Act and to grant certain concessions relating thereto. The deputation was headed by Mr. Chimanlal Setalvad, Vice-Chancellor and consisted of the Hon'ble Mr. Paranjpye representing the principals of Poona Colleges, Rev. Father Goodier representing the principals of Bombay colleges, Mr. Kirtikar (St. Xavier's College) Secretary of the Representative Committee and Messrs. H. D. Karaka College of Commerce and Krishna Natarajin (Grant Medical College) both members of the representative Committee. Proceedings were private but it is understood that His Excellency received the deputation very sympathetically.

ALLAHABAD, May 19.

A "Pioneer" special cable quotes a correspondent at Carso Front that the Czerch Regiments are causing grave anxiety owing to their mutinous behaviour and desertion after the Russian Revolution. The Czerch have been brought from the east to the Italian front where they form 60 per cent of the Austrian forces. Here they produced such demoralisation among the Slav elements that their commanders wished to shoot a number of them but the Emperor forbade such drastic measures.

OOTACAMUND, May 18.

At Tuesday's meeting of the Madras Legislative Council Messrs. Lionel Davidson Neil Macmichael and G. F. Paddison will take the prescribed oath, 116 questions will be answered by the Government and discussions of certain amendments of the rules for the conduct of business of the Council moved by the Hon'ble Mr. S. Srinivasa Iyengar at the meeting of the 2nd April, will be resumed.

An unusual incident took place on Friday in the Court of Mr. Hargovind Bagel, Additional Munsiff of Allahabad. The Munsiff was sitting in the Court and names of parties sent him were being called out when a litigant walked up to the dais and secreting something in his folded hands offered it to the munsiff saying it was his 'Haq.' She something turned out to be one rupee. The munsiff immediately got the man arrested and sent him to the Magistrate to be dealt with.

కొలంబోలో గడ్డిపిడుగులో గతనుంగళవారమునాడు కరువున కేక చంపిల్లలకము కనబడుటచే చాలకలవరము కలిగినది. జిల్లా ఆంగ్లదేవులు విడ్డ. వైద్యులు పరీలించి, యీ విడ్డ పుట్టినతరువాతనే చనిపోయినదని నిశ్చయించిరి. ఎవరో చంపిపూజేసిన తెలియుచున్నది. ఈ పట్ల తల్లిదండ్రులు ఎవరో పోలీసువారు కనుగొన లేకపోయిరి.

మొనగా పోలీసువారు రావలచిన వారందరూ ఒక చిన్న ఇసుకపయ్య పట్టి, గూడ వీసికొని వచ్చుట చాల నుంచిరి. తినుటకు త్రాగుటకు అవసరము వచ్చినప్పుడెల్ల నువ తొంగిందుకొనవచ్చును అని గూడంగమున నున్న గడ్డుక పైకి కళ్ళము నందలి యొక వితేరుకుడు నుడరాను మైయు పత్రికకు వ్రాసెను. ఇది నిజము లేదు అని పత్రిక వ్రాసినది.

బొంబాయిలో 14వ తేదీ నుంగళవారమునాడు గంగాజలము ఉమాదేవుడు కొక కృషిచారిణి మింటుకొని, కొక గూండ్లమునెక్కి మార్గాడును అరని కీలునుండి గు 70 ని మిలుగల పొంగి నోట్లను వీసికొని పారి పోయెను. పోలీసు వారు తాళంగతి తెలిసినది. పోలీసువారు కేసుచేయుట కంకరించలేదు. కాని ఆమెను గూర్చి పోలీసువారికి భాగ్యం నెలియును గాన మింటుకొనిన వామెను పట్టుకొని బంధించిరి. ఆ మెకడనుండి గు 47లు గూబట్టుడినవి. వామె చుట్టల గు కామమున పనిచేసినదనియు ఆమెమును కట్టపడి సంసారింపిచినదనియు అవహరింప లేదనియు ఆమె వారింజెను. కేసు గు నాపు కాకపోవుటచే మేజిస్ట్రేటుగా గూమెను విడుదల చేసెను.

మేమాను 12వ తేదీలో అంత్యమును వారములో ను మామూలీవ్యాధిచే 4629 మంది మృతులైరి. 5588 మందికి వ్యాధి పోకినది. వివిధ రాష్ట్రములలో కలిగిన మరణములు.

బొంబాయి రాజధాని సింధుదేశము 1733, చన్న పురి 33, వంగదేశము బీహారు, ఒరిస్సా 617, సంయుక్తరాష్ట్రములు 1178, పంజాబు 327, బర్మా 53, మధ్యపరగణాలు 146, మైసూరు సంస్థానము 40, హైదరాబాదు 689, మధ్యహిందూ దేశము 61, గుజరాత్సంస్థానము 172, కాశ్మీరము 28.

హిందూదేశమును మినుహర్ దోచి హోలుయ్యకుారు, సింగుములలోనన్న చాలుధూము నువ్వు ఖనిజముల వర్తక సంఘమువారి తరఫున పనిచేయుచున్న బూక్ చార్లసు మెక్సియా అను అమెరికాదేశస్థునకు హిందూదేశములో సంఘంయుచున్న అమెరికాదేశస్థులకు ప్రసాదించిన ఆయుధ కాసన స్వాతంత్ర్యము అనునర్థించదు. అనగా వై సెన్స లేకం దగ ఈయన ఆయుధములను తనతో తీసికొని పోగూడదు.

అపరాధాన్వేషక శాఖలోద్యోగివై వావా-సి. వి.డి. ఇన్ స్పెక్టరు ఎస్. ఆర్. పట్నంనుగారివై అనంతరాము వై కుంతరాము చాఖలుచేసిన మానవత్వపు కేసును బొంబాయి రాజధాని మూడవమేజిస్ట్రేటుగా రిటేవల తీర్పుచెప్పియున్నారు. ఫిర్యాది వాదమును మేజిస్ట్రేటుగారు నమ్మక ముద్దయిని విడుదలచేయించిరి. ఇదిగాక ఫిర్యాది గౌ. సెప్టుగారి విషయమై కొన్ని యనవ్యవస్థలు కొద్దన పరిశీలించుండెను. ఇందుకు గాని యితనివై అనంతరామువై కేసుచేయబడెనది.

సరిహద్దు పరగణాలలో ఉత్తర టాంకు సంస్థానాధిపతి గులాము కాసింఖానుగారి ప్రవర్తనము సరిగా నుండనందున వంశ పారంపర్యముగ నుండునట్టినిపితామహుని కియ్యబడిన బిరుదును వారసుమువారు తీసివేసిరి. గులాము ఖాసిం ఖానుగారి కుమారుడగు కబ్బి ఉస్మఖానుగారికి ఈ నవాబు బిరుదు మియ్యబడినది.

ORIENTAL

GOVERNMENT

SECURITY

LIFE

Assurance Company Limited.

ESTABLISHED 1874. HEAD OFFICE-BOMBAY. LOW PREMIUMS. LIBERAL CONDITIONS. Prompt Payment of Claims.

Egmore, Madras,

19. March 1917.

DEAR SIR,

I have your letter dated to-day and the cheque in settlement of my policy, as the Policy fell due only yesterday. I greatly appreciate the celerity with which my claim has been settled. I also take this opportunity to express my appreciation of the courtesy and consideration which I have always had in my dealings with your company both when I was dealing direct with the Head Office at Bombay and since my policy was transferred to the Madras Branch.

YOURS SINCERELY,

P. Rajagopalachariar

Member of Council,

Government of Madras.

Wanted Immediately

Agents on fixed salaries and Commission required in all important Towns of Ganjam, Vizagapatam, Godavari, Kistna, Guntur, Nellore, Cuddapah, Kurnool, Bellary, Chittoor, and Anantapur Districts.

Apply to—

The Superintendent of Agents

ORIENTAL LIFE OFFICE

C/o POST MASTER,

BERHAMPORE (GANJAM)

Or to—

The Branch Secretary

ORIENTAL ASSURANCE BUILDINGS,

Post Box No. 8, Madras.

ఆంధ్ర దృశ్యము.

ప్రజాస్వామికము.

ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వమునగా ప్రజలలో నుండియే పరిపాలకులైన వారిచే దేశము పరిపాలింపబడుట. దేశము లోనున్న జనులందరు పరిపాలించుటకు వీలులేదు గనుక, వారిలో విద్యాధన భూవనములు గలవారు నియమించుకొను ప్రతినిధులు రాజ్యముచేయుటే స్వపరిపాలనము. పన్నులను విధించువారును, ఖర్చుచేయువారును, శాసనములను నిర్మించు వారును, వానిని అమలులో పెట్టువారును ప్రజాప్రతినిధులే ఈ ప్రతినిధులు ప్రజలచేత కొంత నియమిత కాలమువరకే యేర్పాటు చేసికొనబడుదురు. ఆనియమిత కాలము దాటినతరువాత, మూల ప్రతినిధులు తిరిగి యెన్నుకొనబడుదురు. ఈ ప్రతినిధులే మన శాసనసభలలో నుండవలసినవారు. ఈ సభ్యులవలననే కార్యనిర్వాహక శాఖ యేర్పడవలె ననియు, ఈ రెండు శాఖలును హిందూదేశములో భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రముల నన్నిటిలో నుండవలసినవని కొరుకుచున్నారు. భారతవర్షమునంతటను, ఇటులనే సామ్రాజ్య శాసన నిర్మాణ సంఘమును, కార్య నిర్వాహక శాఖయు నుండవలెను. ప్రజాప్రతినిధి సంఘములే, కార్యనిర్వాహక సంఘములకు కావలసిన యధికారములన్నియును, అప్పగింపును వానిని తీసివేయుచు తగ్గించుచు నుండును.

మనుష్యునిచే నిర్మింపబడిన ప్రతిసాధనము, పరిపూర్ణమైనదిగ నుండదు గనుక, ఈ ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వములో కూడ లోపము లుండకపోవు. వీని జయభయములు ప్రజలలో రాజకీయజ్ఞానము, పరంగిభజ్ఞానము, పరాధిపాదానాసము, ఇచ్చిపుచ్చుకోలు, మొదలగు సద్గుణములమీద నాధారపడియుండును. రాజకీయ యంత్రమును నడిపించుటలో ప్రజలు పాల్గొనుటయే తప్ప వీరికి రాజ్యపరిపాలనాధికారమును నేర్పుటకు వేలుమాగ్గును లేదు. మొదట తప్పటడుగులువేయుచు క్రింద పడుచుండవచ్చును. నీళ్ళలో దిగినగాని మనమెట్లు ఊత నభ్యసించగలము? కాబట్టి మనము స్వపరిపాలనమునకు తగమని చెప్పవారి వాదదౌర్బల్యమును గురించి యెక్కువగా వ్రాయనక్కరలేదు.

ఈ స్వపరిపాలనము, మనదేశములకు ఈయబడ వలసినదేయనియు, కాని, దానిని క్రమముగా, నింపాదిమీద ప్రవేశపెట్టవలె ననియు, దానిని పొందుమాగ్గుము, పరిణామముద్వారాగాని, విప్లవముద్వారా కాదనియు కొందరు వాదించెదరు. వీరిలో కొంత సత్యమున్నను, ప్రపంచములో జరుగు వివిధ రాజకీయ మార్గములను గమనించిన వారికి వైమూత్రము లన్ని పోట్లను, అన్ని పరిస్థితులందును ఒకేవిధముగ వర్తించుచుండలేదని బోధపడును. ఆసియాఖండములో, జపానువారు, ఇంగ్లండులో వలెనే, విప్లవములు జరిపి, పేరునకు మాత్రము చక్రవర్తి నొకని నేర్పాటుచేసికొని, ప్రజాప్రతినిధులవలననే పరిపాలనను జరిగించుకొనుచున్నారు. చీనావారు కొద్ది సంవత్సరముల క్రిందనే, విప్లవముద్వారా, సంపూర్ణమైన ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వమును ఏర్పాటుచేసికొనిరి. నిన్ను మొన్నటివరకు, నిరంకుశ ప్రభువులవలన చెప్పరాని వాదలు పడుచుండిన రష్యాప్రజలు, తమచక్రవర్తిని పదస్రప్సరిచేసి, సంపూర్ణ స్వపరిపాలనమును స్థాపించిరి. అనాగరికు లని యెన్నుబడుచుండిన ఫిలిప్పైను దీవులవారు అమెరికావారి ప్రసాదమువలన, 18 సంవత్సరములలో ప్రజాస్వామికమును బడసిరి. ఈ దీవులలో ఈసంవత్సరమున జనవరి నెలలో సంపూర్ణ ప్రజాస్వామికము నెలకొల్పబడెను. ఇక్కడి సాల్వ మెంటులో నుండు రెండుసంఘముల మొదట్లు అందరును, ప్రజలచేతనే యెన్నుకొనబడిరి. ఈ మొదట్లలో నుండియే కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు, అనగా మంత్రివర్గమువారు ఏర్పడిరి. మనమును మన పరిపాలకులును, వీరిని బాగుగ గమనించెదరు గాక.

ఫిరంగులను కాల్చి, బలహీనులను, బలవంతులు వశపఱచుకొన వచ్చును. ఇట్టి జయము కేవలము బాహ్యకారమును దాల్చుచున్నదిగాని, ఫిలిప్పైను దీవుల విషయములో అమెరికనులు చూపిన ఔదార్యము నిరంపమానము. బలవంతులు, బలహీనుల కుండవలసిన హక్కులను వారికి తిరిగి యిచ్చివేసిరి. ఎట్టి యుద్ధముగాని, విప్లవముగాని అనవసరమేక పోయినది స్వాధీనముగా ఈయవలసిన దనియు, జాతీయస్వాతంత్ర్యమును అనుభవించుచు నుభించుటకు ఆత్యవసరమైనదియు నగు

స్వపరిపాలనమును, బలహీనులైన ప్రజలకు బలవంతులు మిక్కిలి ఔదార్యబుద్ధితో నిచ్చియున్నారు. ఇది మన ఆసియా ఆఫ్రికా ఖండవాసులందరికిని ఆదర్శముగను, ఉత్సాహజనకముగ నుండక తప్పదు. ఫిలిప్పైను గవర్నరు జనరలుగారు, అక్కడి నూతన మంత్రి సంఘము వారికి తమ అభివృద్ధిని నంపుచు, వారిలో ప్రతి శాఖాభ్యుదయను, తోడిమంత్రిలలో కలసి మెలసి నమ్మకముతో కడచిన మూడుసంవత్సరములనుండి పనిచేయుటయందు ప్రపంచములో నుండు ప్రజాప్రతినిధి సంఘము లేరియు, వారి మంత్రివర్గమువారితో సమముకావని వ్రాసియున్నారు. ఈ మంత్రిసంఘము వారి స్వదేశీయులగు ఫిలిప్పైనులే. తెల్ల అమెరికనులు కాదు. మనము మన గవర్న మెంటువారిని, ఈ విధముగా, శీఘ్రకాలములో ప్రజాపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యము దయచేయు డనుచు న్నాముగాని, రష్యాలోవలె విప్లవపద్ధతుల మూలమున కాదు. రష్యాదేశములోని ప్రజలు, తమకు స్వపరిపాలనము మరియొక విధముగా రానేరదని నిరాశచేత, అట్లు చేసియుండుదు. మనము నుమారు 150 సంవత్సరముల నుండి రాజకీయ స్వాతంత్ర్యములకు పుట్టినిల్లును, ప్రపంచములో ప్రజాప్రతినిధి సంఘములకు తల్లియు నగు పాల్వ మెంటును గల మన యింగ్లాండుచేత పరిపాలింపబడుచున్నాము. వారియందు మనకునమ్మకము ఎక్కువగ నున్నది. కాబట్టి మార్గప్రభువు గారు, మనకు స్వపరిపాలనము వొరకుట, చంద్రుడు హస్తగతమగుటయే యని చెప్పినప్పటియును రష్యాముఖ్యపట్టణమగు పెట్రోగ్రాదులో చెప్పియుండిన బాగుగ నుండును. అనగా రష్యాప్రజలకు ప్రజాస్వామికము పనికిరాదని ప్రస్తుతము జరుగుచున్న యుద్ధమునకు పూర్వము చెప్పియుండినయెడల, వీని సత్యాసత్యములు తక్షణమే బయల్పడియుండును. మనము ఆంగ్లేయ ప్రభువులతో సంబంధము వదులకొని సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును (Independence) కోరలేదు. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములోని, స్వపరిపాలనగల వలసరాజ్యములలోవలెనే, మన ఇండియాకును స్వాతంత్ర్య మియవలసిన దనియు, ఈ రాజ్యము లన్నిటికిని కలిపి, వైసెరొక సామ్రాజ్య పాల్వ మెంటు ఉండవలసిన దనియు (Imperial Federal Parliament) మన ఇండియాలో, ప్రతిదేశ విభాగమునకును, ఇండియా సామ్రాజ్యాధికారమునకు కొన్ని విషయములలో మాత్రము లోబడి రాష్ట్ర పరిపాలనా స్వాతంత్ర్యము (Provincial autonomy under National Federal Parliament) ఈయవలసినదనియు మనము కోరుచున్నాము. ఇట్టి రాజ్యవ్యవస్థ, హోమురూలు, అనుచిన్న పదముతో వాడుకచేయుచున్నాము.

స్వీయములు, బెల్జియములు, మాంటెనీగ్రోలు, పోలులు, రొమానియములు, బల్గరీలు మొదలగు చిన్న జాతుల స్వాతంత్ర్యములకొరకు మన ప్రభుత్వమువారు ప్రస్తుతభూరకణమందు దిగుటయేగాక, ఫ్రెంచివారిని, రష్యావారిని, ఇటలీవారిని జపానువారిని, చీనావారిని, తమ కమెరికా వారిని గూడ, తమకు సహాయముచేసికొనిరి. కాని, వీరిలో, ఫ్రెంచివారును, అమెరికావారును, యూరపు, అమెరికాఖండవాసులే గాక, ఆసియా ఆఫ్రికా ఖండవాసులగు నల్లవారికిగూడ ప్రజాప్రభుత్వము నీయవలసినదను నభిప్రాయము గలవారగుటచేత ఇప్పుడైనను మన ఆంగ్లేయులు ఈ అభిప్రాయముతో నేటివనించెదరని నమ్ముచున్నాము. అమెరికావారి రాజకీయమాత్రములను, ఫిలిప్పైను దీవులలో పూర్వముగ ఆచరణలో పెట్టిరి. మన ఆంగ్లేయ ప్రధానమంత్రి యైన లాయడు బార్బి గారు, రష్యాదేశములో మానముక్రింద జరిగిన విప్లవముతో ఏర్పడిన ప్రజాస్వామిక పరిపాలనమునకు ఆసందించుచు, అమెరికావారుగూడ ఆల్బజాతుల స్వాతంత్ర్యములకొరకు యుద్ధములో దిగినందుకు, అమెరికా ప్రెసిడెంటుగారికి వ్రాసిన అభినందనలేఖను చూడగా, వారి ప్రజాస్వామిక మాత్రములు, ప్రపంచములో నుండు తెల్లవారికిని జపానువారికినేగాక, తక్కిన జాతులకు కూడ వర్తింపగలవనియు, వానిని మననల్లవారిలోగూడ నాచరణలో పెట్టుచురనియు, మనమందరము నెక్కువ అభిలాషతోను, నమ్మకముతోను, ఎదురుచూచుచున్నాము. ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వస్థాపనము, ప్రతిదేశములోను నెలకొల్పిన యెడల, ప్రపంచ

ములో యుద్ధములే జరుగవని యాయనముభిప్రాయము. మన యిండియా, యాజిప్తునట్టి దేశములకుగూడ స్వపరిపాలనాధికారము నీయక పోయినయెడల ఈ దేశములకొరకును, వీనితో వాణిజ్యముకొరకును, రష్యా, జపాన్, చీనా, జర్మనీ మొదలగు రాజ్యములు మన బ్రిటిషు వారితో ఇకముందు పోరాడవని యేటి నమ్మకము? అన్ని దేశములకు స్వపరిపాలనాధికారమిచ్చి, వానివైస్రములకును యుద్ధ పరికరములకును వ్యయము చాలాభాగము తగ్గించి, సాంస్థిక పరత్వమును ఈ దేశరాజ్యములు పోగొట్టుకొన్నయెడల, ప్రపంచములో నుండు అన్ని జాతులు సోదరీభావముతో నుండుటయు, శాస్త్రములు, కళలు, పరిశ్రమలు, వాఙ్మయములు, మొదలగునవి వృద్ధిపొంది, విశ్వమానవకోటియంతయు, సౌఖ్యమును, నెమ్మదిని అనుభవించును. దీనికి బ్రిటిషువారు, అమెరికావారితో తోడ్పడరా?

ఆంగ్లేయ ప్రధానమంత్రి యగు లాయడు బార్బి గారే కాకుండ, ఆస్ట్రేలియ గారును, బాల్గరీ గారును, బోస్నీయా గారును, ఛెచుస్లేవ గారును, అమెరికావారు యుద్ధములో దిగుటవలన వారి కేమియు స్వభావము లేదనియు, ఆంగ్లేయుల వలెనే, చిన్న రాజ్యములలో ప్రజాస్వామికము నిలుపుటకే యనియు, చెప్పచున్నారు. ప్రస్తుతయుద్ధములో తమకు స్నేహదేశమైన రష్యా గూడ ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వములు గల దేశములతో చేరినందుకు అమిత సంతోషమును పొందుచున్నారు. అమెరికావారు పంపిన రాయబారియగు పేజి గారు, అప్పగింపును ఇట్టి ప్రజానాశకరమగు యుద్ధములు, ఇకముందు, ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వముల సహవాసము, తోడ్పాటులుండటమబట్టి, జరుగనేరవని నెలవిచ్చిరి. ఆఫ్రికాదేశపు ప్రతినిధియగు స్మిట్సు గారును, కనడా దేశపు ప్రతినిధియగు బార్డను గారును, కార్యపర్యాకమములవలననే హక్కులను సంపాదించవలెనను జర్మనీవలెగాక, సమానత, న్యాయము, స్వాతంత్ర్యము, వికమత్వములనే పునాదిమీద మన సామ్రాజ్య ప్రభుత్వము నిలిచినదనిరి. ఈ నూత్రములను మన యిండియాదేశమున కేలవర్తింపజేయకో? మన దేశస్థులు బయటిదేశములకు, ప్రభుత్వమువారి యంగికారము బడయనిది లేచిపోవుటవైసను నోచుకొనలేదు. మన సామ్రాజ్యములోని వలసరాజ్యములలోవలె, మన దేశ జనలకు స్వాతంత్ర్యములు లేవు. ఇదివరకున్న వాక్వాస్వాతంత్ర్యములు ముద్రాస్వాతంత్ర్యములు మున్నగునవి తల్లిపోయెను. ఆంగ్లేయ సామ్రాజ్యములోని 48 కోట్లు జనసంఖ్యలో, 87 కోట్లునల్లవారే. వీరికి తెల్లవారితో ఏమాత్రపు సమానహక్కుల నిచ్చినది ఈ యభిప్రాయది పద్ధతు సర్వీసు కమిషన్ వారి రిపోర్ట్ చేయ నోళ్ల చాటుచున్నది.

మనమాట యటుంచుడు. దక్షిణాఫ్రికాలో 6 కోట్ల జనములో, తెల్లవారు ఒకకోటి యిరువది లక్షలు. ఈదేశములో ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వము నేర్పాటుచేసిరి. కాని యధికారమునంతయు తెల్లవారి చేతులలోనే యుంచుకొనిరి. శిష్టసభలో 82 వ్యవప్రజాప్రతినిధులును, గవర్న మెంటు వారిచే నెన్నుకొనబడు 8 మంది మొదలగు ఉన్నారు. వీరందరును తెల్లవారలగానే యుండవలెను. ప్రజాప్రతినిధిసంఘములో 130 మంది మొదలగున్నారు. ప్రతిదేశవిభాగములో నుండు తెల్లవారిలో నుగవారి జనసంఖ్యనుబట్టి ప్రతినిధుల సంఖ్యయేర్పడియున్నది. 15 సంవత్సరముల కొకసారి వీరి జవాబును తీసికొని, ప్రతినిధులసంఖ్య 150 మంది వరకు పెంచుచేయవచ్చును. నల్లవారి జనసంఖ్యతో నిమిత్తమేలేదు. బ్రాహ్మణులు, ఆరెంజిఫ్రీస్టేటు రాష్ట్రములలో తెల్లవారువారికే పోలేవేయు నధికారము గలదు. కేపుతాలనీ, నేల్లాలు రాష్ట్రములలో, కొందరు నల్లవారికి యధికారము గలరుగాని, వీరిని తగ్గించుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఈ దక్షిణ ఆఫ్రికాలో ఒక్కొక్క తెల్లవారికి, ఆరుగురు నల్లవారుండగా, 14-15 వంతు భూభాగము తెల్లవారి చేతులలోనే యున్నది. కాబట్టి ఆంగ్లేయ రాజ్యతంత్రజ్ఞులు నల్లవారు కూడ మనుష్యులేయనియు, వారికిని స్వాతంత్ర్యము దధిలాపయింతుననియు తెలిసికొని తమకు దిననినయు, ఈ యుద్ధపయములో ప్రతిపాదించు సమానత, స్వాతంత్ర్యము, సౌభ్రాతృత్వము, న్యాయము మొదలగు రాజకీయ నూత్రములను నల్లవారికి కూడ వర్తింపజేయవలెననియు ప్రస్తుతయుద్ధాంతరము ముగుసుచుండు గాక యని నమ్ముచున్నాము.

వల్లూరి సూర్యనారాయణరావు.

గాంధీ గారు

గయంబుండున విశేషమును ప్రతాప ఆను హిందీ పత్రిక కిట్లు తెలియజేసెను.

మంపరాసులోని రయతుల స్థితిగతులు నరయ గాంధీ గారు బేటియ మున్నగు గ్రామముల సంచార మొనర్చుచు న్నారు. ఒక వేళియ, ఒక వేళియ ఇనస్పెక్టరును వీరి ననుసరించి యుండిరి. గతమాసము 21-వ తేదీని లఖారియ, బెరియ మున్నగు గ్రామముల రయతుల దుస్థితి నీయన యాలకించెను. పది పండ్లెండు సంవత్సరముల చాలురు జీత బడ్డెట్టులు తేక యె పనిజేయుచుండిరి. గాంధీ గారి పాటలను ప్రశ్నించిరి. ఉదయము 7 గంటల మొదలు సాయంకాలము 7 గంట వరకు పోటలయందు పాటుపడ కొందరు స్త్రీలు బలవం తయగు గుమాస్తాలచే గొనిపోయి సాచార మున్నది. మధ్యాహ్నము భోజనమునిచ్చి మొకగంట విశ్రాంతియొ పీరి కొన గలదున్నది. గాంధీ గారి స్త్రీలను చూచి సంభాషించి యారాత్రి కుగ్రామమునందు, మరునాడుదయమున శివరాజ భగవం కర్మాగ్రామములకు వయజేసిరి. స్థాంటుల నిద్దాక్షిణ్యమున నీప్రదేశములు జనవిహీనములై యున్నవి. వీరిలో వెక్కిరిండు సేపాళ్ల వాద్యమునకు పోయియున్నారు. వీరు తమ మడిమ్యాములను గృహములను ఆమ్మకొని యజమానులకు సిట్లు చెల్లింప నిష్పందింపబడిరి. మరి కొందరు బాకపడి యున్న మొత్తమునకు ప్రోనోట్టును వ్రాసి యిచ్చి యుండిరి. ఒక 'నీగ'పరిమితిగల భూమికి 100, 125 రూ॥నా నిస్తుగట్టుచుండిరి. రయతులమొత్త సేరునకు 2 ఆకాలు చొ॥ స్థాంటులకు నేలని గొనుచుండిరి. పాలు మున్నగువాటికి సామూహిక నె యించిరముగ పుచ్చుకొనుచుండిరి. ఇదిగాక రయతులు రూ॥ కి 4 ఆకాలు చొ॥పన్న పట్టావీరికిచ్చుకొన వలసియుండెను? ప్రతి తిక్కాదారుకును ప్రతి రయతుకు రూ॥ పాయి చొ॥ నిచ్చుకొనవలయును. తమ విచారణయందు గాంధీ గారి కనేకమగు సంశయము తెలియవచ్చినవిగాని వాటి నన్నిటిని ప్రచురింప నిలుచెను.

నీలిమందుపంటకై రయతుల యొద్దనుండి స్థాంటులు క్రొత్తధామలను దిసిగొనుచుండిరి. నీలిమందు పంటలను ఒక'నీగ'భూమికి స్థాంటులకు రూ॥00లు ఆదాయము. ఈతడు రయతునకు 14 లేక 20 రూ॥లు మాత్రమెయ్యసగుచుండును. నీలి మందు వ్యవసాయమునుండి రయతుల కధి:మగ్గు నష్టము కలు గుచున్నది. స్థాంటులచేవలె బాండునుండి మమ్ము దొరతనము వారు తిప్పించిన జాలును. కోరినయెడల మానవర్సమును యొద్దమున కర్పణజేయుచును లేకేరయగ్రామవాస్తవ్యుడును, మర్యాదస్థుడును అగు బాబుచంద్రరాయి అనునాతడనెను.

కాల్వడకను గాంధీగారు 25 వ తేదీ రాత్రి బేటియాను చేరిరి. పాదరక్షలు తేరికారణమున విశేషబాధ నందిరి.

మరునాటి యదయమున 7 గంటల తిరుగ గాంధీ గారు సంచారము వారంభించిరి. వేళిలు ఇనస్పెక్టరు సబుఇన్ స్పెక్టరు సమేతులై సంఘబాసా గ్రామమునకు వెళ్లిరి.

అగ్రానుస్థితిని జూచునది కామహానుభావుని గుండె నీ నరెయ్యనుగ్రామములోయిందల ముందరగూడ నీలిమందు వైగగు చుండి ఎచ్చట జూటన గ్రామమంతయు నిర్వ్వసాయముతో నిండియుండెను. గాంధీ గారిట్లు పరీక్షించుచుండ 4 గురు పిల్లల తో గూడిన విధవరాణిక తెనిదురయ్యెను. పిల్లలకు 8-10 గంటల వరకు వయస్సుండెను. కొలది దినముల క్రిందట సొక తిక్కాదారిచేను జబ్బుపట్టుకొని యిచ్చుకొని పోయి పాల ములో పనిచేయించెను. ఈమె యిదివఱలో నెన్నడును పాల ములో పనిచేసి యెరుగదు. రిక భూమికు పాతకాలయందు చదువుకొనుచుండెను సమాచారము నామె గాంధీగారికి విన్నవించు కొనెను. తరువాత సొక తెల్లస్త్రీ వచ్చి తిక్కాదారుని వలన తాను పొందిన యశోరమును గాంధీగారితో మనవి చేసెను.

అనుచునతో గూడ గాంధీగారు 27-వతేదీని చల్లవు పోటలకు పయనమైరి. నక్కటియ గంటస్తేమనుసెద్ద రైలు దిగి 5 మైళ్లనడచి గాంధీగారు గయస్థానమును చేరుకొనిరి ఇదటనెడల రాజుమహా సుకుమారుడు కాపురమున్నాడు. ఈ సుహాసీయుడే 19 లకుల రయతుల ప్రతినిధియై వాడెట్టు స్థితినిత్రొక్కి రాంగ్రామ కయందు జాలియులకు వెడ్డిపవచిరి. గాంధీ మాటవ్యాగ్యయెగురు నాతడు యెతులు పడుపట్టును విపులముగ వివరించెను. తనకొలమున చెల్లవుతోటల మేనేజి నతిపాలమును పాడుచేయించి, యాతిగృహస్థము మున్నగు వాటిని పోరావహృతమొనర్చి 'పగవీర్చుకొనెనని ఈతడు నియోగించి వారతే గాంధీగారియొద్ద సెప్పకొనిరి. రయ

తుల నష్టకష్టముల పాలుచేయుచుంటుండెడట స్థాంటుల ట్రగ్గస్థానము నలంకరింతురు. స్త్రీల నధికమగు వెత లందుచుం డిరి. సిట్టులుగాక మామూళ్లు మున్నగువాటికింద రయతులను పీల్చిపిప్పిచేయుచుండిరి. మహామృదీయులగు తహశీల్దారుగారు రయతులను విశేషముగ బాధించుచుండిరి. ఈ క్రూర్యమును కర్ణించి చదువరుల విచారగ్రస్తుల సెనర్చు నిర్వలేతున్నది.

మేనేజరు గేలు అనునతడు తమతో ముచ్చటించునంటి నని వ్రాయగ గాంధీగారు 28 తేదీకి మరలివచ్చిరి. ఉదయము 10 గంటల కాయనను జూడబోయిరి. కాని యాతడు రాలేదు. గృహముచేరునదికి తమ్ముజూడరావలసినదని బేటియ సబుడివి జనలు ఆఫీసునయొక్క లేఖ చేరెను. సబుడివిజనలు ఆఫీసుతో 8 గంటల వరకు ముచ్చటించిన యనంతరము గాంధీ గారు విట్టిగారితో 4½ గంటల వరకు ప్రసంగించి యింటికి జనిరి. సాయంకాలము డివిజనలు ఆఫీసున యొద్దనుండి కడుదీర్చుమగు లేఖ వచ్చిచేరెను. కానిని చదువుకొనుటకు గాంధీగారికి 25 గంటల పట్టినది. ఉత్త రమునందలి యంశములు తెలియవు. వెంటనే గాంధీగారు ప్ర త్యుత్తరమును ప్రారంభించిరి. కాని రాత్రి 9½ వరకు వ్రాత ముగియలేదు. అనంతరమున 10 గంటకు గాంధీగారు నిద్రించిరి.

ఆనేకమగు నుత్తరములు వ్రాయవలసి యుండుటచేత గాంధీగారు మరునాడు గూడ బేటియ గ్రామమున నుండి పోయిరి.

మంపరాసు వ్యవహారములగుర్చి గాంధీగారి యభిప్రాయ మెద్దియో, వారేమి చేయదలచియుండినో, తెలియదు. సాక్ష్య మిచ్చుటకు వచ్చిన రయతులు తండ్రిపతండ్లములై యుండు టచే సాక్ష్యమును వ్రాసికొనువారికి భుజించుటకైన నవకా శము లేక యుండెడిది.

ఇటీవల సంయుక్త నార్తాలయమువారు ప్రకటించిన కొన్ని సమాచారముల సందర్భమున కరుకాసింపుడగు గాంధీ మహాశయ్యకు తమకును, చాంపగో జిల్లామేజిస్ట్రేటు గారికిని జరిగిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరముల నిట్లు ప్రకటించిరి.

ప్రియమగు హేకాకు గారు
దీనితో జరిపరచిన లేఖను చిత్రిగింపుడు పలువిధముల గు వదంతులను నేను వినుచున్నాను. కొంతమంది నేను వాం జ్ఞుల మియవలె నని నిర్బంధించుచున్నారు. కాని నేను సప్రమాణము కాని వాజ్ఞాలమును చేయజాలను. కాలిఫోర్నియా వలన కలిగిన నష్టమును తగులబడిన భవనముల లక్షణమును వానిలో నెవరైన కాత్తగమున్నదియు లేక ఎవ రైన కాపాడుచున్నదియు, నేను చాపరాకు వచ్చుటయే ఈ అన్ని ప్రమాదములకు కారణమగు విషయ నిశ్చయమును నాకు తెలియజేయ గోరెదను. నేను ప్రజలకు తెలివెదను. ప్రత్యేకముగ ఈ జాబు నందిచ్చువాని ద్వారా ప్రత్యుత్తర మంపగలందులకు ప్రార్థితులు.

(సం) ఎం. కే. గాంధీ.
ప్రత్యుత్తరము.

ప్రియమైన గాంధీగారు,
1917 సం॥ మే మాసము 14వ తేదీని మీరు వ్రాసిన ఉత్తరము చేరినది. ఈక్రింది సమాచారములను మీకు తెలుపు

చున్న వాడను. జలహా కర్మాలయము టార్గ్సన లియావారికి సంబంధించినది. ఇంజను, పనిచేయుగది, సంచుల కట్టలను ఆదు ము యంత్రగృహము, నీలిమందు అచ్చులు వేయుగదియు తగు లబడినవి. వీని కన్నిటికి 20,000 రూ॥పైముల కిమ్మతు గట్టిరి. కాని ఇది చిత్తుగ అంచన చేసి న మదింపు భగ్నమైన భవనము నందెవరును కాపురము లేరు. కాని కర్మాలయపు నౌకరులు మాత్రము కావలి కాయుచుండిరి. ఈగృహము మోతహారికి 20 మైళ్లు దూరములో నున్నది. మీగు వినివదంతుల కన్నింటిని కారణము, మీరు ఈగ్రా మమునకు వచ్చిన కొలది కాలములోనే ఇది తగులబడుటయు మీరు రహితుల విషయమై పూనుకొనిన విచారణయు ముఖ్య కారణములు కావచ్చును.

(సం) డబ్ల్యు. బి. హేకాక్.
ఈ ఉత్తర ప్రత్యుత్తరముల స్ఫూర్త్యమును చదువరులే గ్రహింతురు గాక. నేను నడువదగిన విషయమొక్కటిగలదు. నేను ఈ జిల్లాకు వచ్చుటకును, ఈ అన్ని భయమునకును ఎట్టి సంబంధమును లేదు. మీ ఉత్తరము ప్రకారము కర్మాలయ మంతయు భగ్నమైపట్లు కాన్పించుచున్నది. కాని జిల్లామేజిస్ట్రేటుగారి జాబు ప్రకారము కర్మాలయములో కొంత భాగ ము మాత్రమే కాలిపోయినట్లు తేలుచున్నది.
(సం) ఎం. కే. గాంధీ.

ప్రొఫసరు రామమూర్తి నాయుడు గారి ప్రోగ్రాము.

విలారు	14-5-17	17-5-17	4
రాజమండ్రి	18-5-17	21-5-17	4
పెంటపాడు			
తణుకు			
ఆత్తిలి			
ఆకువీడు			
భీరువరం			
నరసాపురం			

DO YOU USE

ORIENTAL

(730) **SOAPS**

THE BEST FOR ECONOMY & COMPLEXION

ORIENTAL SOAP FACTORY:-
GOABAGAN, CALCUTTA.

The Glory of Man is his

STRENGTH

NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL, SEXUAL AND NERVOUS TOO.

Hence, one and all ought to try to preserve it in the heyday of Youth, guard and insure against its loss as a precautionary measure, and obtain and regain it, at any age and at any expense, if already lost, through any cause whatsoever. How? By a timely use of the world-renowned mechanical device called "E" manufactured on Dr. Bier's Principle of Hyperaemic Treatment by Messrs. Hinton Brothers Co., of Chicago, U. S. A. priced at Rs. 15 only (packing postage &c, charged extra) Patented all over, highly recommended by several leading medical authorities of the East and the West and countless numbers of gratified cured patients.

Why? because if other wise, the Man who does not possess this necessary attribute of life is only a so called Man.

Absolute secrecy guaranteed. Correspondence only in English: write to-day, in all confidence if really interested

of free descriptive literature regarding this marvellous cure, especially mentioning the "Andhra Patrika" to the—

ECTREUSS (A. P. DEPTT) SOLE AGENCY FOR THE EAST, BATALA

పింగళ సంవత్సరాదిసంచిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది

నల సంవత్సరమున జరిగిన ఐరోపా ఘోరసంగ్రామ సంగ్రహచరిత్రమును, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేషవిషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు రంగులదేశపటములును మహాజనుల పటములును ఇతరములైన చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడినది.

కాగితముల కఠిన్వనం శ్రేణి కావలసి నన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము చేయించుచుంటువలన కలయువాని వెంటనే వ్రాసికొను టుచితము: వెల రు 2-0-0
ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు ,, ,, 0-8-0
,, ఆంధ్రసంవత్సర ,, ,, 0-12-0
ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక ౩ మాసముల చందాదారులకు ,, ,, 1-0-0

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

తామర తైలము.

డబ్బీ 1-కి 0-4-0

పండ్లపాడి.

డబ్బీ 1-కి 0-2-0.

మోహినీ తైలము.

సీసా 1-కి 0-12-0.

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుకెట్టిపిథి మద్రాసు.

పాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

ఆశుభభృత్యు రక్షణములన జనించుకాడ్యములకు కిరీటమువంటి వుండు. వరువులను, మచ్చలను గండ్లములను పుచ్చును, ప్రాతఃకృత్యాలను అన్నివిధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

వనోపధిసారసపరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన రోగములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కాశసంబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రీకరమును. శరీరాలోగ్యమును గలగ శేయును. 16 శోభాలవర వండుటకు 4 బొమ్మల బుడ్డిలో అమృతమును.

ప్రాప్తికరు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi. No. 144, No. 2, BOMBAY.

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే

పునరుద్ధరించబడి. కల 0-4-0 పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 6 తంబుకెట్టి పిథి, మదరాసు

ఏకభాషావిప్రశంస

ఇది తెన్నెలకంటి అప్పారాయ విరచితము

వెల 0-4-0 పోస్టేజీ అధికము.

మీ బాయిలరు

విశేషకాలము పనిచేయవలెనన్న "ఇంగ్లీషుబాయిలరు కామోజుషక్"ను యువయోగింపనలయును. దాని సావయోగించిన బాయిలర్లు త్రుప్తపట్టి పొక్కులు పొక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక పెల్లెట్లప్పుకు చక్కని మెరుగు నిచ్చును; ఆనమునున్న గొట్టములనున్న త్రుప్త పట్టకుండగను శుభ్రముగాను నుంచును. ఈ కామోజుషక్ యువయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి బాయిలరు చెడిపోకుండు ఎప్పుటి కప్పుడు క్రొత్తివానివలె నుండును.

దానియొక్క యువయోగమును గురించియు సలహాను గురించియు అసలు యేజంట్లకే వ్రాయవలయును

5 గాలనులుగల రమ్మ 1-కి రు 26-0-0

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు వర్క్సు,

తపాలపెట్టె నెం 553 రు

389

మదరాసు

(వై కామోజుషక్ గోరునప్పుడు ఈ పత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము)

301 పాశ్యపు వేంకటాచల 594

పండితులవారి సిద్ధాంతములు.

యోగ్యతాపత్రములు.

చ॥ ౧॥ డాక్టర్ ప్రభాకర్ థెలో ఆయుర్వేదిక్ యూనివర్సిటీ, గ్రాజుయేట్. ఎస్. కె. ఇన్స్టిట్యూట్, లండన్ కన్వెన్షన్ కమిటీ ఎగ్జిక్యూటివ్ కేస్. సం. 2. బొంబై, వీరు వ్రాసినది. తమ "లోకాచార్యుల కన్సూరి మాత్రాలను, ఉపయోగించుటవలన, శ్యాసోచ్ఛ్వాసముల వ్యత్యాసము, అజీర్ణము, మలబద్ధము, ప్రక్కనొప్పి, కడుపునొప్పి, అన్నా కబ్బరము, పిత్తసంబంధరోగము. బిడ్డల యముకవాతముల న్నియు, గుణమయ్యెను, తమవద్దకు ప్రతిదినము వచ్చురోగు లకు, నీకన్సూరి మాత్రలనే, స్వదేశీ వైద్యులు ముఖ్యముగా నీయవలయు నని షిఫార్సు చేయుచున్నాను.

చ॥ ౨॥ పి-ఎన్-అమృతరావ్, సీనియర్ సర్జన్, స్వానిటరీ కమిషనర్, మైసూరు గవర్నమెంట్; వీరు వ్రాసి నది. "లోకాచార్యుల కన్సూరి మాత్ర"లనునే నుపయోగించి యున్నాను.

పండితులు వారిచే పత్రికయందు ప్రచురపరచినట్లే ఆనోశిక్ష్ణమైదుగు, గుణములను ఈమాత్రలు గలిగి యున్న వని నేనుచెప్పట కానందభరితుడనగుచున్నాను.

రిజిష్టరైజ్ యావ్యాపారగురువులు, ప్రతి సీసాచందన- ఉండును; చూచి తీసికొనవలెను.

వైద్యశాలలో ననేకవిధములగునట్టియును సుపయోగక రములగు కర్మాటక మూలికలకంటెయే యావధములను తయారు చేయుచుండును."

అనుపానపత్రము, ప్రతిసీసాలో గూడి యుండును. 250మాత్రలన్న సీసా 4 అనాలు, మాత్రమే.

6 సీసాల నొకసారి తెప్పించుకొనిన టపాల ఖయ్యోచేరి రు 1-8-0

12. సీసాలొకసారి కొనిన 2-12-0

25. సీసాలొకసారి కొనిన 5-0-0

సమస్తరోగములకు మానద్ర ఆయుర్వేది డీయ సిద్ధావధములు వారకును.

విలాసము:—శ్రీ సీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

త్వరపడుడు ! 774 కొద్దిప్రతులు మాత్రమే !!

1. విద్యావిత్వప్రకాశిని వెల రు 0-10-0 లు
దీనియందు శ్రీప్రస్తావమున్న కల్పనాస్మరమునకు ఉప యోగముగనుట్లు ఖండప్రస్తావమున్న సంకల్పముగా వక్త్ర, హతయోగభేదమున్న తెలియబడును.

2. కృతిహస్తచారిము వెల రు 0-6-0 లు.
దీనియందు వాళి శతనామస్తూత్యాదికమున్న, స్వనాటకా, శిల, వర్ణ కృతులకు శబ్దమున్న కొలిపించుకొనుటకు తెలియ బడును. ఉదాహరణ- హంసద్వనిరాగము గూపకంకాళము.

తి కిట్ల యుండు చిత్రద్రష్ట వృత్తింహ శాస్త్రీ
సంపత్ క క్త స సంకలి లక్షణవిద్యాన
చువము గ రు గ ఆమాలామయ.

180 పులల పుస్తకముఉచితము
అంగ్లమున కాశ్విరీకమున పాండుల శ్యాభావిది
మైగ కొన్ని విధులను ఆనవలించుట కలనకే కల్పయిన్న
ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము అంగ్లమునాల్లమున కలగ శ్రేణి
శతనకాఖ్యమున కృతమాత్రమున అనువృద్ధిని ఇప్పించు
ను. ఈపుస్తకము అవాముగా నీయబడును పోస్టు చార్జీ
రూ 50 మే దిరిచిపంకెదము. వెంటనే వ్రాయును.
219 వైద్యశాస్త్రీ మనోశింకర్ గోవిందజీ,
అరింపిరిగనా బొంబాయి 155, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

లయగొప్పము. కిలుములు - కేరాలు - గాగ్గిడుడిక
ములు - బొమ్మలకాళ్లులు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించ
వము. శ్యాటలాగు కాకలేనా? 592

లి. ఈశ్వరప్ప అగును సర్దు, విశాఖపట్టణము.

హెచ్. టి. మహమ్మద్ అండు కో,

[728] మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ.

కాశీలోనుండు అనేక విచిత్రమైన బోధక
వస్తువులు వీరు బహుచెవుకగ సమయించెదరు. ఒక
సారి అర్జునుచ్చిచూచినచో తమకే తెలియగలను.

మలబద్ధమునకు మంచిమందు.

కరోలా.

వాసనలేదు, ఏరుచిలేదు, కవచదాగము, పులికేపురము, భేనులుగావు, దినము కాతగిన నాల ప్రవృత్తి సునాయాసము గల అయ్యలగాన ర్భ శోధన గావించును.

1 పాను, 1 పాను సీనాలు
సీనా 1-కి వెల
రు. 2-8-0, 4-0-0.

శ్రీ జరు గారి
లివరు టానిక్.

వైద్యమునకు మంచిమందు. రోగులకు సంభవించు తల నొప్పికి, అజీర్తికి, చెసిన కార్యమునలన గలుగు బాధలకును, అలసతికును, ఆకలిబాధకును, వికాసవిహీనతకును అరోచిత కును, తలతిరుగుటకును, విసుగునకును, అజీర్ణ భేదికినిమంచిది.
సీనా వెల రు. 1-8-0.

కుల్ హట్టి.

ఎరువుగా నున్నను నెరసి నను వెంట్రుకలను తక్షణమే మినమినలాడు నలుపుగా గాని గోధుమరంగుగా గాని మార్చ గలదు. స దో ష లి త ము శాశ్వతము.
ఈ సాల్వ్యాషక్ జై వెల్లె 1-కి రు. 2-0-0.

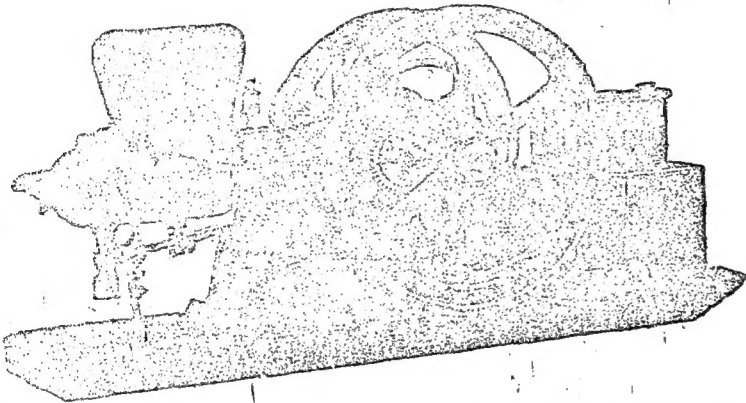
W. E. SMITH & Co., Ltd
Pharmaceutical Chemists &
Druggists, Mount Road,
MADRAS.

డబ్లియు. ఇ. స్మిత్ అండుకో.,
(లిమిటెడ్)
మందులవ్యాపారులు, మోంటూ రోడ్డు
మదరాసు.

మందులు గోరునప్పుడు యీవత్రిక వేరును దాహరించ గోరెదము.

358

ఆమెకొ యంత్రములు కూడ వెట్రోలుతో నడుపబడును.

ఈ యంత్రము నడపుటను నీపిల్లవాడు అయిదునిముసములలో నేర్చుకొనగలడు. చిన్న యంత్ర సహాయము గావలసినవారికొరకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయింపబడినది. పంపులను, రంపపు యంత్రములను, బియ్యపునురలను సోడా ఫేక్టరీలను, అన్నుయంత్రములను మొదలగు నానావిధ యంత్రములను అద్భుతముగ నడపగలడు.

నెల అతిసులభము, పనిచేయించుట కగు న్యయములును చాల తక్కువ. 1½ మొదలు 6 బి. హెచ్. పి. వరకు రకఘనవాటిగా మా నడ్ల ప్లాకులో నున్నవి. వెంటనే డెలివరీ చేయబడును. నెలలు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనగోరువారు దయచేసి మా కిల్లు వ్రాయుడు.

బెన్లు అండు కంపెనీ లిమిటెడ్లు, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు,
పోస్టుబాకు నెం. 63 మదరాసు.

327

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ
1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

619

ఈమురబ్బను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా యియ్యబడును. అట్లు నిగాకరించుచో కోర్టుమాలముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్కనులోనే ధాతునష్టము కలిగినవారికి వృద్ధియకొలేదు బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించురు. ఈసాలామిసిరి మురబ్బ నేవించినయెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బల వీర్యసంపన్నులయి ప్రకాశించుచు చిర కాలము సుఖముగ జీవించురు.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వచ్ఛస్థితియు మానును, ధాతువు మూత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుచురుకు మానును, బహుమాత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము కలుగును. రక్తము వృద్ధియగును, అకలి యొక్కవ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును. సాలామిసిరిఅనునది ఒకసాటిపండు. ఇదికాబూల్, కాందహార్ జేశములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు ఈపండును విశేషముగా తినుటవలన నడజీవు 4 గురు పనుమృత్యుల బలము ఆజీశమున ఒకమనిషికి గలదు. వైమురబ్బను నేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప పండులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయోగించిన దానివల్ల పూర్తి గుణముకలుగును. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణమిచ్చును. అనువాదపుత్రిక పార్కులలో పంపబడును.

15 తులాలు డబ్బీ వెల రు. 2-0-0. తపాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు
డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవెద్దులు, నెం 5, అవన్యూరోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బీతో సహా సీనా 1-కి 0-8-0

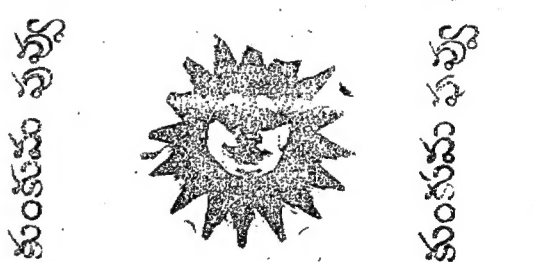

తలనొప్పుల మాన్పును. శార్వపు నొప్పుల బారదోలును. వాయువుపోట్ల పోగొట్టును వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు తయారుచేయబడు మంచిమందు.

మోహినీ తైలము:— శ్రీ పురుషులు వాడు టకు యోగ్యమైనది. మెదడుకు చలువజేయును, వెండ్రుకలు రాలకుండును. వెండ్రుకలు నునుపు చేరును. సువాసన గలిగియుండును. 0-12 0.

జీర్ణరసాయనము:— ఈమాత్రలను సేవించుట వలన అన్నము పచనమగును. జీర్ణకోశము బాగు పడి రసస్రావము క్రమముగ గలుగును. మలబద్ధ ము మానును. 25 మాత్రలడబ్బీ 1-కి వెల 1-4-0. అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు, బొంబాయి.

కుంకుమపువ్వు

వ్యచ్చమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును గమనింపుడు. కరస్పాగ్ డెస్కు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ,
(పికి) 21. హమ్మంబిధి, బొంబాయి.

సీతారామాంజనేయ సంవాదము.

టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ ఇతిహాస సహితము. తెనుగున ఇది యొక్కటియే వేదాంత గ్రంథ మని వాడుక. దీనికి సరియైన టీకాతాత్పర్యములను బ్రహ్మశ్రీ చింతామణివర్మల నారాయణ శాస్త్రిలవారీచేతను శ్రీమాక తి|| దేవరాజ సుధీ గారినేతను వ్రాయించి చక్కని అక్షరములతో మేలైన కాగితములపై మా ఆనంద ముద్రాలయ మున అచ్చువైచి ప్రకటించినారము. మేలయిన క్యాలికో బైండు చేయబడియున్నది. వెల 2-8-0. శ్రీ వెంకటాద్రిస్వామి కీ రసలు. రాగతాళము లతో, చేర్చబడియున్నవి. శ్రీ వెంకటాద్రి స్వాముల వారి చరిత్రముకూడ చేర్చబడియున్నది. కాళికోబైండు 0-8-0. తపాలా ఖర్చులు ప్రత్యేకం. ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అన్ డు కో, (285) ఆనంద ముద్రాలయము, మద్రాసు